

dpm

drámapedagógiai magazin

a Magyar
Drámapedagógiai
Társaság periodikája

2014/1. szám

ISSN 1216-1071

Megjelenik évente négyszer.

A szerkesztőség címe:

1022 Budapest, Marczibányi tér
5/a; telefon és fax: (1)3361 361;
honlap: www.drama.hu;
e-mail: drama@drama.hu

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Kaposi László

telefon: (28) 78871 4

e-mail: kaposi@drama.hu

Felelős kiadó:

az MDPT elnöke

Borító: Hevesi Andrea

Támogató:

A Drámapedagógiai Magazin
megjelenését 2014. január 1-
december 31. között a Nemzeti
Kulturális Alap támogatja

valamint az Emberi Erőforrások
Minisztériuma

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Számlaszámunk, amelyre az
érelklődők befizethetik az éves
tagdíjat és a DPM megrendelési
összegét: 11 701 004-20065946

TARTALOM

Búcsúzunk...	2
Szerkesztői jegyzet	3
XXIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínhátszó Találkozó – megyei bemutatók	3
<i>Dolmány Mária, Egervári György, Gyombolai Gábor, Hajós Zsuzsa, Honti György, Kaposi László, Kis Tibor, Lázár Péter, Nyári Arnold, Perényi Balázs, Regős János, Sereglei András, Szakall Judit, Sz. Pintér Rozália, Tóth Zsuzsanna, Varju Nándor</i>	
XXIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínhátszó Találkozó – regionális bemutatók	26
<i>Kaposi László, Körömi Gábor, Perényi Balázs, Solténszky Tibor, Tóth Zsuzsanna</i>	
Határon túli bemutatók	32
<i>Kis Tibor, Körömi Gábor, Regős János</i>	
A szege di országos gyermekszínhátszó fesztiválról	34
<i>Jászay Tamás</i>	

A címlapon: LAJTORJA CSOPORT, Varga Domokos Általános Iskola és AMI, Szabadszállás, „Goodbye!” – kis, zenés reflexiók egy rövidhírről (25’). Csopórtvezető-rendező: Török László

A hátlapon: VÁNYAI MŰVÉSZETI CSOPORT, Ványai Ambrus Általános Iskola és AMI, Dévaványa, Útvesztő. Csopórtvezető-rendező: Boldis Julianna

Készült a Pharma Print Kft.
nyomdájában

Kaposi László felvételei

Tegyi Tibor (1965-2014)

(Komáromi Sándor Tegyi Tibor temetésén elhangzott búcsúztató beszéde.)

*„Aludj csak, Hermia,
Többé Lysander rád se néz soha;
Mert ahogy cukrot ha sokat ettél,
eltölt az undor – pont ilyen lettél.
Épp ezért, én csömöröm, tévhitem,
Légy gyűlölt undor – de kiváltképp
nekem.
És te, szerelmem összes indulatja,
Kövesd Helénát, legyél a lovagja.”*

A Szentivánéji álom előadásában Lysander egy rossz tréfa folytán így köszön el szerelmétől, akiért addig mindenét feláldozta. Tibi ezekkel a sorokkal köszönt el tőlünk, és mi csak kapkodunk levegő után, hogy talán egy félresikerült tréfa lesz ez is.

A Szentivánéji álomból tudjuk, hogy bár az ezt követő küzdés nehéz, rögös, fájdalommal és sértésekkel teli, a történet végére helyreáll a rend, helyre kell, hogy álljon, mert különben csak az érthetetlen kavarodás marad.

A halálról sokszor az a képzetünk, hogy az valami szörnyű, sötét, fájdalmas dolog. Mert elragad, mert elvesz,

mert megszüntet dolgokat. És közben bennünk is felerősít valamit. Elsőként a hiányt. Azt, hogy aki elmegy, nincs többé. És ilyenkor egy kicsit szem elől veszítjük magát az életet, ami viszont az egyetlen dolog, ami erősebb a hiánynál. Most még együtt álmodjuk ezt a zürzavaros világot, de holnap, amikor újra kinyitjuk a szemünket, egy másik rendben kell majd helyt állnunk. És ott önmagunknak kell lennünk. És tevékenynek kell lennünk. Mert elveszíteni csak akkor tudunk valakit, ha mindazt, amiért küzdött, dolgozott, mindazt, ami ő volt, vele együtt engedjük el.

Kedves Tibi!

Mi, akik itt maradunk, a Pápai Weöres Sándor Általános Iskola tantestülete, a Teleszterion Színházi Műhely, a drámás kollégák, és maga a város, amelynek arculatát a te tevékenységed is formálta – egyetlen dolgot tehetünk: hogy bár „hiányod átjár, mint huzat a házon”, elfogadjuk ezt az új világot, és benne maradunk, vidáman és tevékenyen tovább építve mindazt, amiért eddig is éltünk és munkálkodtunk. Nem azért, mert ez a kötelességünk, vagy mert máskülönben még a végén jó tanárként a fejünkre koppintasz, hanem azért, mert te is tudtad, mi is tudjuk – élni és meghalni egyaránt csak tevékenyen, egy jobb világért munkálkodva érdemes.

Így búcsúzunk most tőled, az utolsó előadásod néhány sorával, így kívánunk neked is szép utazást!

*„Akarsz avagy sem, itt maradsz velem!
Ebből az erdőből meg nem szoksz szivem!
Szellem vagyok, de nem köztendbeli;
Országomat örök nyár kedveli
És én szeretlek; jöjj hát, jöjj velem;
Tündérem oldalodhoz rendelem,
Hogy hozzanak mélyből számodra gyöngyöt;
Virágágyon dalok szunnyasszon el;
S megfnyomítom halandó göröngyöd,
Hogy szállni tudj az ég tündéréivel.”*

„WSO”, huszonharmadszor...

Az előző éveknek megfelelően a megyei bemutatókat megelőzően zsűritagjainktól levélben kértük, hogy számoljanak be a látott találkozókról – mint szakmai és közösségi eseményről. Nem az előadások szokásos elemzését vártuk tőlük, sokkal inkább azt, hogy írásaik alapján képet kaphassunk és adhassunk arról, hogy hol, milyen módon, milyen rendben szervezik az országos gyermekszínhátszó találkozó megyei bemutatóit. Természetesnek tekinthető, hogy kollégáink – ahogy az előző esztendőben, hát ebben is – nem álltak meg itt, sok esetben az összes látott előadás áttekintő, összehasonlító, avagy ehelyett egyes előadások részletes elemzését is megírták.

Azt tesszük közzé, amit kaptunk. Formailag műfajilag és tartalmilag is vegyes a kép – nem tudtuk volna, de nem is akartuk egységesíteni. Van olyan beszámoló, amiben kevés előadásról sok szöveget kaphat az olvasó, és olyan is, ahol ennek a fordítottjaként sok előadásról szólva is inkább csak tömör hangulatjelentést adunk.

Csak titkon reméltük, hogy a regionális bemutatókról is kapunk beszámolót: végül is mindegyikről érkezett híradás.

Fontos: kollégáink mindegyike „anyagi ellenszolgáltatás nélkül” írta meg tapasztalatait. Már második éve teszik ezt. A zsűrizésért sincsenek túlfizetve, a tapasztalatok, vélemények rögzítéséért pedig egy vasat sem kaptak. Mióta a pályázati rendszer – valamilyen általunk nem ismert okból – évről évre bünteti a Drámapedagógiai Magazint (rendre felelődik a támogatásunk, gyorsulva tartunk a nulla felé), ez valóban létkérdés számunkra.

A szerkesztő¹

Megyei bemutatók

Csongrád megyei találkozó

Szeged, Szent-Györgyi Albert Agóra, 2014. március 28.

Idén Szeged nyitotta a megyei fesztiválok sorát, a rendezők számára brutálisan korán, március végén. Játsszunk picit a számokkal! Emlékszem olyan évre, amikor három napos volt a fesztivál Szegeden, és hetvennyolc előadás nevezett. Aztán évekig péntek-szombati „menetrenddel” átlagosan 20-30 között volt az előadások száma. Az idén volt az eddigi legtöbb felkészülési idő: hiszen heti 32 óra nem kevés, és ebből csak 24 órát kell tanítani. Ezért rendkívül logikus, hogy ebben az évben 11 előadás jött el Szegedre. Úgy tűnik, a változások növelték a pedagógusok lelkesedését, kreativitását, alkotó munkába vetett hitét! Hogy nem abban az irányban, amerre a terelgetők várták, az csak egy pici csepp a statisztikák tündöklő óceánjában.

Úgy érzem, hogy ezen a nyíló pitypanggal díszített, március végi, gyönyörű tavaszi napon csak a szépre emlékezhetem, ezért elnézést kérek, de csak azokat az előadásokat említem, amelyek valamilyen módon emlékeztetések maradtak számomra.

A Makói Mókázók Nagyné Hős Ágnes és Csaláné Oláh Edit vezetésével idén is szerkesztett játékkal jelentkeztek. Évek óta figyelem a munkáikat, és igazán nagy örömmel mondhatom, hogy töretlen a szakmai fejlődésük. Az idei Weöres-feldolgozás nagyon jó képekkel, jó ritmusokkal, kiváló rendezői ötletekkel szolgált, gyerek és felnőtt közönség egyaránt jól szórakozhatott.

Hódmezővásárhelyről a Kozmutza Flóra Oktatási Intézmény csoportjai mindig meglepik, megdöbbenik a nézőt. Nagyon fontos munkát végeznek, és újra és újra bizonyítják, hogy a színhátszítás nem csak művészet, nem csak pedagógia, hanem terápia is. Az idei *Makacs kakas* című előadás alatt elfelejtettük, hogy kik azok, akik játszanak nekünk, milyen sorsot hordoznak magukban, arra a néhány percre csak az előadás volt a fontos.

A Pemetefű és a Bendegúzok állandó szereplői a szegedi fesztiválnak. Lovai Ágota és Majorosné Baráth Márta nevét azért említem most együtt, mert mindkettejük előadása a nyitó képével égette be magát az emlékezetembe. Ráfiné Gáspár Annamária a fesztivál legjobb képét rendezte véleményem szerint, az „Évről évre romlik a gyerekanyag...” kicsavart Weöres-sorra talált ki emlékezetes „pofozós” képet.

¹ A szerkesztői feladatok közé tartozik annak bejelentése, hogy ettől az évtől változik a lap egyes számainak jelzése: nem lesznek különszámok, hanem sorszámokkal jelöljük a négy kiadványt. (A szerk.)

Ahogy Ágota és Márta nyitó képe, úgy Lantosné Horváth Irén *Kacor királyá*-nak záró képe maradt emlékezetes.

Végezetül néhány szó a Grimaszok színjátszó csoportról: mintegy tíz éve járják azt az utat, hogy arany minősítés a megyei, aztán regionális, és vége. Az idén végül Kulik Szilvi és csapata eljutott az országosra, amihez külön gratulálok. A gyerekek számára kicsit üröm az örömben, hogy szegediek, és nehezebb úgy bulizni, ha otthon van az ember. De ez apróság ahhoz az örömhöz képest, ami az eredménnyel jár. A *35 kg remény* számomra kiváló rendezői ötletekkel, nagyon jó egyéni teljesítményekkel teli játék, ami méltóképpen képviseli Csongrád megye színjátszását az országos palettán.

Az Agóra csapata most is remek körülményeket biztosított a játzóknak, ez nem véletlen, hiszen csak az intézmény új. A szervezők a Százszorszép Gyermekházból több évtizedes tapasztalatot hoztak a modern falak közé.

Kis Tibor

Baranya megyei találkozó

Pécs, Zsolnay Kulturális Negyed, Bóbita Bábszínház, 2014. április 4.

Jobb helyszínt nemigen lehetne találni a Weöres Sándor Gyermekszínház Találkozó Baranya megyei fordulójának megrendezéséhez, mint a pécsi Bóbita Bábszínház Zsolnay Negyedben található mesés szép palotáját. És nem csak az épület adottságai szolgálták kiválóan az itt bemutatott előadásokat – szám szerint tízet –, de a stáb is, beleértve Sramó Gábor színházigazgató úr ügyszerető hozzáállását és a Nemzeti Művelődési Intézet megyei munkatársának, Váradi Juditnak a mindenre és mindenkire kiterjedő figyelmét. A találkozó váltott helyszíneken /színházterem, kamaraterem/ zajlott, az előadások gördülékenyen követték egymást, mindenkinek jutott elég idő a felkészülésre, beállásra. A napot úgy tervezték, hogy jusson idő a felkészítő pedagógusokkal való szakmai beszélgetésekre, mialatt lent az előcsarnokban a helyi, városszerte népszerű Griff büfé minőségi házi zsírral kent, zöldségekkel megpakolt, finom szendvicseit majszolhatták a gyerekek.

Nem először volt szerencsém Baranya megyei fiatal színjátszók előadásait látni. Tavaly és idén is a középiskolás korosztály csapatait felvonultató Regionális Diákszínház Találkozó (RDT) rendkívül színvonalas programját követhettem végig, és most a baranyaiak WSO felhozatalát látva, már nem kérdés számomra, hogy hol és kik által alapozódik meg az a sok izgalmas, fájóan aktuális és szemtellenül ironikus előadás, amit az itteni gimisektől láttam az elmúlt években. Ha az ideai WSO műsor rendezői, instruktori, tanári listáját nézem, szinte mindenki felbukkan itt, aki az RDT diákszínházszóival IS foglalkozik, illetve játszik színészként valamelyik Apollós felnőtt előadásban (Tóth Zoltán, Szalai Ádám, Tölgyfa Gergely, Fenyvesi Mihály, Komlóczy Zoltán, Cseri Hanna, Cséplő Ágnes stb.) Kétségtelen, hogy itt többről van szó, mint egyszerű „személyi összefonódásokról”! Egy szellemi műhely alakult ki Pécsen, tegyük hozzá, egy nagyszerű színházi emberrel, id. Bagossy Lászlóval a háttérben, mely színházpedagógiai módszereit tekintve igazán nyitott, miközben nagyon is biztos kereteket teremt gyerekeknek és kamaszoknak egyaránt ahhoz, hogy a színjátszás által ismerjék meg önmagukat, a közösségekben létezés/alkotás terheit és örömeit. És amit e mostani programban láthattam a gyerekektől, az az esetek többségében nem csak színházként jelentett élményt számomra, hanem pedagógiai kalandként is, melyben valamennyi gyerekünknek részesülnie kéne. Csak ne tegyék kötelezővé!

És most – a teljesség igénye nélkül – közelítsünk rá néhány felejthetetlen pillanatra, jelenetre, előadásra. Kettőben szerepeltek ún. (nem is tudom, mi a helyes kifejezés ma) közepesen értelmi fogyatékos gyerekek: a programnyitó Citromhal csapat *Booklin Morcellá*-jában (rendező Cseri Hanna, Cséplő Ágnes, Fenyvesi Mihály, Tóth Zoltán, Szalai Ádám – ezüst minősítés), meg a versenyprogram utolsó előadásában, a Pécsváradi Színház Szakkör *Ludas Matyi*-jában (rendező Mesterné Magyar Andrea – arany minősítés). Mindkettő nagyszerű munka, és nem azért, mert sérült gyerekek játsszák, és „ennek ellenére” jók, hanem a tisztán vett önértékük miatt. Az, hogy milyen utat jártak be a gyerekekkel a felkészítőik, az szerény beszámolóik szerint is lehetne egy pedagógiai hősközlemény valamelyik fejezete. A Citromhalak ötletgazdag előadása játékos formában beszél az elrontott dolgok, mozdulatok és gesztusok, a tökéletlenség szépségéről, fontosságáról; a pécsváradiak két szereplője pedig egy kívül-belül bejátszható, fehér függönyök határolta térben, sok-sok eredeti kellékkel, bábokkal, a közönséggel együtt játszva ad újszerű töltést és teremt meglepő fordulatokat az ezerszer látott Ludas Matyi sztorinak. Már önmagában az is csodálatra méltó, ahogy ez a két szereplő képes bejátszani az előadás különféle rétegeit: élő- és bábjáték, tárgy-animáció, akciók a térben és a téren kívül, játék a közönséggel, játék egymással stb.

Az előadások többsége életjáték volt, még azok is, melyek valamilyen irodalmi háttérrel használtak. Közülük a zsűri kettőt díjazott arany minősítéssel. Az egyik a KöBő elnevezésű csoport *A jó, a rossz és a gyere-*

rek című előadása (rendező Szalai Ádám), a másik a Gubanc *Szívőrej* című előadása (rendező Antoni Andrea). Mindkettőnek nagy erénye, hogy kerülik a moralizálást, a felnőttes rápakolást mindarra, ami a gyerekekből a felszínre bukkan, miközben egyikre sem lehet azt mondani, hogy szertelen, keretek és „felügyelet nélkül” hagyott játszadozás csupán. Biztos, hogy a KöBö-nél ott munkált a háttérben a Dr. Heinrich Hoffmann-féle *Jógyerekek képeskönyve*, de csak mint előminta ahhoz, hogy saját értékrendjük szerinti mátrixba állítsák be, sok-sok humorral, a jóság és a rosszság mibenlétét. A mohácsi Gubanc *Szívőrej*-ét meg azért lehetett szeretni, mert ez a látszólag „alulkoros” gyerektársulat az ébredő nemiség, a gyerekszerelem első érintéseinek, a fiú- és lánycsapatok összefeszülésének témájában tudott már-már a gátlástalansággal bátor, ugyanakkor korukat meghazudtoló érettséggel megnyilvánulni.

A felnőtté válás és az életpálya stációit vetítette elénk „gyerekszemmel” a SZiA Magtár projekt elnevezésű formáció *Felnövünk? – avagy...* című produkciója (rendező Walter Kata és Szabolcsi Marcell – ezüst minősítés). Ezt a nagyon igényes és minden részletében kidolgozott előadást élvezetesebb színházi élménnyé tenné, ha több lenne benne a tempó- és hangulatváltás, ha a mozgások és a szöveg sokszor nem egymás illusztratív kiegészítései lennének (ellenpélda: a citromba zárva című jelenet, ahol a kép, a mozgás és a szöveg jól és meglepő módon talál egymásra), ha a jelenetek zökkenő- és hézagmentesen épülnének össze.

Életbe vágóan fontos kérdések: a szülők válása, normakövetés, Kaspar Hauser-i betöretés a család, a közösség normarendjébe – jelennek meg a Kacsó csoport (*Hálóper* – rendező Várnai Enikő és Cseri Hanna – bronz minősítés) valamint a SzueZ (*Az én koncertem Konrádom*, rendező Zaharia Zita Lacrima – bronz minősítés) előadásában. Mindkét produkción van még mit csiszolni. Az előbbi jól kérdez, de adós marad, na nem a válaszokkal, hanem a gyerekek idevágó élményeinek feldolgozásával (a beszélgetésen a rendezők elmondták, hogy a csoport felének elváltak a szülei). A másiknál inkább a közhelyes jelenetek ki-gyomlálása maradt el, illetve a szövegek túlzott tördelése akadályozza a játszókat a játékban, a nézőket a befogadásban. A soha fel nem növő gyermek, Pán Péter történetének motívumait vette alapul előadásához a KözTér Színház csoport *Péter* című előadása (rendező Krassói Boróka – bronz minősítés). Bár a kilenc lány és az egy szem fiú játéka jó közösséget, erős egyéniségeket sejtet, maga az előadás nehezen tud túllépni a fiúk és lányok közti huzakodás közhelyein, töredezettsége miatt pedig nem mindig követhető, hogy mi, miért történik a színpadon, az aláfestő zenék meg mintha valami hollywoodi filmből lettek volna idekeverve, annyira sziruposak és esetlegesek.

Egy csapat vállalkozott regény adaptációra, a Tökmagocskák, akik a gyerekek körében igen népszerű Berg Judit *Rumini*-jét adaptálták „saját elhatározásból” – ahogy felkészítőjük, Podpác Beáta bevallotta. Hát kicsit nehéznek bizonyult a feladat, és csapdaszerűnek a módszer, amit választottak. Szerettek volna minél több mindent megmutatni a regény kalandos világából, ezért aztán sok-sok kelléket, díszletelemet használva valósult meg az előadás. Ez sokszor zavarta, akadályozta a színházi játékokat, elterelte a rendező és a gyerekek alkotói figyelmét a lényegről, ami a játék maga, az egymásra figyelés, a helyzetek kidolgozása, megélése. Első próbálkozás volt, tanulás, terhelési próba mindannyiuknak – mondta Podpác Beáta a beszélgetésen. Biztos vagyok abban, hogy e kissé túlméretezett vállalkozás tanulságai és az előadás utáni beszélgetés sokat segíthet majd neki, ha egy új darab kidolgozásába fog ezzel a nagyon szimpatikus, vagy egy másik gyerekcsapattal.

A MŰSZI 9. c (már gimis korosztály!) versenyen kívül mutatta be Komlóczi Zoltán és Tölgyfa Gergely rendezésében az *Egymáshoz tartozók* című darabot, melyhez Háy János írásai szolgáltak alapul. A rendezők közeli ismerősei ezeknek a szövegeknek, hiszen *A bogvősgyümölcskertész fia* című, emlékezetes Escargó előadásban mindketten szerepeltek. Feszült, jó ritmusú, kicsit kopogós előadást hoztak létre. A játékosaik végig nagy koncentrátsággal és hitelesen vannak jelen ebben a gyermeki szorongásokról, a szülőkhöz való ambivalens kötődésről szóló játékban. A dramaturgiai munkában és a rendezők színészvezetésében most is jól érvényesül az a tapasztalat, amit más formációkban Háy János szövegeinek színpadra alkalmazásában szereztek, és amit a szerző is nagyra értékel náluk: ez pedig a szituációban, szerepből elhangzó és a narratív szövegsíkok zökkenőmentes egymásba játszatása, a tárgyi szájbárgástól mentes színházi gondolkodásmód. Megjegyzésemre, miszerint meglepett, hogy itt most kevesebb a humor, mintegy bocsánatkérően mondták: most valahogy így jött ki lépés.

Magas színvonalú és sokszínű programot kínált az idei Baranya megyei találkozón. Ezt mutatja az is, hogy a zsűri három arany-, két ezüst- és négy bronz minősítést tudott kiosztani, s ha lett volna mit odaadni (könyv, tábori részvétel, színházjegy, vagy valami ilyesmi), különdíjakat is szívesen adtunk volna számukra, kiváló egyéni és csoportos teljesítményért. Egyedül Sramó Gábor tudott felajánlani a Citromhal Társulatnak egy közös színházlátogatást a Bóbita Bábszínházba.

Regős János

Jász-Nagykun-Szolnok és Heves megyei találkozó

Kisújszállás, 2014. április 11.

Az országos fesztivál Jász-Nagykun-Szolnok megyei fordulóján nem először van szerencsém részt venni, így az elmúlt néhány évben sikerült egyfajta fejlődési folyamatot is követnem a megyében. Bukor Irén sem először szervezi a fordulót, és az ő személye biztosítéka annak, hogy a rendezvény valóban fesztivál legyen. Nagy odafigyeléssel, empátiával igyekeznek a csoportok, csoportvezetők, a zsűri és a helyi szervezők igényeit kielégíteni, és megteremteni azt az összhangot, amely nem termel felesleges perceket, és valóban a rendezvény sikerét szolgálja. Idén a kisújszállási Városi Művelődési és Ifjúsági Központban Janó Lajos és munkatársai segítették a munkáját. Nyolc csoport két megyéből: nem tűnik soknak, de igazán megbecsülendő, hiszen az utóbbi években itt is érződött, hogy csökkent a jelentkezők száma. A háttérbeszélgetésekből kitűnik, hogy Szolnok és Heves megyében is megtörténik az, hogy néhány csoport, ha van is produkciója, vagy nem nevezi be a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozóra, vagy külön fesztivált szerveznek, ahol számukra nagyobb sikerélmény szerezhető. Ez erősen ráirányítja a figyelmet a zsűri munkájára és felelősségére.

A nap rögtön improvizációval kezdődik, na nem a színjátszók részéről, hanem a fellépési sorrendet illetően, ugyanis értesülünk arról, hogy van olyan csoport, amelyik nem ér a helyszínre a kezdési időpontra, így változtatni kellett a tervezett programon. Köszönet a Kun Kuckónak: a csoport vállalta, hogy hamarabb lépnek színpadra a *Nagykunsági kópéságok* című előadásukkal. Az előadások mindegyike jó szándékú, színvonalas munka. A nap végén az fogalmazódott meg bennem, hogy a látott előadások szerint figyelemreméltó, a szakmai színvonal emelkedését eredményező folyamatok indultak be. Elképzelhető, hogy ehhez van köze a Nemzeti Művelődési Intézet – ezen belül Bukor Irén – által segített gyermekszínjátszó rendezői mentor programnak is, mely év közben is segíti a munkát.

Az előadások közül kiemelkedik a sirokiak (Heves megye) két csoportjának előadása. A Bendegúzok *Ágnes asszony*-a komoly vállalás. Hol erősebben, hol kissé visszafogottabban sikerül feltölteni a balladát, de az árnyjátékos rész és a stilizált mozdulatok átgondolt munkát sejtetnek. A Pafff Színpad *András Kovács királysága*, szintén Sirokról, elsöre nem tűnik igazán találó választásnak, de az előadás Kisújszálláson meggyőzött az ellenkezőjéről. Persze sok javítható dolgot fel lehet sorolni az előadással kapcsolatban, de a szereplők olyan kedvvel játsszák az előadást, ami igazán élvezetes a nézők számára is. Az előadás alapanyaga könnyen hozhatná, hogy a fiatalok ripacs módra szétkomédiázzák az előadást, de aznap igazán komolyan vették a játékot, és azon a finom határon belül maradtak, ami nem teszi ízléstelenné a bemutatót. De ennél sokkal fontosabb, hogy a sirokiak megint igazolták, hogy olyan műhelyként működnek, amelyben a pedagógiai célok maximálisan érvényesülnek – közösségük irigylésre méltó és hiányt pótló a településükön.

A nagykorú Tanodaszínház *A rátóti csikótojás*-a is arany minősítést kapott. Sok javítható momentum mellett jó humorú előadást láthattunk, amelynek a legemlékezetesebb pillanatai azok voltak, amikor egy mozzanatot nem kapkodtak el, hanem kellő időben és tempóban játszottak. Az eredményhirdetésnél a csapatok teljes extázisban vették át a minősítéseket és a szervezők által felajánlott jutalom tortákat is.

Igazán eredményes, szép nap volt.

Nyári Arnold

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei találkozó

Nyírbátor, 2014. április 11.

Van olyan, hogy a zsűri rossz napot fog ki. És, igen – híresztelésekkel ellentétesen –, olyan is van, hogy jót.

Azt gyanítom, hogy kollégáink, akik a(z) ötvenedik Magyar Költészet Napján megnézték a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei találkozót, nem a legjobb napjukat élték, de cserébe következetesen dolgoztak. Az eredmények alapján: következetesen lepontozták – egy egész minősítési fokozattal – az egész rendezvényt, feltehetőleg annak minden csoportját. (Okát nem tudjuk, nem keressük: van ilyen. Valamiért rezeg a léc, nem látható tisztán. A zsűri minden tagja már évek óta írásban kapja meg, nagyjából azonos tartalommal, a zsűrizésre vonatkozó irányelveket. Vagyis azokban lényegi változás nincs. Aki az előző években is zsűrizett, azt nem érheti nagy meglepetés...)

Kollégáink szerint ezen a napon nem volt arany minősítésű előadás, de cserébe kiadtak hét emléklapot, vagyis ennyi csoport előadása náluk kevésnek bizonyult a bronz minősítéshez. És volt négy bronz és kettő ezüst (egy csoport pedig nem kért minősítést).

Rövid visszatekintés: a megyében a tavalyi (valamiért egészen szűk felhozatalú) esztendőben volt két arany, két ezüst és három bronz. Két évvel korábban két arany mellett hét ezüst(!) és öt bronz volt ebben a megyében. A résztvevő csoportok listáját nézve: visszatérő vendégeink vannak. Nos, az nem lehet, hogy a kollégák egyik évről a másikra (vagy a másodikra) elfelejtenék a szakmát – és a minőség elsősorban tőlük függ. (A gyerekek sem tudnak ennyire gyorsan ekkorát változni: visszaesni végképp nem.)

Az inkriminált megyei találkozót nem, de azt a regionálist, amelyikre arany hiányában ezüst minősítésű csoportok utazhattak el a nyírbátori mezőnyből, egészen közről szemlélhettem. És azt láttam, hogy a megyéből ott lévő előadásokkal nincs semmi baj. Böven „aranyos” mellett olyan is akadt, amelyiket az országosra is meg lehetett hívni. Sőt, meg kellett, mert volt annyira jó (és, tegyük hozzá: ott is kiválóan szerepelt). Bocsánat – a zsűri is emberből van. Bizonyos szempontok szerint még szerencse...

Kaposi László

Békés megyei találkozó

Mezőkovácsháza, 2014. április 12.

Mezőkovácsházán először rendezték a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó megyei bemutatóját. Nyüzsgés, zsi bongás, izgatott, mosolygós gyerekek az előtérben, sok-sok segítő-rendező, akik a gyerekeknek már érkezéskor átadták a nyakba akasztható fesztiválemblémát. Tudjuk, hogy ezek az apró emléktárgyak milyen fontosak a színjátszók életében, még évtizedek múlva is emlékeztetik őket a jeles eseményre. Nagyon sok felnőtt segíti a rendezvényt, ami számomra mindig azt jelenti, hogy a helyi intézmény – vezetője Jankó Erzsébet igazgatóasszony – az ügy mellé tudott állítani önkéntes támogatókat. Mezőkovácsháza fontosnak és megtisztelőnek tartotta, hogy a Nemzeti Művelődési Intézet Békés megyei munkatársaival együttműködve, társrendezőként házigazdája lehet a találkozóknak. Ezen a napon ők rendezték meg itt a bábosok megyei találkozóját is, így igazi színházi délelőtti teremtettek az érdeklődő helyi nézőknek és persze a játszó gyerekeknek is. Valamennyi résztvevő – 220 gyerek – rántott húsos zömlét kapott üdítővel, ennek a megvendégelésnek a fedezetét is önerőből biztosította a művelődési központ. A vendégszeretet megannyi jelével találkoztunk minden tekintetben, amitől egy találkozó igazi élménnyé tud válni a résztvevőknek. A találkozót a helyi önkormányzat képviselőjében Kokavec Julianna alpolgármester nyitotta meg, kedves, emberi szavakkal.

A találkozóra kilenc előadást neveztek. A csoportok darabválasztása és az előadások azt az általános képet erősítették, hogy azok a csoportvezetők, akik kész szöveganyagból, forgatókönyvből dolgozva elsősorban a betanításra koncentrálnak, kevesebb színházi pillanatot tudnak teremteni a gyerekekkel. A kötött szövegek szituációban történő megjelenítése – pláne improvizációs, napi gyakorlat nélkül – szinte megoldhatatlan feladat elé állítja a gyerekeket, mivel ők nem kisméretű felnőtt színészek. Ezzel a problémával küszködött, több-kevesebb sikerrel, a mezőberényi, a vésztői, illetve a két körösladányi csoport. A darabválasztásban azonban jelentős különbségek voltak: a körösladányi és vésztői csoport vezetője a gyermekirodalom egyik kedvencének, Lázár Ervinnek a műveit használta alapanyagként. Ezen előadásokra a szövegközpontúság, illetve néhol a jelmezre fordított komoly energia volt jellemző.

Van a megyében két csodás gyermekszínjátszó pedagógus, akik hosszú évek óta nagyszerű eredményeket érnek el csoportjaikkal. A sikereiket a töretlen, kitartó, minden ellenszélben ellenállni képes, elszánt hivatástudatnak köszönhetik, amivel a színjátszókat vezetik, nevelik, és határozott értékítéletükkel életre szólóan befolyásolják tanítványaikat. Jegyezzük meg a nevüket: Boldis Julianna és Pándiné Csajági Mária.

Boldis Julianna Dévaványán, művészeti alapiskola keretén belül dolgozik tanítványaival. A Dévaványai Drámások Boldis Julianna vezetésével *Az élet cikis oldala* című előadást mutatták be. A „ciki” kifejezésre improvizáltak hónapokig, ebből született meg a játékuk. Pompásan érezték magukat a szereplők a játékban, abszolút az övék volt az előadás. Közös alkotás volt a javából! Érződött, hogy milyen sokféle problémát vetettek fel a próbák során, keresték a válaszokat értő és megértő vezetőjük segítségével. Az *Ütvesztő* című előadás is közös alkotás, sok-sok improvizáció előzte meg. Súlyos problémákról beszéltek komolyan, hitelesen, belső meggyőződéssel, vállalva személyes élményeiket, gondolataikat. Mindkét előadás átütő sikerrel szerepelt a találkozón, a kamasz korosztályú nézők lélegzetvisszafojtva követték az epizódokat, hiszen róluk, az ő napi problémáikról beszéltek a színpadon, szívbemarkoló őszinteséggel.

Pándiné Csajági Mária szeghalmi gyerekekkel készítette előadásait. A kicsikkel előadott *Marcipán hercegnő* sok érdekes elképzelést tartalmazott, de még kissé éretlen volt az előadás. A Kis Kózákkal bemutatott *Szobafogság* nagyszerűen kidolgozott részletből állt, színházi előadás igényével készült jelentős vállalkozás volt. Tökéletesen kommunikáltak egymással a szereplők, érzelmek, indulatok jelentek meg, a részjelenetekben a szereplők „jelen” voltak, ami a vezető nagyszerű színészvezetéséről tanúskodik. A nagyobbakkal készítette a rendező a *Jéghegy* című produkciót, amely lenyűgözött a csoport csapatjátékával.

Fegyelem, összmunka, atmoszférateremtés, a szerkesztett anyagban elhangzó versek értő tolmácsolása jellemezte az előadást.

A két rendező előadásai kiemelkedtek a mezőnyből, nem véletlen, hogy mindkettőjük egy-egy előadása bejutott az országos fesztiválra, vagyis az ország legjobbjai közé. A fesztiválsikerek mellett én mégis azt a pedagógiai munkát értékelem igazán nagyra, amit ők a hétköznapi napokban végeznek. A csoportjaikba évekig járó gyerekeket olyan életre szóló értékekkel látják el, mint például az együttműködés képessége, szolidaritás, tolerancia, kommunikációs képessége, nemi identitás, fegyelem, kreativitás, másokra figyelés képessége, alkalmazkodás, magabiztosság, öntudat.

Szüksége is van az országnak öntudatos állampolgároknak, akik képesek felmérni, hogy nem csak részei, de alkotói is a rendnek, és nem fognak birkaként működni felnőtt korukban. Az ilyen alkotócsoportokban töltött színjátszós évek tudnak ehhez szilárd alapot teremteni.

Szakall Judit

Pest megyei találkozó I.

Tököl, 2014. április 12.

A Csepel-szigeten található kistelepülés, Tököl remek házigazdája volt az ebben az évben is két helyszínen megrendezett Pest megyei gyermekszínházi találkozó első epizódjának. (A másik Pest megyei találkozót két héttel később Vácott tartották.)

A felújított tököli művelődési házban a szervezők és a technikai lebonyolításért felelős munkatársak is odaadón, figyelmesen végezték a munkájukat, segítettek a fesztivál résztvevőit. A hangulatért a helyi és budapesti szervezőkön kívül – immár hagyományosan – fiatal csoportvezetők, egykori játszóik, Fodor Éva, Szivák-Tóth Viktor és társaik voltak a felelősök. Kiváló hangulatot teremtettek, mind az előadások előtti, mind pedig az előadások közötti játékaikkal, amelyekkel nemcsak a nézőtér helyet foglaló csapatok tagjait sikerült megmozdítaniuk, jókedvre hangolniuk, hanem a szülőket, hozzátartozókat, és a zsűrit is!

Ez a jó hangulat végig tapintható volt, igazi fesztivál jellege lett a rendezvénynek!

Bár előzetesen több jelentkező volt, végül nyolc előadásra került sor. A nyolc fellépő társulat közül egy csapat nem kért minősítést, ám ők is szívesen fogadták az előadások utáni megbeszélésen a róluk szóló mondatokat.

Információim szerint a Pest megyei találkozók színvonala az elmúlt években kiegyensúlyozottnak volt mondható. Volt olyan esztendő, amikor több minőségi előadás született, volt, amikor – ilyen értelemben – gyengébb évet zárt a terület. Ez a váltakozás természetesnek mondható.

Ebben az évben egy előadás, a *Van hozzám közöm?* címmel műsorra kerülő, a veresegyházi Tűztestvérek csoport 12 éves színjátszóit által bemutatott játék jutott el a szegedi országos fesztiválra. A csoport vezetője, Ácsné Csáki Ildikó két előadással is jelentkezett ebben az évben. A 14 évesekből álló veresegyházi csoport, a Tűzmadarak *Világszám* című előadása is fontos eseménye volt a találkozásnak, de igazi revelációt a „fiatalabbak” produkciója jelentett. Hiteles egyéni megszólalások, magas szintű egymásra figyelés, igazi összjáték jellemezte csoportszinten a társaságot, míg színházi szempontból végiggondolt történetkezelés, egységes dramaturgiai és rendezői munka volt megfigyelhető az előadásban. Mindkét veresi előadásra jellemző volt a sajátos humor, valamint különböző anyagok, textilek, kellékek mértéktartó, de mégis jelentéssel teli használata. A *Van hozzám közöm?* című előadásban az élő zene használata is erősítette a pozitív összképet. Mindezek mellett nagyon szimpatikus közösség képét mutatták a veresegyháziak.

A *Van hozzám közöm?* című előadás arany, a *Világszám* című előadás végül ezüst minősítésben részesült, csakúgy, mint a biatorbágyi Szivárvány színjátszó kör *Vitéz László nem alkuszik* című előadása (csoportvezető Szakadátiné Gueth Zsuzsanna): az energikus játékmód, az egyszerű, de jól elmesélt történet volt az, amely örömet okozott a nézőknek.

Ezen a ponton fontos megemlíteni azt, hogy ha egyáltalán lehet egységes észrevételről, feltűnő jellemzőről beszélni a találkozó kapcsán, akkor ez a jellemző a történethez való viszony, az elmesélési szándék megléte, vagy meg nem léte. A valódi – gyerekekkel közösen értelmezett és egyeztetett – közlési, mesélési szándék az, amely néhány esetben leginkább segítette az előadás sikeres lebonyolítását, egyáltalán a hiteles és érdekes előadás létrejöttét. E mesélési szándék hiánya rögtön feltűnővé vált, vagyis annak a tudatosságnak a hiánya, hogy miért is játszunk, miért is állunk színpadra, miért pont ezt a történetet játszunk, amikor lehet, hogy ez nem is fontos egyformán nekünk...

A két ezüstös és egy aranyos előadásban ezekre a kérdésekre egyértelműen válaszokat kaptunk. Persze igazságtalan lennék, ha az összesen négy bronz minősítésű előadást egységesen egy kalap alá venném. Ezek közül is voltak ígéretes előadások, olyan csoportok, melyekkel a jövőben számolni kell. Az előadásokat követő szakmai beszélgetés – érzésem szerint – jó hangulatú volt, reális lehetőség adódott a párbeszédre, még ha kisebb viták ki is alakultak, ez nem akadályozta a valódi konzultációt, azt, hogy termékenyek beszélgetés jöjjön létre. Jó nap volt a tököli fesztivál napja, soha rosszabb találkozót!

Gyombolai Gábor

Somogy megyei találkozó

Balatonszemes, Latinovits Zoltán Művelődési Ház, 2014. április 12.

Várakozással telve indultam a Balaton parti településre. Szégyellem, de mindezidáig csak átsuhantam sokak szeretett nyaralóhelyén, sosem álltam meg, hogy ismerkedjem egy kicsit a környékkel. Itt az alkalom, hogy ezt pótoljam!

Ezen a napsütéses reggelen Balatonszemes szezonelőtti csendjét csak néhány fűnyíró berregése és friss gyermekzsivaj verte fel. Ez utóbbi üdítően hatott a szinte néptelen településen.

A Latinovits Zoltán Művelődési Ház emberléptékű, barátságos épület, világos terekkel, a gyerekek számára is belátható, bejátszható színházteremmel, színpaddal. Az épületbe belépve ígéretes gyermekzsivaj, a készülődés izgalma fogad. Kísérők, szülők beszélgetnek, segítenek jelmezt igazítani, tapintható a feszültség, de nincs ideges kapkodás, mindenki teszi a dolgát. A falakról Latinovits Zoltán „nézi” az utódokat.

Zsüri-társaimmal – Meszlényi-Bodnár Zoltán (Nyitott Kör Egyesület, Budapest) és Tóth Géza (Csiky Gergely Színház, Kaposvár) – várakozással tekintünk a családi találkozóra. Berlik Mária szervező (NMI Somogy Megyei Irodája, Kaposvár) kedves szavai után mutatkozik be a hat fellépő csoport (négy Somogyból, kettő Fejérből érkezett).

A bemutatkozó csoportok a fellépés sorrendjében:

1. Boglári Játékszín (Balatonboglári Általános Iskola), *A fülemüle* – Belinszky József forgatókönyve alapján, rendezte Szenrődnyé Botka Krisztina

A kamaraterre tervezett – itt a színpad előtt bemutatott – előadásban egy jókedvű, összeszokott, csapatot láttunk. A gyerekek végig „jelen vannak”, jó karakterek, mindenkinek személyre szabott szerepe van. A nézőtérrel azonos szinten lévő térben azonban néhány részlet elveszett, s dramaturgiaiilag is akadt átgondolnivaló (ezüst minősítés).

2. Gézengúzok (Nagyberényi Dr. Faust Miklós Általános Iskola), *Az utca szegletében* (Andersen *A kis gyufaáruzlány* című meséje alapján), rendezte Kristáné Soós Melinda

A klasszikus mese többféle technikai elemet, stílust (árnyjáték, vetített képek, hangeffektek) felsorakoztató feldolgozása a rendező kísérletező kedvét bizonyítja. A kevesebb talán több lett volna, mert így kicsit eklektikusra sikeredett a színpadi játék. Ami dicséretes, hogy nem elégedtek meg a mese adaptálásával, hanem továbbgondolták, és a zárójelenettel utaltak a mindennapjainkban jelenlévő elszegényedésre is (bronz minősítés).

3. Tinó-Diák (Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Enying), *Életutazás* (Weöres Sándor versei alapján), rendezte Milei Róbert és Selmecsi Mária

Egymásra figyelés, jó ritmusérzék, kitűnő egyéni és csoportos versmondás jellemezte ezt a – vegyes korosztályt megmozgató – szerkesztett játékot. Sodró lendületű, eleven előadást láttunk a gyerekektől, amiből kitűnt a folyamatos, rendszeres háttérmunka (arany minősítés).

4. Kikötők Színházi Csoport (Kikötő Gyermekotthon, Balatonboglár), *Vacsakamati virága* (Lázár Ervin), rendezte Sipőczné Oláh Mária

Egymásra figyelés, nagy akarás, pontos szövegmondás és rengeteg szeretet áradt a színpadról a nézőtérre. Minden rendezői gyengeségével együtt szerettük ezt az előadást, hiszen olyan gyerekek szólaltak meg, akiknek hiányzik a család, az otthon melege, mégis képesek „adni” (bronz minősítés).

5. Szemesi Színi Tanoda (Latinovits Zoltán Művelődési Ház, Balatonszemes), *Üdv néked, Arthur, nagy király!* (Berg Judit meseregénye alapján), rendezte Kenyeresné Kiss Gabriella

A csoport és az előadás „közkívánatra”, egy csapatnyi gyerek kérésére született. Ez mindenképpen dicsérendő. A csoportvezető igyekezett nekik tetsző előadandót keresni. Ami látszott az előadókon, hogy szeretnek „lovagok” és „udvarhölgyek” lenni. Sajnos a rengeteg befektetett munka ellenére a színpadi játék

inkább csak illusztráció volt, kevés és alig kidolgozott helyzettel. Viszont a gyerekek bátran, érthetően beszéltek, játéukat némiképp segítette az egységes stilizált jelmez, amely a szülők kreativitását dicsérte (bronz minősítés).

6. Fibula (Tinódi Lantos Sebestyén Református Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Enying), Ungár Mariann: *A muskátlis kalap*, rendezte Selmeci Mária

Az „elnyúhetetlen” kalap kapcsán kamasz-panaszokat láttunk, hallottunk (vagy nem hallottunk), kissé statikus színpadi formában. A zenei bejátszás kevésbé segítette, inkább széttördelte a játékot (később megtudtuk, hogy nem volt idő kipróbálni a helyi hangtechnikai berendezést). Néhány szép, őszinte pillanat azonban elhalványította a hiányosságokat (ezüst minősítés).

A csoportok bemutatkozása pergő egymásutánban (talán kicsit túl gyorsan is) történt, minden csoport megtartotta az időkeretet, az előadások között nem volt szünet, s a tervezetthez képest hamarabb lett vége a találkozónak. Mivel mindig egy csoport a színpadon volt, egy készülődött, a nézőtér időnként foghíjas sorából elsősorban a kísérő szülők, testvérek figyelték az éppen bemutatkozó csoportot. Ők azonban nagyon lelkesek voltak, és nagy tapssal jutalmazták a gyerekek játékát.

Míg a zsűri a minősítéseken töprengett, a gyerekek spontán közös táncot szerveztek a színpadon, s amikor oklevelekkel és a csoportoknak szánt kézműves mézeskalács-ajándékokkal visszaérkeztünk a nagyterembe, bennünket is „táncba vittek”. Remek volt a hangulat. A minősítő oklevelek kiosztása és néhány – elsősorban a gyerekeknek szóló – értékelő mondat után volt idő és lehetőség a csoportvezetőkkel leülni egy szakmai beszélgetésre. Minden csoportvezető nyitottan, ötleteket, segítséget várva ült be a könyvtárba. Ez alatt a gyerekek és kísérőik ajándékként meglátogathatták a helyi Postamúzeum interaktív kiállítását, majd a művelődési ház udvarán energia-levezető sportos, ügyességi játékok várták – elsősorban – a fiatalabb korosztályt.

Az ingyenes múzeumlátogatást Mórocz Zsófia (a művelődési ház jelenlegi, megbízott igazgatója), a közös játékot pedig a balatonboglári „Helyiérték” Egyesület animátorai vezették.

A könyvtáros és a gondnok/mindenes hölgy (a megbízott igazgatónővel együtt hárman biztosítják a művelődési ház működését) pedig szendvicsekkel látták el az éhes gyerekcsapatot, no meg a zsűri tagjait. Az előadások technikai segítségét egy külsős munkatárs biztosította. Köszönet nekik a lelkes, szeretetteljes háttérmunkáért!

(Megjegyzés: a találkozó után bőségesen jutott idő rá, hogy meglátogassam a Latinovits emlékházat, ahol Szinbád/L. Z. feledhetetlen hangján csak nekem mesélt.)

Sz. Pintér Rozália

Vas és Veszprém

Idén a XXIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó Veszprém és Vas megyei fordulóján volt alkalmam magamra venni a zsűri nem mindig halás, de számomra általában mégis majd minden alkalommal jól eső szerepét. Április 12-én a főként termálfürdőiről híres Bük település, míg 29-én Pápa város adott otthont a sajnos nem túl nagy csoportlétszámokkal zajló eseményeknek. Bükön Lázár Péterrel alkottunk összeszokott párost, míg Pápán Uray Péterrel hozott össze a jó sors.

Vas megyei találkozó

Bük, 2014. április 12.

A Büki Művelődési Ház kiváló helyszínnek bizonyult a Vas megyei fordulóhoz. Főként ezért is sajnáltuk, hogy mindösszesen 4 csoport tudott részt venni az eseményen. A kistépelések képviselték idén magukat nagyobb számban. A szelestei színjátások a gyerek- és diákszínpadok egyik kedvencét, Arany *Fülemilé*-jét játszották Mihályi Péterné rendezésében, a csehminszenti Pöttyös Hagyományörző Gyermekcsoport a fáradhatatlan Horváth Barnabásné irányítása mellett készített mesealapú szerkesztett játékot, megtűzdelve népdalokkal, mondókákkal, táncokkal. A celledömölki Soltis Lajos Színház Gyermekstúdiójának 5 leány tagja komoly feladatot vállalt és hajtott végre sikerrel, amikor egy inkább férfias műfajt, a vásári komédiát választotta. A Marton Mercedesz és Piller Ádám szervezte játék a „soltis osoktól” ismert profizmussal szólalt meg a színpadon. A nap talán legizgalmasabb előadása a csepregi színjátások „*Gyerek-szem*” című előadása volt. A 9-10 éves játékosok Németh Andrea és Horváth Jánosné értő vezérlete mellett, lufikat használva, a bábozás alapjait elsajátítva meséltek gyerekszerelmekről, születésről, halálról.

Hála és köszönet a Büki Művelődési és Sportközpont igazgatójának, Tóth Tamásnak, aki a Szombathelyi helyszín kihullása után sietett a szervezők segítségére, s bocsájtott rendelkezésünkre rendkívül jól hasz-

nálható tereket az esemény lebonyolítására, ahol sem az ellátásban, sem a rendezvény technikai, szervezési háttérében nem lehetett hibát találni.

Veszprém megyei találkozó

Pápa, 2014. április 29.

A Veszprém megyei forduló szintén egy napra rövidült idén. A pápai Jókai Mór Művelődési és Szabadidő Központ adott otthont az eseménynek. Míg 2013-ban a két helyszínen egy-egy naposra szervezett találkozón összesen 16, addig idén 10 csoport tudta vállalni a szereplést. Uray Péterrel, a zsűri elnökével abban mindenképp megegyeztünk, hogy ami Veszprém megyében, elsősorban Pápán történik a gyermekszínjátás terén, az országos szinten is egyre figyelemre méltó.

A Horváthné Árvai Mária, Benkó Zsófia Anna, Herczeg Diána, Fésüs Éva, Nyáriné Nagy Angéla, és persze Komáromi Sándor, Tegyi Tibor (szomorú aktualitást ad e soroknak, hogy Tegyi Tibi azóta nincs közöttünk) nevével fémjelzett Veszprém megyei csoportvezető, szervező közösség ebben az évben is magasra tette a mércét. Sokféle, izgalmas színházi nyelveken beszélő, jelentős részt mind színházilag, mind pedagógiailag érvényes előadásokat láthattunk. A két legfigyelemreméltóbb az Árvai Mari és kisiskolásai által létrehozott, játékos, energikus és „nagyon jól gyermeki” *A kakas és a pipe* című, illetve a Tegyi Tibor csak picit idősebb, mégis érett színpadi játékot, gondolkodást mutató csoportjának *Vérengző Alfréd* című előadásai voltak. Külön szint vitt a nap eseményeibe a veszprémi Széplelkek Társulata, melyben a sérült és ép gyerekek együtt, nagy örömmel játszottak.

Pápán zsűrizni jó. Pápán gyerekként részt venni a „Vörösön” még jobb lehet. A szervezők hozzáállása, a szakmai beszélgetések idejére szervezett foglalkozások, a helyszín adottságai, természet közelsége olyan tényezők, amelyek vonzóvá teszik az eseményt, behúzzák, egy jó fajta közösség részévé tesznek gyereket-felnőttet, játszó-rendező-zsűritagot egyaránt. Köszönet Dr. Balogné Uracs Máriának és csapatának ezért a napért, köszönet a játszóknak, csoportvezetőknek a kapott élményekért.

Problémák

Az, hogy a gyerekszínjátás ma Magyarországon él és virágzik, nem is olyan kicsi csoda. A lehetetlen anyagi körülmények – a csoportoknak többnyire arra sincs keretük, hogy elutazzanak egy-egy találkozóra –, az intézményi beágyazottság hiánya, az iskolákban, művelődési intézményekben sok esetben csak a „tűrt” kategóriába tartozik a színjátás, pénzügyi támogatásról pedig ne is beszéljünk. Mindez azt eredményezi, hogy a csoportvezetők az esetek jelentős részében „társadalmi munkában” végeznek olyan tevékenységet, ami a fiatal generációk számára készség- és képességfejlesztést nyújt, közösséget teremt, sok esetben menedékkül szolgál az egyre nehezebben követhető világban. A nagypolitikának – értem ez alatt az oktatással, kultúrával, közművelődéssel magasabb szinten foglalkozókat – észre kell vennie, hogy támogatás hiányában a gyerekkori, s a rá épülő középiskolai színjátás, színpadi képzés eltűnésével mit veszíthetünk! Ki kell találni az intézményi kereteken belül és azokon kívüli közösségek működésének finanszírozását. Még időben vagyunk, de ki tudja meddig.

Varju Nándor

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei találkozó

Miskolc, Csodamalom Bábszínház, 2014. április 12-13.

Mindig jóleső érzéssel megyek Miskolcra zsűrizni, hiszen hajdani gyermekszínházi találkozókról máig őrzök emlékeim közt remek előadásokat. E mostani bemutatófolyamban is számos elraktározni való előadást láttunk.

Sajnálatos, hogy nem volt felhőtlen az öröm. A szervezők minden erőfeszítése ellenére nem sikerült feszítív-hangulatú találkozót megvalósítani, sőt, a szakmai beszélgetésekre sem jutott idő. Hogy némely előadásról egyáltalán szó essék, lopott percekben kellett megoldani. Mondhatom, hogy belénk szorult a vélemény, amelyet pedig nem ártott volna kibeszélni, pro és kontra. Írásban sokkal nehezebb – a tömör megfogalmazás miatt – benyomásainkat árnyalt és segítő módon megfogalmazni. És mosolyokkal sem lehet enyhíteni a néha markáns ellenérzéseket.

A meglehetősen zsúfolt nap korán kezdődött, majd minimális átállási idővel pörögtek az előadások. Összesen tizenkilencet láttunk. Noha az adott nap eseménysora befolyásolja a döntéseket, mégis állítom, hogy „országos mértékkel” nézve is több remek előadást láttunk. Ami miatt ezeket kiemeltük, az az egyéges és tiszta fogalmazás, a színházi látásmód, és nem utolsósorban a gyerekek megnyilvánuló játéköröme. A skála azonban meglehetősen széles volt. Am még a gyengébbre sikerült produkcióknál is jó érzéssel tapasztaltuk, hogy majd mindenütt egyértelmű a pozitív pedagógiai szándék.

Megkísérlem, erősen dióhéjba foglalva, összefoglalni benyomásaimat az egyes előadásokról, a fellépések sorrendjében.

1. A Szivárvány csoport szinte hajnalban kezdte a bemutatók sorát. A több csoporttal is dolgozó Sári Katalin vezetésével ezúttal a legkisebbeket láttuk, saját választású mesevariációval. *A téli tücsök meséi* közül mértékkel és magukhoz igazítva választottak. A térhasználattal, a megformálással és a színpadi jelenléttel ugyan még bőven akad probléma, de ügyesen használták eszközeiket, és az állatokat jellemző színeket. Javasoltuk az ismétlődések változatosabb megoldását, és hogy fordítódjék nagyobb figyelem az üresjáratok és a statikusság elkerülésére, s a pontosabb fogalmazásra.
2. A Csibészkek csoport szintén Sári Katalin vezetésével működik. *A hazudós egér* némely epizódját a 3-4. osztályos játsszók szépen megoldották, kifejezetten ötletes volt a színpad magasságának kihasználása a „farkas a veremben” jelenetnél. Változatlanul problémás a térhasználat, nem fordítódik elég figyelem a jelzések következetes alkalmazására. Több játék és kevesebb mesélés feldobná az előadást! A lezárás sem sikerült hatásosra (ez még többször előfordul majd a nap folyamán).
3. *A Fülemlüle* történetét már számos variációban láttuk elmesélni. Ezúttal a Pegazus csikók friss ízekkel, mondhatni „korszerűsítve” adták elő, Valaskáné Nagy Andrea vezetésével. Színházi pillanatok (például a kezdő kép), jó zenei anyag, igényes világ-megidézés, humor-csillámok jellemezték a működő dramaturgiát alkalmazó, kedves és jókedvű előadást. Ha egy-egy következtelen pillanat akadt is (ezeket sikerült jelezniünk a csoportvezetőnek), a játék egységes és örömteli volt, a játsszók pedig ügyesek és igazi résztvevői. Külön figyelmet és említést érdemel a hangkulissza, valamint a gyerekek ötleteinek bátor, de izléses felhasználása.
4. A Kócosok *Kavalkád* című, Izsó Angelika által vezetett produkciója izgalmasan indul. A szokásos vásári jelenet ez alkalommal hangkulisszaként jelenik meg, miközben egy anyaggal játszó lány-trió látható. Ám mintha időérzékünk elleni támadás volna, a jelenet túl hosszú, kiürül, a kép megáll, és nem képes megújulni – az anyag szemlátomást zavarja a lányokat... A továbbiakban sem lendülünk át ezen a nehézkedésen. Nem tudni, mi miből következik, miért? Kohéziót nem tudtam felfedezni az egyes jelenettrédék, tánc, ének és zene között. Stílusegységet sem. Van egy izgalmas pillanat – egy srác rappel – ám a következő pillanat agyonnyomja ezt... Kár.
5. Ugyancsak nem áll össze a Drága kövek *Találkozások* elnevezésű etűdsora sem (csoportvezető Izsó Angelika). A bátortalan játsszók csak látszatok felvillantására képesek, közhelyszerűen megfogalmazott, kvázi helyzetekben. A legnagyobb problémát az okozta, hogy úgy tűnt, a műhelygyakorlatok során sem kerestek semmiféle igazságtartalmat játsszukhoz. A gyerekek szemlátomást igyekeztek – bár elvesztek és privát jelenlétük maradtak a színpadon –, pedig valószínűleg kevésbé stresszes helyzetben még élvezik is a játékot.
6. A Handa-banda csapat tagjai a legidősebbek a hejőkeresztúri színjátsszók közül. A páros mindkét tagja ügyes színjátsszó, a lány felszabadultabb, a fiú hitelesebb. *Utazás* című epizódosoruk – Izsó Angelika rendezése – kicsit túllő képességeiken és élettapasztalataikon, noha „saját” kezdeményezés. Eszközeik nincsenek sem a múltó idő, sem a játékban vázolt viszony változásainak érzékeltetésére, sokszor azt érzem, hogy üres szöveg-poénokat gyártanak, handabandáznak improvizáció gyanánt, s fogódzót itt sem keresnek semmiféle valóságban, így a nézőnek azzal is bibelődnie kell, hogy ha Miskolcon játsszódik a történet, miért van jobb oldalon a kormány...
7. Komoly jelmezparádét vonultatott fel a Mesevarázs csoport *Mosolyország tovább él* című produkciójában, dr. Herczegné Ruzska Edit rendezésében. Kifejezetten jó a szereposztás, több szereplőről is elmondhatjuk, hogy ügyes játsszó, s személyisége építi a szerepet. A történetet majdnem hiánytalanul megkapjuk, a színpad azonban szemlátomást nagy nekik, a hang egy része elvész, és akad gond a térszervezéssel is. Sok a statikus jelenet, a befejezés viszont igazán jól sikerül – ami ennek a bemutató-napnak ritkasága.
8. Ügyes, felszabadult játékot kaptunk a Széllúzóktól, akik a *Bolondfalu* meséjét állították színre Kascsák Viktória vezetésével. Semmi hüvó, a „jelmez” a már klasszikus farmer színes pólóval, díszlet nincs, a szükségést magukból építik a játsszók. Eleven, jó megszólalások, ügyes csapatmunka, épkezláb történetmesélés, játsszköröm – ha a végét is következetesen és hatásosan tennék oda, még boldogabbak lehetnénk.
9. Minden fesztiválon akad ismétlődés, mi most a *Mosolyország tovább él* című játékot láttuk kétszer. A Mesemondók, Sári Katalin vezetésével, leszúkitett színpadi teret használnak, ami jót tesz a játsszóknak, bár további pontosításokra lenne szükség, például hogy kit, mikor látunk, mikor nem a térben. Kívánnivalót hagy maga után, sérült olykor a beszéd érthetősége is, mindezek dacára néhány ügyes és átgondolt pillanatot jó irányokat mutatott.

10. A magyar gyerekszínházban fel-felbukkan, de jellemzően nem az iskolákban, inkább a közművelődésben működő csoportoknál az a játéktípus, amelyet a sátoraljaújhelyi Sárga rózsza csoporttól láttunk. Hogy pontosítsam, inkább vegyesnek nevezném, amit láttunk, hajazott a kőszínházban megszokott „gyerekszínházakra”, és tartalmazott hagyományos gyerekszínházi elemeket is. Nagyon szép volt például, ahogyan a csoport tagjai átlényegültek berendezési tárgyakká, amelyeket törölgetni lehet... A szükséges díszletelemek egyszerűek és jól használhatók, a jelmezek igényesek, egységes és átgondolt világot közvetítenek. A *Légy jó mindhalálig* ezen változata, Végsőné Fazekas Aranka átdolgozása és rendezése nem másol, akár érvényes is lehet, bár annak, aki nem ismeri a művet, nem feltétlenül közvetíti azt, s magamnak is maradtak hiányérzeteim. A csoport tagjai lelkesen dolgoznak, és sok mindent megtanultak már a színpadi létezésről. Az előadás dinamikája sajnálatosan egyhangú – nagy és sokszor rendkívül harsány zsvajt követ csendesebb jelenet, majdnem kiszámított pontossággal. A szereplők egyenetlen teljesítményt nyújtanak külön-külön, a csoportos megszólalások viszont erősek. Az egésznek átgondolt íve van, odaadó és fegyelmezett munkát feltételez. A beszédállapot általánosan dicsérendő, bár épp a kiemelt szerepekben találtunk meglehetősen rossz példákat.

11. A Szerencsi Gyöngyszemektől kvázi szerkesztett játékot kaptunk, *Panyigai ú* címmel, Harkályné Kovács Katalin rendezésében. Cziczó Attila egyik darabja adta a keretet, s főként a Weöres-versek megszólaltatása töltötte ki a játékot, ettől lett izgalmas, egyedi. Jók a ritmusjátékok, és önreflektív humorra is adódik lehetőség. A játék örömteli, bár néhol kissé statikus, de nincs benne semmi kamu, a beszéd eleven, kifejező. A játékosok vállalják önmagukat. És ez nem kevés.

12. A Spiritusz csoport a *Palacsintás király* című mesejátékot hozta el a bemutatóra, Kalocsai Attiláné csoportvezető rendezésében. Kissé energiátlan előadást láttunk, gondosan megvalósítva. A néhol igen karakteres játékosok elvesznek a nagy színpadon, gyakran kerülnek egészen hátra, vagyis a térhasználat sokszor nevezhető hibásnak, és akadnak egyéb döccenők is. A gyerekek ugyanakkor odaadással és figyelmesen dolgozva elmesélik a nem minden tanulság nélkül való történetet. Bizunk benne, hogy a megvalósítás után a játék öröme is rátalálnak majd.

13. Egyszerű, tiszta játékot láttunk a Gyöngvirágok bemutatója kapcsán, akiktől Petkó Jenő *Egyszerű komédiák* csokrából kaptuk egyet, Sári Katalin rendezésében. Hatásos kezdés, ügyes megszólalások, egymásra figyelő játékosok, pontosan végigvitt történet. Semmi cicó, de minden poén kijátszva, lezárva, és még a verses szöveggel is remekül megbirkóztak.

14. Lázár Ervin örök. Történetei állandóan vissza-visszatérnek, annak dacára, hogy epikussága miatt nehéz játszani, s még nehezebb lírai tartalmát visszaadni. Most egészen újszerű próbálkozást láttunk. A Ne-felejts csoport *Lázár prelűdök* címen állított össze etűdsort, Tarsoly-Tóth Erika rendezésében. Az előadás kérdőjeleket hagyott bennünk, noha izgalmas mozgáselemekkel próbálkozott, s a válogatás java egyáltalán nem a legismertebb darabok közül való volt. Ugyanakkor a térhasználat, a statikusság, a szöveg bizonytalan interpretációja gyengítette az előadást, és nem könnyítette meg a szövegrészletek között kohéziót kereső néző helyzetét. Sokat segített volna itt is egy elemző beszélgetés – talán mindkét félnek, rendezőnek és zsűriként nézőnek egyaránt.

15. Ígéretes színházi képpel (bár kissé hosszú bekészüléssel) kezdődött a Liliomok előadása. Püspöki Péter hatásos zenével és erős stilizációval indította a *Kristálygolyó* című produkciót, a játékosok kiváló kvalitásokat mutattak. A történet előrehaladtával azonban mintha kissé belebonyolódtak volna a játékba; a Jó és a Gonosz hadakozásában már zavaró körülménynek tünnek az ígéretes leplek, s a sok energia és a képességű játékosok dacára nem lett teljes az élmény. (Magam nem értettem kristálytisztán mindent, jó lett volna beszélgetni az anya szerepéről, vagy a „hitben teljességről” például – éppen ezért itt különösen fájtalantam a szakmai beszélgetés hiányát!)

16. A Fazekas Drámások szívet-melengető előadással érkeztek. A *Szegényember szőlője* tiszta, átgondolt és egységes stílusban tartott játék, Király Judit rendezésében. Szépek a jelmezek, a gyerekek nagyszerűen énekelnek, és hogy mennyi ügyes fiú van a csoportban! Ritkaság! Szépen használják a játék ismétlődéseiben szükségszerű stilizációt, a néptánc-elemeket, remek érzékkel, jó ritmusban, azonos nyelvet beszélnek. Szép formákat alkotnak, az előadásból nem marad el a humor sem, s még a tapsot is „kijátsszák”.

17. Kiemelkedő üde folt lett a nap programjában a Pegazus előadásában látott *Fekete kalóz*, Valaskáné Nagy Andrea rendezésében. Eleven pillanatok, dinamika, jól működő, leleményes képek (pl. a hajó megidézése), ügyes megoldások. Ezen felül szórakoztató történetmesélés és dramaturgiailag jól elvarrt szálak, humor, mértéktartás jellemzi a játékot, s még drámai pillanatok is akadnak benne. Jó volt látni a jókedvű, felszabadult játékosokat!

18. Az Ébredők csoportja *Egy nap* címen egy nap történéseit foglalta össze, pontosabban annak rutinjait keretül használva egy társuk élethelyzetéről gondolkodott. Rendező-csoportvezetőjük Izsó Angelika. A színjátszók igyekezettel, több-kevesebb sikerrel mímelnék, és úgy tűnik, számukra fontos dologról, a válásról beszélnek, egyelőre kevés rutinnal. Nagy kedvvel adják elő betét-táncukat (szerencsére itt ez nem nagyon erőltetett betét), és dicsérendő a csapatmunka is.

19. A hosszú nap zárásaként láttuk a Rivall-da előadásában a *Kicsik és nagyok* című darabot. (Eredetileg nem ezzel nevezték.) A gyerek- és diákszínjátzó rendezők Sántha Ferenc novelláját előszeretettel alkalmazzák színpadra, erős drámaisága miatt kiváló ügyes színjátszók fejlesztésére. Püspöki Péter kiváló teret alkotott a játékhoz, a laza homok azonban hosszas előjátékra csábította. A két tehetséges játzó fegyelmezetten és önfeledten volt jelen a kelleténél hosszabbra sikeredett hozzáadott játékrészben, ám ezzel erősen gyengítették a rákövetkező (eredeti) játék drámaiságát. Itt sajnos meggyengült erejük, és sem a tetőfokot, sem a befejezést nem voltak képesek átizzítani. Vagyis épp a leglényegesebb rész vált hangsúlytalanná. Kár.

A találkozó hosszú napján két részletben osztottuk ki az okleveleket, a délelőtti fellépők nem is látták a délutániakat – ami a költségek miatt érthető –, és mint említettem csupán egy rövid megbeszélésre futotta, ahol a délelőtti látottakról mondhattunk pár szót. Este, mivel a művelődési házból is mennünk kellett, már csak kutyafutóban, állva tudtunk néhány szót váltani azokkal, akiket sikerült elcsípnünk. Pedig nagy szükség volna a beszélgetésekre, ebben biztosak vagyunk. A szervezőknek, játzóknak és pedagógusoknak ennek dacára, mindenképpen kijár a köszönet!

Tóth Zsuzsanna

Budapesti találkozó

Marczibányi tér, 2014. április 12-13.

A zsűrizés kontextusa

Nem nagyon akartam elvállalni a budapesti találkozó zsűrizését. Valószínűleg rossz pontokat szerzek ezzel, mégis elismerem, évtizedes gyermek- és diákszínjátzó fesztiválok szerzett tapasztalataim azt sugárták, jobb értékelőként elkerülni a fővárost. Sorolhatnám, hogy miért alakult ki bennem ez a félelem az évek során, ám inkább beszámolok róla, hogy ellenérzéseim egyáltalán nem igazolódtak.

A szervezők ugyan nem bizonyultak olyan szívélyes vendéglátóknak, mint megszoktam, de ez az elhanyagoltság (a kávéért történő sorban állás és a feszített tempó ellenére is) inkább segítette, mint hátráltatta, hogy jól érezzem magam, felszabaduljak. A Marczibányi Téri Művelődési Központ remek helyszínnek bizonyult, ami nyilvánvalóan nem újdonság számomra, mégis muszáj megemlíteni, hiszen az elmúlt években sok egy játéktérrel rendelkező, csupán nagyszínpadi körülményeket biztosító találkozón voltam, melyekhez képest felüdülés – gondolom, a csoportvezetők számára is –, hogy lehetőség kínálkozik a választásra: mekkora térben, milyen technikai körülmények között mutathatják meg a csapatok az előadásukat, amin egy egész éven át dolgoztak.

Előzetes várakozásaimmal ellentétben a színjátszók rendszeren nézik egymást, még a legnagyobb nézőtér sem tátongott soha az ürességtől, sőt, nem egy fiatallal mindkét napon találkoztam, érdeklődésük nem lankadt, tanáruknak nem kellett biztatni őket a tapasztalatszerzésre.

Nagyon sokat tett a pozitív oldali serpenyőbe a szelíd, mosolygós és visszafogottan konferáló **Montvai Sára**, aki kellemes jelenlétével nem nyomta el a lényegét, a gyermekszínjátzást, sokkal inkább előtérbe helyezte, kívánatosá tette. Gondolom, mindannyian fogtuk már a fejünket szellemeskedő, röhögcsélő showmanek konferálásai alkalmával, ilyenkor az előadások első pár perce a belőlük való felocsúdással telik, ahelyett, hogy a játzóknak munkájával foglalkoznánk.

Váratlan meglepetésként viszont a két nap alatt egyetlen kiugró előadással sem találkoztam. Voltak remek kísérleti munkák, ezeket díjaztuk is, ám hosszú távra az emlékeimbe ívódó egy sem akadt. Sokkal inkább az emlékezetes pillanatok, mint az emlékezetes előadások találkozója volt az idei budapesti. A Kaktusz tutorialjai közül többet is megőriztem, a Gubanc néhány jól szerkesztett képével együtt. A legtöbb arcot a Pogácsa az arenában csoportból jegyeztem meg, és sűrűn elővillannak a bábok a Sajtosdoboz előadásából. A legtöbb poént a Kószosoktól, míg a legmarkánsabb egeregyenéseket a Diadalos Csiribiriktől kaptam. A legpimaszabb társaság (nagyon is jó értelemben véve) a Nyitott Kör volt, míg a legnagyobb összefogást messze a Csillagfürt mutatta meg majd 40 stábtagjával, melyben a tanárokon és diákokon kívül számos szülő is tevékenyen részt vett.

Azt is be kell ismerni, hogy bár kiugró előadás valóban nem volt, mégsem éreztük rosszul magunkat egy pillanatig sem, vagyis bátran mondhatjuk, hogy kiegyensúlyozott színvonalú fesztiválon voltunk, ahol

sem a katarzistól, sem az agybajtól nem kellett szenvednünk, kellemes, értelmezhető, jóféle munkával készült produkciókat láttunk.

Két nagyobb dilemmánk volt a zsűrizés folyamán, s mindkettőnél az ezüst minősítésben és a regionálisra való továbbjutásban láttuk a megoldást. Az egyik a Dominó láthatóan szépen végiggondolt, a gyerekekkel alaposan értelmezett, jól szerkesztett, ám nem elég kiérlelt, összeforrott előadása volt, mely úgy keltett bennünk erős hiányérzetet, hogy közben nyilvánvaló értékeit nem hagyhattuk figyelmen kívül. A másik problémát a Csillagjárók jelentették, hiszen *Szerelmese* című szerkesztett játékuk kifejezetten magas színvonalon összeállított és színpadra álmódott előadás volt, ám témájában, tartalmában, eszközeiben zavarba ejtően a játszó korosztály (8-10 évesek) érdeklődése, érettsége fölöttinek éreztük.

A szakmai beszélgetések után kétféle markáns visszajelzést kaptunk zsűriként. Egyrészt számos csoportvezető számolt be arról, hogy rettegni szokott ezektől a bíráló, minősítő típusú helyzetektől, de idén jó hangnemben folyó, konstruktív beszélgetésként élte meg, ami arra sarkallja, hogy a hallottakat megfontolva dolgozzon tovább. Ugyanakkor mások azt jelezték, hogy túl puhák voltunk, és kritikai észrevételeink a túlzott csomagolás miatt valójában nem jutottak el az érintettekig. Számtalan tapasztalatom, mely mindhárom (csoportvezetői, zsűri és szervezői) oldalról megismertette velem ezeket a helyzeteket, mondatja velem, hogy mindenkinek megfelelő zsűri nem létezik, már csak azért sem, mert mindenkinek másra van szüksége a továbblépéshez, ráadásul a színház az itt és most műfaja, ami azt is jelenti, hogy a kontextus, a körülmények erősen befolyásolják a játszót éppen úgy, mint a nézőt. Amit most biztosan állíthatok, hogy a megyei találkozók után rendezett regionális fesztiválok mindenképpen csökkentik a nagy „mellényúlások” esélyét, így javaslom, aki csak tudja, támogassa azok megrendezését mind anyagilag, mind szakmailag. És ez csak egyetlen érv, rengeteg mást is sorolhatnánk.

Hajós Zsuzsa

Zala megyei bemutató

Gellénháza, Dr. Papp Simon Általános Művelődési Központ, 2014. április 24.

2013 után az idén ismét részt vehettem a WSO Zala megyei fordulójának zsűrijében, ez alkalommal Sz. Pintér Rozália drámapedagógus társaságában. Gellénháza most is kitűnő házigazdának bizonyult. A ház és a település vezetői örömmel és felkészülten fogadták a találkozóra érkező gyerekeket. Farkas Imréné polgármester asszony és Horváth László ÁMK igazgató, valamint a Nemzeti Művelődési Intézet munkatársa, Matyasovszky Margit minden tőlük telhetőt megtettek azért, hogy megfelelő háttérrel biztosítsanak a gyermekszínházok bemutatóinak. Ha jól észleltem a zsűri tanácskozó helyiségébe menet, volt, akiknek még szállást is biztosítottak, hogy ne kelljen túl korán indulniuk. A lebonyolítással kapcsolatban talán csak egy javaslatom lenne – és erre a szervezőket is kértem –, hogy az előadások alatt ne legyen ki-be mászkálás a nézőtérre, és a diák-műsorközlők – akik egyébként tisztességgel tették a dolgukat – várják ki, amíg a színpadon a bekészülés és a nézőtérre az előadások közötti elkerülhetetlen jövés-menés befejeződik.

Az, hogy az idei megyei csak egynapos lett, és hogy a tavalyi tizennégy helyett „csak” tíz csoport nevezett, és jött el, már nem a szervezők hibája. Aggasztó tünete ez annak, hogy egyre nehezebb a színház életben tartása az iskolákban. És biztos, hogy nem a gyerekek és tanáraik ambíciója csökkent! Mert ők most is ugyanolyan lelkesen, csillogó szemekkel, és a jóra szövetkezve mutatták be azt, amin oly sokat dolgoztak. Azonban az előadások szakmai/művészi színvonalán sajnos már érződött, hogy valami nincs rendben a gyermekszínház körül. Ha csak azt vesszük, hogy míg tavaly minden csoportnak legalább a bronzminősítést ki tudta adni a zsűri (akkor Perényi Balázs volt a társam), addig idén három olyan produkciót láttunk, amelynek jó szívvel még a bronzot sem tudtuk odaitélni. Ezeknél az előadásoknál vagy a választott anyag pattant le a gyerekekről, vagy a felkészülés iránya/folyamata siklott félre, illetve a bizonyítási kényszer túltengése, egyfajta művészi akarnokság vitte zsákutcába a gyerekeket.

Továbbra sem megoldott a tanárokkal való – előadások utáni – szakmai konzultáció kérdése. És bár arról tájékoztattak bennünket, hogy az NMI Zala megyei irodája egy későbbi időpontban szakmai napot szervez a felkészítő pedagógusok részére, amikor majd kitárgyalhatjuk a látottakat, de ez semmiképpen sem helyettesíti az azonnali, közös élményen alapuló szakmai visszajelzést.

Most egy hétköznap került sor a megyei találkozóra, ami azzal a hátránnyal járt, hogy szülőket szinte egyáltalán nem láttam a nézőtérre. Viszont a gyerekek, egy csoport kivételével, mindvégig jelen voltak. Ezt csak azért említem itt, mert ha hétvégén van az esemény, a szülők és a felkészítő tanárok együtt örülhetnek a gyerekek sikerének. Az is igaz viszont, hogy ilyenkor hamarabb „szét/elviszik” a gyerekeket. Ugyanakkor nem a hétköznap rovására írható, hogy a felkészítő pedagógusok most is csak elenyésző

számban tudtak maradni a szakmai konzultációra. Talán mondanom sem kell, hogy pont azokkal sikerült leülni néhány perces beszélgetésre, akik a legjobb előadásokat hozták Gellénházára (Kerek erdő, MNMI Lendva: *Költői verseny*, rendező Kotor Gizella és Csúcsfejek, Zalalövő: *Jancsi és Juliska*, rendező Bischofné Hesinger Katalin – mindkettő arany minősítés). És bár nekik is csak kevés idejük volt a beszélgetésre, biztos vagyok abban, hogy hasznos észrevételekkel és praktikus tanácsokkal tudunk szolgálni számukra ahhoz, hogy a következő alkalommal még jobb formát fusson a gyerekcsapatuk.

Szeretném hinni, hogy az írás elején jelzett aggasztó tünetek nem visszafordíthatatlanok, hogy bár az iskolákon belül és kívül is számos intézkedés, körülmény nehezíti a színjátszó gyermekcsoportok létezését és felkészítőik munkáját, azért maradt annyi tetterekészség és közös alkotásvágy a talonban, hogy nem fog elhalni ez az oly sok közös élményt és örömet adó játék, a gyermekszínjátszás, és annak legfontosabb bemutatkozó fóruma, a Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátszó Találkozó.

Regős János

Győr-Sopron-Moson megyei találkozó

Csorna, 2014. április 25.

A megye gyermekszínjátszó csoportjai idén Csornán mutathatták be előadásaikat. A helyszín igazán jó választásnak bizonyult, az ember-, illetve gyermekléptékű művelődési ház a szó igazi értelmében otthont adott a találkozóknak. Bár a XXIII. Weöres Sándor Gyermekszínjátszó Találkozóra mindössze 8 csoport jelentkezett a megyéből, mégis jó fesztiválhangulat kerekedett. Ebben nagy része volt Verebélyi Veronika drámapedagógusnak, aki kitűnő játékmesterként – fiatal segítőivel együtt – gondoskodott arról, hogy a nézőtérben ülők az előadások közötti átállások alatt se unatkozzanak és a mindenkit megmozgató gyakorlatok eredményeképp ráhangolódjanak a következő darabra. A színjátszók nagy érdeklődéssel nézték egymás bemutatóit, így a csoportok nem panaszkodhattak arra, hogy közönség nélkül kellett játszaniuk. És bizony érdemes is volt beülni, mert nem volt olyan előadás, amelyik ne hordozott volna fontos üzenetet, és ne közvetített volna valamilyen értéket. Ezt a minősítések is tükrözik, hiszen valamennyi csoport kiérdemelte a minősítést.

Arany minősítést kapott a győri Arrabona Diákszínpad nagycsoportja izgalmas formába öntött, feszült pillanatokban bővelkedő, erős színházi jelenléttel bemutatott előadása, amely a Rómeó és Júlia alapján készült.

A találkozón még egy olyan előadást láthattunk, amelyik ugyanezen Shakespeare-műből született, mégpedig a győri GO-K-ART átfogalmazásában. Az ezüst minősítést kiérdemlő előadást különböző színházi formák bátor és pontos használata, valamint az óramű pontosságú játék jellemezte.

Ugyancsak ezüstöt kapott a győri Vadvirágok szépen komponált darabja, melyben Đjordje Lebovič *Az ezeregyedik éjszaka* című színjátékának több jelentésrétege is feltárult.

Öt csoport kapott bronz minősítést. A tudatos csoportépítés eredményeként megmutatózó fegyelmezett színpadi munka és magas színvonalú összjáték volt a fő erénye a győri Színkódosok *Kisködmön* történetének. A hegykői Maskara Diákszínpad átgondolt mondanivalót közvetítő *Őz* előadása szép látványvilágával, igényes jelmezeivel tünt ki a nap bemutatói közül. A győri Színvilág kiváló csoporton belüli együttműködést tükröző játéka a nap leghitelesebb pillanatával ajándékozta meg a nézőket. A Lébényi Színjátszók *Szentivánéji álmom* ihlette előadásában gyönyörű citerajáték varázsolt el bennünket. A bonyi Szélkeréktől egy forradalmi hangulatú, eleven táncsal fűszerezett *A rátóti csikótójas*-t láthattunk.

A jó hangulat a közös játékokat követő, színpadon zajló és külső képében indián törzsi gyűlésre emlékeztető eredményhirdetésen sem tört meg, ahol a minősítésekhez különleges ajándékként minden csoport kapott egy-egy, az adott előadásról szóló verset Wenczel Imrétől.

Lázár Péter

Tolna és Nógrád megye

Dombóvári Művelődési Ház, 2014. április 25.

Balassagyarmat, Mikszáth Kálmán Művelődési Központ, 2014. április 26.

A WSO Tolna megyei fordulója 2014. április 25-én volt a Dombóvári Művelődési Házban 10 csoport részvételével. A zsűri és a sorok megőzője Tolnai Mari és Honti György.

A megnyitón Szabóné Rambala Gabriella köszöntötte a megjelenteket a nagyszínpadról, majd mindannyian átmentünk a kamaraterembe, ahol az előadások voltak. Ez a megoldás (is) nagyon jót tett mind a fesztiválhangulatnak, mind a csoportoknak, akik számukra ismerősebb helyszínen mutatkozhattak be, mint a nagyszínpad. Az amfiteátrumi elrendezés (a nézők ülnek magasabban) és a tanterem szélességű te-

rem azonban azt is okozta, hogy az éppen nem játszóknak nem tudtak folyamatosan jelen lenni a nézőtérben és nem mindenki látta, láthatta a többiek előadásait. A magam (magunk) részéről mégis azt javaslom, maradjanak ennél a megoldásnál, mert az előadók bizonyosan lazábban voltak jelen ebben az emberi léptékű térben. A reflektorok elég fényt biztosítottak, és elég lett volna a teremvilágítással együtt működtetni őket, mert a folyamatos fényváltások inkább zavaróak voltak.

Az előadások reggel 8 és 12 óra között zajlottak, majd a résztvevők ebédet kaptak. Ezután volt a szakmai beszélgetés, amely alatt a gyerekek drámajátékos foglalkozáson és vetítésen vehettek részt. Az eredetileg 14:30-ra várt eredményhirdetés sajnos pár perccel később tudott csak elkezdődni, mert a szakmai beszélgetést képtelen volt a zsűri időben befejezni.

Szabóné Rambala Gabriella és munkatársai mindent megtettek, hogy a rendezvény zavartalanul létrejöjhessen és a résztvevők felejthetetlen pillanatokat élhessenek át. Köszönet érte innen is.

Dombóvári, szekszárdi, alsónánai, gerjéni és győrei színjátszók mutatkoztak be. Nyári Éva (Dombóvár) és Szalainé Balogh Erika (Dombóvár) is két-két csoporttal jelentkezett, míg a három szekszárdi előadásból kettő a Garay János iskola diákjainak és tanárainak munkáját dicséri. A tíz csoportból kilenc kért minősítést. A színvonalról mindennél többet elmond, hogy négy arany és öt ezüst minősítés született.

A WSO Nógrád megyei bemutatója 2014. április 26-án volt a balassagyarmati Mikszáth Kálmán Művelődési Központban. Jakus Juli, aki immár hosszú évek óta szervezi, dajkálja a rendezvényt, idén is kitett magáért. A résztvevők az alábbi kísérőprogramokon vehettek részt: a Merende Műhely drámafoglalkozása, kézműves foglalkozás és fejtörő feladatok.

A zsűri Szakall Judit és Honti György volt. A 10 órakor kezdődő programon tizenegy csoport mutatkozott be. A szervezők két szünetet iktattak a programba. A második volt az ebéd ideje is, amikor a közös pizzázásra került sor.

Az előadások a ház nagytermében voltak, de ez a tér nem mindegyik csoportnak ideális, ezért a szakmai beszélgetésen felvetődött, hogy szükség lenne egy kisebb, „kamaratermibb” helyszínre is. A szervezők ígéretet tettek, hogy ahogy eddig is, minden felmerülő igényt igyekeznek kielégíteni.

Magyargéc, Karancsalja, Salgótarján, Szécsény, Balassagyarmat egy-egy, míg Magyaránador két és Bátorfyerénye négy(!) előadással képviseltette magát. Három arany, négy ezüst és négy bronz minősítés született, de a bátonyterényei Futkározók (rendezte Mátraházi Tamás) *Ha a világ rigó lenne* című előadását is továbbjutásra érdemesnek ítéltük.

És akkor most a saját, szubjektív véleményemet is szeretném leírni. Először is köszönöm, hogy idén is zsűrizhettem. Ráadásul Tolnai Marival, akivel még Gabnai Kati első színművészeti osztályába jártam együtt, és Szakall Judittal, akinek valamikor még a múlt évezredben a csoportjába járhattam. Mindkettőjükkel nagy öröm volt ismét találkozni.

Dombóváron még nem láttam előadásokat, így számomra minden csoport új volt, de Mari (akinek a zsűri bemutatásakor immár állandó jelzőjévé vált, hogy „Tolnai Mari, aki Kaposvárról érkezett”) ismerte a felépők jelentős részét, így összehasonlítási alapja is volt.

Kifejeztem magas színvonalúnak éreztem az összes fellépőt, és bár másnap Balassagyarmaton már nem volt mindenki ezen a színvonalon, de az általánosságban megfogalmazható tapasztalatok, problémák, irányok nagyon hasonlóak voltak.

Úgy tűnt számomra, hogy az évek óta vágyott cél, hogy a résztvevők felszabadultan játszanak, megvalósult. Alig lehetett a két nap alatt görcsös, csak az instrukciókat bármilyen végrehajtó gyerekeket látni. És még ott, ahol oldalt a tanár folyamatosan előjátszott, mutatta az aktuális koreográfiát, és félhangos instrukciókat osztogatott, még ott is fel-felcsillant néha a szituációban értőn és önállóan mozgó gyerek játéka. Számomra újdonság volt, hogy az improvizáció szó hányszor szerepelt a csoportok bemutatkozásában, sőt volt egy csoport, amely a nézők által adott szavakra, mondatokra „majdnem improvizált”, azaz a takarásban kicsit felkészültek, majd az ott létrehozott szövegek egyikét-másikát be is mutatták. (Jakus Juli szerint igazából az volt az érdekes, ahogy a takarásban forrt a levegő, míg egy-egy ötletet előkészítettek.) Az improvizáció tagadhatatlanul egyik alapja a színjátszásnak, és komoly szerepe lehet a színdarabok előkészítésében is, de önálló előadásként a legnehezebb feladat. Lehet, hogy új tendencia van születőben, és én még inkább csak a nehézségeket látom, de a felkészítőket most arra biztatom, hogy használják az improvizációt az előkészítés fázisában, és ismerkedjenek meg a veszélyekkel is. A nem kellően előkészített impro a tartalom nélküli poénkodásra és a külsőségek megragadására hajlamosít. Jó felkészítő tanár mellett azonban felszabadít és szárnyakat ad.

Természetesen idén is – mint ahogy az előző években is – a szakmai beszélgetések elején elmondtuk, hogy kicsit a mi kezünk is kötve van, hisz létezik egy szempontrendszer, amelyet nekünk is figyelniünk kell (ez persze kicsit hazabeszélés, mert ennek a szempontrendszernek a bevezetőjét én írtam...), illetve mivel mi csak itt látjuk az előadásokat, így csak ahhoz tudunk hozzászólni, amit ma láttunk. Hiába volt egy-egy előadás sikeres, amikor a szülőknek előadták, ha ebben a környezetben a zavaró tényezők (idegen helyszín, nem ismerős nézők, versenykényszer stb.) akkora stresszt okoznak, hogy a gyerekek nem tudják azt az örömjátékot produkálni, mint korábban.

Mindig a csoportvezetők mesélnek először a munkájukról, az ideáig vezető útról, és arról, ők hogy látták a mai előadást. Ez sok szempontból nagyon jó megoldás. Mindig megtudunk olyasmit, ami alapján talán pontosabb, használhatóbb észrevételeket tehetünk, mintha csak a látottakat elemeznénk.

Számomra ez egyik legnagyobb hiányosság: nem derül ki – mert valószínűleg nem is nagyon van –, hogy az előadások mögött mi a pedagógiai cél. Pedig nekem ez az egyik legfontosabb dolog. A gyermekszínjátszás nem cél, hanem eszköz a pedagógus kezében, amelyet különböző pedagógiai problémák megoldására kéne, hogy felhasználjon. Azonban ez a szemlélet még nem eléggé van jelen, és talán sokan nem is ismerik, vagy nem osztják ezt a nézetet.

Ebből, a számomra fontos alapvetésből több minden következik:

- Nem értek egyet a műfajok erőszakos szétválasztásával, azaz nem jó, hogy külön van báb- és gyermekszínjátszás. Mindkettő ugyanazt a célt szolgálja, és annak függvényében kéne alkalmazni, hogy az adott szituációban (mind színházi, mind pedagógiai értelemben) melyik a hasznosabb. Nagyon várom azokat az előadásokat, ahol mindkét műfaj (és szükség esetén bármi más is, ami hasznos) megjelenik.
- Szerintem a pedagógus nyugodtan legyen része az előadásnak akár szereplőként is. Kicsik esetében ez jelentősen csökkentené a szorongást, nagyoknál pedig kiterjesztené a lehetőségeket, hisz a „szerepbe lépés” nemcsak drámapedagógia értelemben jelenhetne meg, sőt a drámapedes módszerrel létrejött előadások is könnyebben juthatnának el a nyilvános előadásokig. Ezt a véleményemet Tolnában el is mondtam, ezért kérem a jövőre arra járó zsűritagokat, amennyiben játszó pedagógust látnak, tudjanak erről.²

Mint fentebb említettem, jelentős előrelépést látok a gyerekek önálló, szabad színpadi jelenlétében. Így azonban jobban látszanak a színpadi megoldások hiányai is. Ezen a színvonalon már szükség lenne színházibb gondolkodásra is. Az előadások mindegyikében ugyanis alig van szituáció. Kevés a játszandó, játszható feladat. És kevés a megfelelően kibontott szituáció. Szerencsére már csak elvétve látni lecövekelte gyereket, és általánossá vált a folyamatos színpadi jelenlét is, de sokaknak még csak álfeladatai vannak, így nem tudnak valódi részesei lenni a játéknak. Sokan dolgoznak osztályokkal és helyes módon az egész osztály az előadás része, de csak a főbb vagy éppen beszélő szereplőkre van rendezői figyelem. Jó hogy a testekből lesz fal, vár, vásári tömeg és sok minden egyéb, de az átrendeződés után sokan csak állnak és várják a következő változást, pedig ha a tárgyaknak, növényeknek személyisége lenne, nyugodtan reagálhatnának a történetre és ez oda-vissza módon segítené az összes résztvevőt. Miért ne lehetne véleménye a csaló szultánról a vásári tömegnek? Miért ne érezhetne együtt a házfal a gondokkal küzdő legkisebb fiúval, és miért ne ijedhetne meg az egész mező, amikor megjelenik a rosszban sántikáló szereplő? Öröm volt, hogy a gyöngyosor-dramaturgiával készült előadások színvonalas alapanyagokat használtak, de pont ez a szerkezet különösen igényli, hogy ne csak közös vonulások, térhelyzetek jöjjenek létre, hanem ezeken túl átélhető helyzetek is.

A továbblépés egyik iránya a minőségibb színjátszás felé elmozdulás lenne, ez pedig gyermekszínjátszó³ rendezői tanfolyamokat, helyben is elérhető workshopokat igényel.

A másik a résztvevő gyerekcsoportok létszámának növelése. Minden dicsérendő tendencia mellett észre kell vennünk, hogy elkésztően kevés előadás születik. Tolnában tíz, míg tizenegy csoport volt, és ráadásul ez a szám is csak úgy jön ki, hogy többen vannak, akik két vagy több előadással jönnek. Meg kell em-

² Tolnai Mari a következőket fűzte hozzá a javaslatomhoz: nagyon éles szem, objektív látásmód kell, hogy valaki az egész előadást, és benne önmagát is egyszerre tudja látni. Arról nem is beszélve, hogy vannak olyan pedagógusok, akiknek „nem áll jól a színpad”, és akik szinte „uralnak” az előadást, ezért sok konfliktust, és konfrontációt hordoz ez az ötlet. **Teljesen egyetértek Marival.** Sok buktató lehetséges, de ettől még az irányt helyesnek gondolom. Hívjuk fel a figyelmet az esetleges veszélyekre, de bátorítsuk a résztvevőket, hogy ezt az eszközt is használják a munkájuk során. Nektek, akik ezt olvassátok, mi a véleményetek? Esetleg kezdjünk erről – akár a lap hasabjaim – diskurzust!

³ Nagyon fontos volt, hogy az ország egész területén ismertté és elismertté váljon a drámapedagógia, de annak alapvető irányultsága mégsem az előadás, ezért a színjátszó rendezői nézőpont elsajátítására mégiscsak vissza kéne térni a speciálisan ezt oktató tanfolyamokhoz is.

lítani, hogy a pedagógusok között van, aki főállásban, míg mások „csak” szakkörvezetőként végzik ezt a tevékenységet.

A nagyobb részvétel ösztönzésére a következő javaslatom van: Szakall Judit pár évvel korábbi ötletét továbbfejlesztve azt gondolom, hogy a megyében sikeres csoportokat újra utaztatni kéne, de most nem az ország másik részében lévő, szintén sikeres csoporthoz, hanem a szomszéd községekbe, iskolákba. Így egyrészt fellépési lehetőséghez juttatnánk sikeres csoportokat, míg másrészt olyan helyeken is felkelthetnénk az érdeklődést, ahol eddig nem volt ennek a tevékenységformának hagyománya.

Honti György

Bács-Kiskun megyei találkozó

Kecskemét, 2014. április 25.

A szervezők, mint minden évben, idén is igazi fesztiválhangulatot teremtettek, már dallal, bemelegedve indult a nap, folyamatosan teltházasan nézőtér előtt játszhattak a csapatok. Az évek óta ilyen szeretetben, odafigyelésben, a színjátszás valódi ünnepét megteremtve zajló rendezvény olyan közösséggé kovácsolta a visszajáró csoportokat, csoportvezetőket, amiben valóban ünneppé válhat a nap, ahol egy nagy családot alkot mindenki, örömmel fogadják az újakat. Minden pillanatban, a feszült figyelemben, a tapsokban, de a szünetekben, a játékokban is érződik: itt mindenki azért van, hogy az egész éves munkát megkoronázva bemutathassa alkotását és megnézhesse, mire jutottak a többiek. Józsa Kata, Zum Erika hosszú évek óta gondos házigazdája az eseménynek: itt valóban minden a színjátszókról szól ezen a napon.

Hunyócskák, Kecskemét, *Jancsi és Juliska*, rendező Szabó Anna Kornélia – bronz minősítés

Az előadás meseparódiát ígér, de ez valójában nem történik meg a színpadon. Nem derül ki, mi az oka, hogy éppen ezzel a történettel foglalkoznak. A szerepek kiosztása, megformálása sem lehet az oka, nem érződik, hogy jutalomjáték lenne. A kulcsjelenettel, a varázserő kiszippantásával nem sikerült megbirkózni. Az előadás legelőbb képe a varázsfőzet elkészítése, erre a formára lenne érdemes felfűzni a játékot. A játékosok gesztusai ugyan direkttek, és csináltak, de nem annyira, nem úgy, hogy ez a paródiát szolgáltassa.

Kiskomédiások, Kiskunfélegyháza, *Pamuhihóke és a kencefice-csudamice kapszula*, Répa Mónika – bronz minősítés

Történetük arra a demagógiára épül, hogy hiába minden csodagyógyszer, a szeretet hiányát semmi nem orvosolhatja, de akit szeretünk, az minden betegségből meggyógyul. Sem a történet, sem a választott színpadi forma, a játéktípus, a szövegek, egyik sem szolgálja a csoport játékgigényének, energiájának kiaknázását. Térkezelési probléma: a színpad szélein zajlik a játék egy része, míg középen semmi sem történik, ügyletlenek a színváltások. A gyerekek nem érzik otthonosan magukat a történetben, nem érzik magukénak a szöveget, mindez szövegmondásuk minőségén is nyomot hagy.

Liliom, Kecskemét, *A kiskondás*, Becsei Szilvia – ezüst minősítés

A csoport tiszta, egységes játéktípust, formanyelvet használ. Eszközök, díszletek nélkül játszanak, a csoport alakítja a játék helyszíneit. Jól kezelik a közös játékokat, jól működnek együtt, izgalmas, érzékletes formákat hoznak létre: remek a vándorlás képe, a két galamb, a kút, a rókaljuk. Mindenki tudja, mikor miért, mit tesz a színpadon – és figyelnek egymásra. Fejlődniük kell még a szöveges részekben, és az előadás ritmusára is több figyelmet kell fordítaniuk.

Liliomszörnyek, Kecskemét, *„Mit mondhatnék?” népmesecske*, Tóth Orsolya – arany minősítés

A történetük élethelyzeteket fűz a mesébe, ügyesen bántak a csoportos megmozdulásokkal, és az egyéni szerepekkel, jelenlétekkel. Kicsik és nagyobbak közösen munkálkodnak a mesében, egymást kiegészítve, egységes játékot játszanak. Jók az egyéni szerepvállalások, remek képeket tesznek a színpadra (páva, lovas kép), jól kimunkált mondatokból építik a történetet, ügyesen játszanak a hangokkal (esküvő, visszhang), bár ebből többet is elbírna az előadás.

Vadrózsák, Kiskunfélegyháza, *Fejbekölintő, avagy a csodálatos bot*, Répa Mónika – bronz minősítés

A történet fordulatai indokolatlanok, a szerepek esetlegesek, nem találja benne a helyét a csoport. A három vándort játszó gyerek bátor, tele játékvágygal, rájuk lehetne építeni az előadást, meg kellene keresni, mi ebben a történetben a csoport számára érdekes, izgalmas, kinek hol lehet benne a helye. És azt is, hogy ha nincs elég fiú szereplőnk, akkor hogyan lehetnek a történet szereplőit női szereplőkre cserélni. Így élő figurákat, élő mondatokat, valódi játékot láthatnánk.

Tücsök csoport, Kecskemét, *Kicsik és Nagyok*, Bollerné Kiss Márta és Wamzer Gabriella – bronz

Szerkesztett játék, amelyben kisebbek és nagyobbak egyaránt szerepelnek, amely a gyerekek és a felnőttek viszonyát boncolgatná. A szerkesztés laza, irodalmi szövegek, néhány évvel ezelőtti előadásból átvett jelenetek és saját improvizációk váltakoznak. Ebből egyedül – az átvett ötletek továbbgondolásából – a saját képre formált improvizációs jelenetek tudnak élővé válni.

Bakancsosok, Kecskemét, *A pletykás asszony*, Nagypál Mária – bronz minősítés

A történet, amely a pletyka természetrajzát mutatja be, a láncszerű szerkezet miatt nem könnyű, de számtalan játéklehetőségeket kínál. Izgalmas nyitóképpel kezd a csoport, a mesélő is jól indít, bemutatja a szereplőket, helyszíneket. Ám ettől kezdődően el kellene felejteni a narrációt, mert így kettőzöttség jellemzi az előadást. A mesélő elmondja azt, ami utána a színpadon megmutatásra kerül. A gyerekek erős jelenléttel jó figurákat alakítanak, élvezik a játékot. A folytonos ismétlődések, a ritmuskezelés hiánya miatt azonban hamar unalmassá válik az előadás. Majd végül a lényeg vesz el: az marad ki a játékból, hogyan lett a kettőből kilencvenkilenc.

Lazarcú Maszkák, Kecskemét, *SUCLI*, Sárosi Gábor – ezüst minősítés

A játék egy ötletre fűződik fel, mégpedig arra, hogy mindenkiben van egy belső, jobbik én, lelkiismeret, ami átsegíti a nehéz pillanatokon, nem engedi, hogy feladjuk. Ezt bábos ötlettel, a kezükre húzott zoknival megjelenített Suclival mutatja meg a csoport. Ez a forma érdekes megoldásokat kínál, és egyben nehezíti is a munkát, folyamatosan lekötve a játékosok egyik kezét. Sokan is vannak ehhez a formához úgy, hogy mindenkinek megszólalást akar biztosítani a csoportvezető. Így súlytalan figurák, helyzetek sora marad az előadásban. Szerencsésebb lett volna a nagyon hűsbavágókat megtartani és inkább kettéválasztani a gyerekeket és a Suclikat megjelenítő játékosokat. Nagy érdeme az előadásnak, hogy élő zenével dolgoznak, pontosan kezelik az eszközeiket, ezért is lenne fontos, hogy súlya legyen annak, amit mondanak, indoka legyen annak, hogy kis „segítőjük” eltűnik.

Kísérleti Színpad, Felsőszentiván, *Szegény Annák*, Kalmár János – arany minősítés

Tamási Áron szívbemarkoló történetét dolgozta fel Kalmár János csoportja, a háborúba küldött szeretője elvesztésébe beleőrülő Domokos Anna történetét. Az előadás indításával, a csukott függöny elé kijövő katonákkal rögtön megteremt a hangulatot, világossá teszi számunkra a történet témáját, s a függöny nyitásakor elénk tárul pályaudvar peronján az otthon maradó lányok, asszonyok aggódó, büszke búcsúja indítja a történetet. Meg sem szólaltak még, mégis minden világos számunkra. Az első megszólalások tömörsége, szikársága is vészjósló. Az előadás Anna várakozását, kétségbeesését, a kedves elvesztésébe való beleőrülését mutatja be. A falu többi lánya, asszonya hírt kap, ha rosszat is, de Anna számára semmi nem jön. Kórusként, mesélve tárják elénk Anna történetét – példaértékű alázattal, jelenléttel. A feldolgozás nagyon erősen épít az Annát játékosra, nagyon nehéz feladat elé állítva, amivel nem is tud megbirkózni, egyetlen eszköze a kiabálás, még a többiek játéka sem tudja mélyíteni figuráját. A darab zárásaként megjelenő temető, a keresztek erdeje éppúgy, mint az előadás címe, arra hívja fel a figyelmünket, hogy Anna sorsa nem egyedi.

Kalamajka Együttes, Kecskemét, *Trója előtt*, Orbán Edit – bronz minősítés

Történelmi, mitológiai történet-feldolgozást látunk. A csoport nem döntötte el, hogyan is tegye ezt, hiteles történetmesélésnek vagy paródiaként? Hosszan mutatják be a szereplőket, s még így is elveszünk az ókori istenek–halandók kapcsolatrendszerben. S még így sem alakulhat ki viszonyunk velük, mélyebben egyiküket sem ismerjük meg, így azt sem tudjuk eldönteni, kinek „szurkoljunk”. A jelmezként magukra csavart lepedő inkább akadályozta a játékot, mintsem hitelessé tette volna a figurákat. Pedig a csoport láthatóan tud bánni a színpadi formákkal. Szerencsésebb lett volna csak néhány szereplő kiemelésével, a velük való ismerkedéssel kezdeni, hogy aztán a bonyodalomnak súlya, tétje lehessen. Vagy teljes egészében elvinni a paródia felé, és az alma-történetnek a visszásságát, lehetetlenségét megmutatni.

Kincskereső Kőlykök, Dusnok, *Az ördögszántotta hegy*, Hodován Péter – arany minősítés

Hodován Péter ismét élő zenével, harmonikával kíséri le az előadást. Egy ígéretes indító képpel, erőteljes hatással, az ökreit a szántással halálra hajtó földművessel indítanak, miközben az orosz sztyeppéket, az ottani élet végtelenségét, lehetetlenségét idézi a zenei aláfestés. A főhős ördögfiúk hitelesen, lendületesen játszanak, viszik az előadást. Remekül fejezik ki a történeteket, viszonyokat – felesleges szöveg nélkül, a játékkal, hangulatok felidézésével. Egyedül az előadás ütemének megkomponálásával maradnak adósak, hiányoznak a ritmusváltások.

Pöttöm Színház, Tiszakécske, *Tini jelenetek*, Vízhányóné Eszes Emma – emléklap

Életjátéknak induló kamasz előadás, amit az egyes szereplők születésükről, életük indításáról valló önvalómása nyit. Ezután panaszáradat következik, már a jelenből, ami után várjuk a sorsok kibontakozását, a

konfliktusokat, a megoldásokat, vagy kudarccokat. De nem ezt kapjuk. Lépcsőházi, netes csevegéseket, családi jeleneteket a szülők meg nem értéséről, villanásokat a hétköznapiakból. Majd egy parodisztikus fogorvos-jelenet, amit a közönség harsányan vissza is jelez, azután egy táncbetét. De a történet nem épül, nem mélyül, nem tudunk menni a sorsokkal, nem tudunk azonosulni a szereplőkkel. A színpad bal oldalán egy létrából, fogasból, nyilonfüggönyből összeállított monstrum akarja szemléltetni vagy ellenpontosítani a fiatalokat körülvevő kaotikus világot. Útban van, elveszi a játékteret, nem funkcionál az előadásban, csak ott van, s az sem egyértelmű, milyen értéket képvisel.

Csiribiri Társulat, Kecskemét, *Kacor, de KING! (dramatikus mesejáték)*, Orbán Edit – ezüst minősítés
Már a cím is azt jelzi, itt egy eltúlzott, a történet lehetetlenségét megmutató játék következik. Lendületesen, iszonyúan nagy játékkedvvel indítanak, majd eltűnik ez a lendület, és marad egy kicsit „unalmaska” történetmesélés Kacor király meseje alapján. Az erdei tanácskozás hozhatná vissza a lendületet, de itt már nincs meg a kezdeti forma, a statikus kilépegetés a sorból nem alkalmas erre. A történet a csoport számára ürügy marad a játékra, amiben végig lubickolnak.

Kassai Kalamajka, Szolnok, *Ábelesz, kóbelesz...*, Darabontné Juhász Zsuzsa – ezüst minősítés
A csoport már túl van azon a koron, ahol a mesejáték a természetes, így azt sugallja a választás, hogy valami többet akarnak mondani a mesén keresztül, vagy éppen kisebbeknek szánják játékukat. Hamar kiderül, hogy nincs a játék mögött több. Játékukban adósok maradnak a karakterek, az érzelmek pontos ábrázolásával, és a mesei varázslatok megjelenítésével.

LÁJK Színjászó Csoport, Kecskemét, *Bendegúz iskolába megy*, Borsosné Horváth Krisztina – ezüst minősítés

Az *Indul a bakterház* Bendegúzának történetét fűzik tovább. Ezt akkor szabad bevállalni, ha van Bendegúzunk, és vannak mellé partnerek a játékban. Itt ebben nincs hiba. Az iskolapadból indulunk, filmnézéssel mint keretjátékkal, majd néhány tipikus Bendegúzos jelenet, azután ehhez a hangulathoz hasonló iskolai szösszenet, de ebben nincs jelen Bendegúz, majd ismét a klasszikus banya–Bendegúz konfliktus. Az előadásnak dupla befejezése lesz. Ebben az esetben teljességgel felesleges, leválik a kerettörténet.

Lajtorja csoport, Szabadszállás, *Goodbye!! – kis, zenés reflexiók egy rövidhírré*, Török László – arany minősítés

Zárt függőynél indul a történet egy rádióhírré, miszerint egy gyerek kiugrik az iskola ablakán, mert konfliktusba keveredett egy kakaócsiga miatt. Majd kinyílik a függöny, és egy hatalmas, fehér vödörből emelt piramis-fal áll a színpad közepén, és egy sűrű kapucnis pulcsis, magában kuporgó fiú. Az ő sorsát, megaláztatásait, kapcsolat-próbálkozásait, konfliktusait viszi végig az előadás. Ebben segítségére van a színes kapucnis pulóverbe öltöztetett alteregója, segíteni próbálja egy vak lány, aki megosztja vele élete tragédiáját, és túlélési stratégiáját, ott van egy életvidám lány, aki igyekszik kizökkenteni, megmutatni mindennek a napos oldalát, mind azt próbálja megmutatni, hogyan tehetné magát, lelkét szabaddá, hogyan emelkedhetne el, és ott van a suta szerelem, ami végül még sebezhetőbbé teszi. És a másik oldalon: a gondolatok rendszerbe szorítása, minden kitörési, felemelkedési próbálkozásnak, a gondolatok megfogalmazásának elfojtása, a csúfolás, a megalázás szóban és tettben. Megjelenik a testrészekkel való elégedetlenség, a tudás-automatizmus, futószalagon, mint robotmechanizmus töltenek ezt-azt az emberek fejébe. Az egészről csak a gyerek, az ő kérdéseire való válaszok hiányoznak. Megjelenik egy óriási apafelnőtt figura, aki folyton fölé magasodik az elvárásaival, a fal folyton folyvást lerombolódik, és újraépül. Majd a teljes megsemmisítő megalázás az arcába lött vízpisztolyokkal. Majd előkerül egy igazi fegyver, egy kitartott pillanat, ami az önmegsemmisítést vagy a tömegmészárlást vetíti elénk. S az előadás nem ad választ, csak egy végső, kétségbeesett visszanezést. Lenyűgöző a játszó hitelessége.

Dolmány Mária

Hajdú-Bihar megyei találkozó – a Bocskai tallér

Hajdúnánás, 2014. április 26.

Mi, Sereglei András és Egervári György lettünk felkérve, hogy ezen a jeles eseményen nézzük szakmai szemmel az előadásokat. Megtettük, nagy örömünkre. Amikor egy ilyen találkozó végén összességében próbáljuk értékelni a produkciók minőségét, számunkra mindig az a megnyugtatóbb, ha az egységes. Inkább feltételez az ilyen profil egy működő, egymásra figyelő szakmai közösséget, mint amikor egy-egy kiugróan jó előadás mellett a többiek inkább csak az alsóbb regiszterekben szólalnak meg. Hajdúnánáson szerencsére az előbbivel találkoztunk.

A **bronz** minősítéseket szerzett előadásokról általában elmondhatjuk, hogy a produkciók és csoportok, akár először, akár többször jelentek meg egy ilyen szakmai rendezvényen, olyan színvonalat képviseltek, amely említésre méltó. Bár vannak még hiányosságok, amelyek nem segítenek az előadás befogadásában, lehet az szövegértési, vagy a színpadi beszéd tudatos és készségszintű használata, vagy dramatizálási problémák, mégis, ezek a produkciók a gyerekek és a pedagógus közös erőfeszítését mutatják a drámás munka területén, amely tiszteletet érdemel. Minden csoport, amely ezt a minősítést kapta tőlünk, igyekezett legjobb tudása szerint megvalósítani a választott alapanyag színpadi adaptációját. Mellette a csoportvezetők törekvése is látható volt, hogy a résztvevő gyerekek képességeihez igazítsák a feladatok nehézségeit. (Aranyhal Színjátszó Csoport, Hajdúdorog; Móra csapat, Egyek; Kicsirigók, Egyek; Szivárvány Színjátszó Kör, Hajdúnánás; AranyKoméDiások, Létavértes; Bűvös Tizenégyes, Esztár, HOK, Debrecen)

Az **ezüst** oklevéllel díjazott produkciókról nagy vonalakban az mondható el, hogy ők már olyan úton járnak, ahol a produkció elkészítése olyasféle igényességgel is párosul, amely arra irányul, hogy a csoport „meggorjon egy szintet”. Gondolok itt akár arra, hogy a színjátszók, akik alkalmasak rá, kapjanak nagyobb feladatot, vagy arra, hogy a produkció használjon olyan színpadi megoldásokat, amelyek a játzóknak is újdonságot jelentenek. Ebbe a kategóriába tartozó előadásoknál már előfordult, hogy a színpadon eljátszott történet reflektál a körülöttünk lévő világra és saját magunkra, mely jelenség feltételezi azt a csoportvezetői felismerést, tudatosságot, hogy a színjátszói tevékenység jó út az önismereti folyamatok működtetéséhez. (Alföld Gyermekszínpad, Debrecen; Kaláris/kicsik/, Balmazújváros; Aranyoskák, Ebes; Roszcsontok, Bagamér; Móra-Kincskereső, Hajdúdorog)

Az **arany** minősítést kapott csoportok a mezőny olyan előadásait hozták el a szemlére, amelyekkel mint szakmai zsűri nem sok dolgunk akadt. Persze minden előadást lehet hibái mentén vizsgálni, de egy bizonyos szint felett ennek szükségességét, illetve az erre való készítményt sem érzi a szakmai néző. Elkezd nézni azt, ami a színpadon történik, és nagy néha felvillan benne, hogy miért is ül a nézőtéren, de aztán a toll a kezében megáll, és inkább követi tovább az előadást. Mert ez a dolga. Ezek között a produkciók között volt olyan csoportok, akik már régóta folytatják ezt a tevékenységet és voltak olyanok is akik nem számítanak rutinosnak ebben a közegben és mégis legtöbbjük megtalálta azt a képletet amellyel megnyitják az utat a néző figyelmé felé. (BOLYAISOKK, Debrecen; Kaláris/nagyok/, Balmazújváros; Huncutkák, Nagyvárad; Gólyahír Színjátszó Csoport, Kokad)

Említést érdemel részünkről a szervezés pontos és váratlan helyzetekre érzékeny lebonnyolítása, és ami a legfontosabb: a szereplők, a gyerek felé tanúsított figyelmé. Köszönet érte!

A Bocskai tallér egy hajdúnánási kuriózum. Bankó, fizetőeszköz, amelyet csak ott használhat az ember. Olyan helyi értékű pénz, amelyre irigységgel csodálkozik rá az odalátogató. Valami ilyesmi volt számunkra ez a fesztivál.

Sereglei András, Egervári György

Pest megyei találkozó II.

Vác, 2014. április

Baj van. Nem a csoportvezetőkkel vagy a csoportok munkájával, esetleg a gyerekek érzékenységgel, tehetségével. A gyerekszínjátszás a körülmények (a „peremfeltételek”) miatt van bajban. Nem lehet véletlen, hogy Pest megyében feleannyi csoport szerepelt a fesztiválon, mint az előző években. Abban a megyében, ahol meghatározó műhelyek, mint a főtí és az inárcsi, évente négy-hat jobbnál jobb előadást hoztak a fesztiválra, idén már csak kettőt-kettőt. Nem láttunk Fótról Kis Tibor-előadást (közben kiderült, egy másik megyeire ment el a csoportjaival – *A szerk.*), Kovács Éva pedig nem kért minősítést két előadására, mert saját bevallása szerint van még munka az előadásaim. Fájdalmas veszteség lenne, ha ők ketten elhagynák ezt a közeget, hiszen példaadó szereplői voltak hosszú évekig.

Nem lehet könnyű töretlen lelkesedéssel dolgozni, ha egyre mostohábbak a feltételek, egyre inkább színjátszás ellenesebbek az iskolák életét meghatározó rendeletek, törvények, és egyre világosabb, hogy a hivatalos oktatáspolitiká nem becsüli valami sokra a tanmenetbe nem illeszhető kreatív alkotótevékenységet. Ráadásul a szülők gondolkodását is áthatja szépen-lassan, hogy mit gondol a társadalom, a politika, az efféle „haszontalan”, „kontraproduktív”, „időrabló” játszadozásról. Hiába bizonyítja a szociológia, szociálpszichológia, vagy akár az agykutatás cáfolhatatlanul („természettudományosan!”) a művészeti nevelés, az élményszerű tanulás jelentőségét és hatékonyságát. Nem egy nagyszerű drámapedagógussal beszéltem, aki heti egy órában dolgozik, ugyanannyit keres, ha csinál csoportot, ha nem, de azért elvárják

tőle, hogy legyártson évi három-öt iskolai ünnepséget(!). Ezt így elkötelezettségből, lelkesedésből hosszú évekig csinálni nem lehet. Hogyan jön ez ide? Tökölre és Vácra sok csoport azért nem jött el, mert nem jutott pénz az utazásra, vagy rászervezték a sportnapot a fesztivál hétvégéjére, amiből nem lehetett kimiradni, már ha egyáltalán készítettek előadást ilyen feltételek között.

Jelen voltak azért az inárcsiak, két megkérdőjelezhetetlen értékű produkcióval. Szivák-Tóth Viktor előadása (Inárcsi Színjátszók, *Vadak*) pedagógiai diadal és ígéretes kezdet. Egy nagyon nehéz csoport első lépései a közös munka, az együttes alkotás felé. Meggyőződésem, hogy kevesen vannak, akik ezt a csapatot így össze tudják fogni, és el tudják juttatni a kifejezés lehetőségéig.

Volt azért örömteli, szívmelengető eseménye is a váci találkozónak: vannak remek, új csapatok! Nagyszerű munka folyhat a gödöllői Meló-Dráma csoportban. *Így nézünk mi!* című előadásukban elementáris humorral szólnak, eredetien egy olyan elcsépelet, de megkerülhetetlen témáról, mint a televíziózás. Gyönyörűséges lírával, páratlanul szépen mondva a szöveget mesélt egy megejtő, lírai történetet a Nevenincs csoport Herceghalomról. Kovács Viola (Gödöllő) és Varga-Tóth Csaba (Herceghalom) tehetséges és érzékeny drámatanár-rendezők, biztosan felsorakozhatnak a régi műhelyek többször bizonyított alkotói mellé. Remélem, nem szegi kedvüket a szélmalomharc!

Vagy talán még meg is változhat a gyerekszínjátás közege, s nem csak a „magasművészet”, a „nagy színház” világában lesz egyre divatosabb hívósó a „színházi nevelés” vagy a „drámapedagógia”, hanem megbecsüljük azok munkáját is, akik hétről hétre tesznek csodát az iskolákban ezekkel a módszerekkel.

Jaj lesz nekünk, ha feladják!

Perényi Balázs

Fejér megyei találkozó

Székesfehérvár, 2014. április 30.

A XXIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínjátás Találkozó Fejér megyei versenye. Korán reggel indul a nap, 9 órakor már az előadások sora kezdődik, és hosszúnak ígérkezik, minthogy – nagy örömkökre – 15 csoport bemutatóját nézhetjük meg.

Vörösmarty Diákszínpad, Kápolnásnyék: *Gubancok*, dr. Katonáné Kutai Erika – bronz minősítés

R. D. Laing szövegei, élő gitárzene és a gyerekek improvizációi alkotják az előadás szövetét. Rendkívül pontos, fegyelmezett játék. És talán éppen ez az, ami miatt mégsem üt át. A rend, a tisztaság nem engedi élni a tartalmat. Azok a jelenetek, jelenetfoszlányok érintik meg a nézőt, amelyek a gyerekek saját improvizációinak eredményei, ahol nem szép, szabályos interpretálását kapjuk Laing szövegének. Az, ott valóban róluk szól.

Mákvirágok színjátás csoport, Sárszentmihály, *Uzonka legendája*, Bozai Éva – arany minősítés

Egy bábcsoport és egy suhancokból álló kamaszcsoport összetűzéséből bontakozik ki egy kedves szerelmi történet. Az érzelmeket nem tudjuk elmondani, de a bábok mögé bújva, a mesék szövedékén át talán ez is sikerülhet. Így csöppenünk bele Uzonka történetébe, egy izgalmas, kettős világba, ahol a bábok és a gyerekek együtt jelenítik meg a mesét. A főhősöket a bábok, a mellékszereplőket a gyerekek alakítják. Meghatóan szép együttes játékot látunk néhol, és kissé ügyetlen eszközkezelést másutt. A megtalált nyelv gyönyörű, de még kiforratlan. Reméljük, a csoport tovább játszik ezzel a formával, és jövőre egy egészen izgalmas előadást tárnak majd elénk.

Érdi Hangyácskák, Érd, *Rév Fülöp históriája*, Nagyné Balázs Gabriella – bronz minősítés

Klasszikus, paravánra festett háttér, egy táj és egy trónterem. Mesélő. Sok kellékkal dolgozik a csoport, sokat pakolnak, sok a szöveg, pedig igazán akkor élénkül fel az előadás, mikor játszanak. Erre kellene jóval több hangsúlyt fektetni, hagyni improvizálni őket a helyzetekre, kidobni minden felesleges szöveget, tisztázni a viszonyokat, lecsupaszítani a játékot, és a gyerekek nagyon nagy kedvvel játszanak.

Érdi Kishangyák, Érd, *Szerkesztett játék*, Nagyné Balázs Gabriella – bronz minősítés

Apró kis emberkék, mondókákkal, dalokkal, gyerekjátékokkal, versekkel. Úgyesen igyekeznek egyik állomásra a másikra érni a szövegben. Még igénylik a segítséget, folyamatosan segítik, terelgetik egymást, mindig akad, aki súgjon. Izgalmas formákat képesek alakítani, néhol már-már szituációkat is megjelenítenek, úgyesen dolgoznak együtt. Jó úton járnak, s jövőre már egészen komoly kis mesére is képesek lehetnek.

Mini Comenius Szinkör, Székesfehérvár, *János vitéz*, Geszlerné Hollósi Kornélia – arany minősítés

Hatalmas vállalkozásba kezd egy csoport, mikor az egész János vitézt akarja megmutatni húsz percben. Egyszerű, tiszta jelrendszerrel dolgoznak, Jancsit egy kalap, Iluskát egy sál jelöli ki. Úgyesen sokszorozzák meg a boszorkány vagy a gazda szerepét, így tudják megmutatni azok erejét, hatalmasságát. Úgyesen bánnak nyitáskor a ritmusjátékokkal, az elején a tömeges mozgásokkal. De van még mit csiszolgatni a formán. Később több alkalommal is kellékekkel igyekeznek megoldani helyszíneket, viszonyokat, miközben láttuk, meg tudják ezt tenni játékból is. Nem sikerült megoldani Tündérország varázslatos világát sem.

Darusi Dráma Kör, Daruszentmiklós, *Brúgó*, Szabó Ágnes – ezüst minősítés

Benedek Elek izgalmas csaváros meséjét eleveníti meg a csoport. A háttérben hatalmas festett vásznak jelölik a helyszíneket, amiket térben a játék nem is tud tartani, így feleslegessé válnak. A mesét népzenei, táncos elemekkel, a menekülést izgalmas átalakulásokkal teszik mozgalmassá. A mese és a népzene, -tánc összekapcsolása rengeteg lehetőséget kínál az érzéletes kifejezésre, de a forma használatának következettségével, a lehetőségek kihasználásával még adós marad a csoport.

Bongó-Csalamádé Mix, Magyarpolány, *Más-Kép(p)*, Benkó Zsófia Anna és Herczeg Diána – arany minősítés

A vegyes korosztályú csoport nagyobbjai alakítják a szülőket, a kisebbek a gyerekeiket. Sokféle családmodellt mutatnak fel a színpadon, egy-egy röpké mozzanat, jelenet, kép formájában. A gyerekek összefognak a szülők ellen, hogy végre ne legyenek „cikik”. Először megjavulással, majd mivel ez sikertelen, ugyanúgy nem kapják meg a vágyott figyelmet, azzal próbálkoznak, hogy a szülőket bevonják saját világukba, „visszagyerekesítik”. Teljes a siker. Mindezt nem csak a jelenetfűzéssel, a párhuzamos családképek és a közös jelenetek váltakozásával, de egy jelképes családrajzzal is érzékeltetik, melyet a gyerekek a gondok közepette, arculcsapásként készítenek szüleiknek, a falra (függönyre) akasztják, s melyet a szülők a megjavulásuk fázisában levesznek onnan. Tiszta, átgondolt színpadi munka, kár, hogy a súlyát nem adták meg, túl könnyen jutunk el az idilli befejezéshez.

Cürümkék, Székesfehérvár, *Én csak nevetni akarok*, Pribékné Nényei Annamária – bronz minősítés

Szerkesztett játékot látunk, szövegmondásokkal soronként, kórusban, néhol játékkal fűszerezve. A szerkesztés laza, nem igen találjuk benne a plusz mondanivalót, még az előadás címét is csupán idézetként kapjuk, de nem látunk játékot, és főként nem a cím által sugallt konfliktust okozó, vágyott játékot. Vanak epizódok, amikor izgalmas kellékhasználattal találkozunk, mint a hatalmas létrával való játék, ami sín, majd villamos lesz, de ebben az esetben is csak az elhangzó, a sínen ülő fehér nyúl történetének pusztai illusztrációjaként jelenik meg a játék.

Hatodiká, Fót, *Toldi*, Kis Tibor – arany minősítés

A fóti hatodikosok nagyon jól ismerik azt a színházi nyelvet, amivel dolgoznak. Eredeti Toldi-szövegek, kellékek, díszletek nélküli játék, erősen a viszonyokra, az érzelmekre, a hangulatok megrajzolására törekednek játékkal, ritmusokkal, akusztikus hatásokkal. Ilyen megoldás György hatalmának érzékeltetése, ami egy hatalmas, ezerkarú polipként jelenik meg a színpadon. De érzéletes, a hangulatot is remekül tükröző tárgymegjelenítésekkel is találkozunk, ilyen a gémeskút, a tikkasztó rét hangjai, vagy a repülő malomkő, amelyet két egymásba kapaszkodó, együtt forgó gyerek jelenít meg, mozgásukkal a tömeget, a veszélyt is megmutatva, a lassítás tisztává, pontossá, feszültté teszi a jelenetet. Remekül mozognak a tömegek, hömpölyögnek az üldözéskor, melyben így a viharos tengeren hánykolódás elveszettség-érzete is benne van. De a csoportot elérte az idő szorítása, így nem jutottak a mű végére – reméljük, nem adják fel, és elkészül a teljes Toldi e tiszta, izgalmas színpadi nyelven.

Fóti Figurások (kicsik), Fót, *Édesanyám, de nagy bolond vagyok én*, Kis Tibor – bronz minősítés

A fóti kicsik szerkesztett játékának alapját kifordított versek adják. Lendületes játék. Izgalmas térben, egy spanyolfal jellegű paraván, mint a játék díszlete: előtte, mögötte, a rajta vágott lyukakon keresztül zajlik a játék. A gyerekek rendkívül élvezik a poénokat, amit részben a szöveg, részben a hozzájuk fűzött mozgások vagy az előadásmód ad. Kár, hogy túlságosan elmegy a könnyed, de igénytelen kereskedelmi média-poének felé, de nem annyira, hogy annak fonákját mutassa.

Adonyi Színjátszók, Adony, *Csongor és Tünde a mi verzióinkban*, Wladyczanski Mihály – bronz minősítés

A csoport egészen komoly zenei tudással van felvértezve, fúvós hangszerekkel kísérik játékukat. A rendkívül nehéz, csupa csavarral, félreértéssel, egymás elkerülésével tűzdelt történettel nem tudott megbirkózni a csoport. Sokszor nem tudjuk követni, hol vagyunk, mi történik, a rövidítések miatt csak mondatok maradnak a monológokból, tőprengésekből, párbeszédekből; átbogunk a történeten.

Felleghajtó Társaság, Székesfehérvár, *Itt a farsang, áll a bál! avagy: Kaparj Kakas Pipéért!*, Oláh-Molnár József – ezüst minősítés

A kakas és a pipe című mese továbbgondolását jeleníti meg a kamaszokból álló csoport. Egy zagyva, hangos (annyira, hogy le is maradunk az első mondatokról) buliban vagyunk, ahol a házigazda kifestvére annyit iszik a nagyok alkoholjából, hogy összeesik. Hirtelen mindenkinek mennie kell. Innen indul a lánc, a gyerek megmentéséért. Orvos kellene, de az orvos fiát kihagytuk a buliból, így zsarol, szerezzük meg neki a játékjogot a kosárcsapatban – a probléma az, hogy a gyerek ügyetlen. Tovább fut a dolog a kosárcsapat kapitányán keresztül a pom-pom lányok legszebbikén át a pénzig, amit végül összedobnak, otthonról, tesótól elcsennek, kunyerálnak. S mire a fiú visszajut, a testvére már halott. A mondanivaló: a felelőtlenség, a felelősség lepasszolása, a haszonkeresés fontos lenne, a gyerekek improvizációiban van lendület, van erő, de nagyon hiányzik egy erős rendezői szándék, egy alapos tisztogató, összebecsiszolás történetileg, valóságosságot tekintve, formailag egyaránt.

Fóti Figurások (nagyok), Fóti, *Már megint izzad a tenyerem*, Kis Tibor – bronz minősítés

Életjátékok mondanivalójával, azaz a kamaszok problémáival, viszonyaival foglalkozik a csoport. Jelene- teket látunk, amik leképezik a korosztályt: fogadásból kapcsolat, próbáld ki azonos neművel, beszéljünk a halálról... S ennek egy társasjáték adja a keretet. A társasjátékot hatalmas hungarocell-kockákból épített pálya rajzolja ki, melyen haladva feladatokhoz jutunk, ezek a feladatok adják a jeleneteket. A kockák át- pakolásával kapjuk a helyszíneket. S a végén mindenki kiesik a játékból. Az epizódok nem egyenletesen erősek, vannak szívbemarkolóak, de vannak felületesek is. Az ötlet izgalmas, de nem sikerült tisztára, vi- lágosra, folyamatosan építkezésre és következetesre alkotni.

GRIMM-csillagok, Sárbogárd, *GRIMM-mozaikek*, Barabás Irén – bronz minősítés

Mesemozaikekat, azaz mesék feldobott részleteit láttuk, melyeket egy egyszerű vezényszó választ el egymástól: „almáspite”. Ez önmagában rendben is lenne, ha indokolná valami, de nem találunk rá magya- rázatot. Mint ahogyan arra sem, mi is volt a szándék a szerkesztéssel, mi a mondanivaló az éppen össze- válogatott történetfoszlányokkal, szereplőkkel megvalósított meserészletekben.

Petőfi 2014 8.c, Sárbogárd, *Shakespeare: Vízkereszt vagy amit akartok*, Takács Sándor – bronz minősítés

Dolmány Mária

Komárom-Esztergom megyei találkozó

Tatabánya, A Vértes Agorája, 2014. április 30.

„Mi a csillagszeműség?”

A címben feltett kérdés rögtön a találkozó első előadása kapcsán merült fel (Ficseri csoport, Tatabánya – *A csillagszemű juhász*), melyre sajnos nem kaptam választ, de érvényes kérdés maradt egész nap, egyfajta mérce a hatásról, minőségről gondolkodva. Szerencsére a nap folyamán többször csillant fel ez a szimbo- likus csillagszem, néha sikerült farkasszemet is néznie vele, néha pedig kacéran kacintgatott...

Tizenhat csoport játszott aznap, ez megyei szinten remek és reményteljes állapot – idén, az utóbbi évek- hez képest kimagasló létszám kerekedett az Agorában. A tizenhat előadás, javarészt szerkesztett, illetve életjáték, melyek mindegyikében, több-kevesebb időre felcsillant a csillagszem.

Négy „erősen csillagszemű” csoport játéka arany minősítést érdemelt: Körösisek 3.d, Tatabánya – *Rezzenetek* (rendező Kulcsár Nóra), Délibáb Színház kicsik, Komárom – *Szabadesés* (rendező Mikolasek Zsófia), STOKI színpár, Nyergesújfalu – *Ének a kőszívi királyról* (rendező Komárominé Lizán Andrea) és Szálka Stúdió, Tatabánya – *Hét lámpás* (rendező Tara Andrea).

Nem csak az előadásokban játszó csillagszemű gyerekektől, fiataloktól kaptunk szép és mély pillanatokot, nem csak a csoportvezető-rendező pedagógusok munkájához köthető a „csillagszeműség”, erősen jellem- ző volt a vendéglátók munkájára és a találkozó helyszínére is. Mintaértékű Tóth Zsóka szervezői munká- ja, aki nemcsak a színházteremben zajló előadássorozat koordinátora, hanem egyben a színes és sokrétű kísérőprogram kitalálója és háziasszonya is volt. Csoportos gyermekfoglalkoztatók zajlottak egymással párhuzamosan: képzőművészeti alkotóműhely, melyben Weöres-verseket dolgoztak fel nagyméretű la- pokra, óriáskönyvet alkotva, táncházzal az előtérben, illetve múzeumjáték az Agora kiállításához kapcsoló- dóan. Kedves, feszes és profi – csillagszemű vendéglátásban volt része színjátészónak, csoportvezetőnek és zsűrinek egyaránt.

Egervári György

Regionális bemutatók

Budapesti Regionális Találkozó

Marczibányi Téri Művelődési Központ, 2014. április 26.

Ha helyszíneket keresünk a gyermekszínházra, akkor az első találatok között lesz a Marczi. Nem csak azért, mert a Weöres Sándor Országos Gyermekszínház Társulat különböző eseményeinek állandó helyszíne, hanem azért is, mert jelenleg egyszerre három színházi csoport is működik a házban, nem beszélve a többi drámapedagógiai programról, rendezvényről. Most a budapesti regionális találkozó hívta össze a gyermekszínház iránt elkötelezetteket ezen a derűs szombat délelőttön. A találkozó gondos házigazdájaként Sallai Ferenc szervezte a programot. Sándor L. Istvánnal néztük végig az előadásokat és vezettük a szakmai beszélgetést.

A Kósosok bemutatójával kezdődött a délelőtt, akik a Városmajori Gimnáziumból és a Kós Károly Általános Iskolából érkeztek. Bodzsár Zsuzsa rendezésében mutatták be Petőfi Sándor *A helység kalapácsa* című eposzát, meg mindazt, tegyük hozzá, amit Petőfi Sándortól az általános iskolában tudni érdemes. Fergetes diákkabaréjuk egy hosszú kitarított templomi képpel kezdődik, melyben a szobrok és a gyertyás oltár közé szövi lassan hálóját a pók, majd fordul a kép, és folytatódik a játék a kocsmában, ahol kannás bor és lakodalmas muzsikaszó mellett vigad a közmunkás falunépe. Azaz vigadna, ha Petőfi Sándor és hű komája, Kukoricza János be nem tolokodna minduntalan vessoraival. 26 gyerek mondja, játssza a költő verssorait és teszi élővé, humorossá a mindenki által ismert idézeteket, miközben széles tenyerű Fejenagy megtalálja igaz szerelmét és bosszút áll egyeseken.

Őket követte a Marczibányi téren legrégebben működő Kaktusz Gyermekszínházi Csoport előadása. Juscák Zsuzsa és Sereglei András csoportja egy grúz mese, a *Tanulj mesterséget!* felhasználásával mutatta be, hogy mihez értenek igazán a résztvevők. A hajfésüléstől kezdve a balettig nagyon sok mindenhez, de elsősorban mégis persze a színházhoz. Néztük a sok tutorialt, közben láttunk egy remek csapatot, benne tehetséges gyerekeket, akik szívesen megmutatják, mihez értenek, mi érdekli őket a világban. Gyönyörű szereplőváltásokkal, szép képekkel mesélnek el egy történetet a királyról, aki kénytelen mesterséget tanulni, közben megismerhetünk egy igazi gyermekszínházi közösséget, akik jól kommunikálnak egymással, a közönséggel és így talán a világgal is.

A találkozón felléptek a siroki színházszók is, akik az Országos Kristóf Általános Iskolából érkeztek két produkcióval. A Bendegúzok csoport Arany János *Ágnes asszony* című balladáját adta elő. Gál Zoltán tanár úr vezetésével egy klasszikus irodalmi színházi feldolgozást láthattunk, melyben dalokkal, gyermekjátékokkal kiegészítve játszották el a balladát. S bár a képek sokszor csak illusztráltak a ballada szövegét, azért a játékok elkápráztattak minket a lepedő mint színházi eszköz sokféle felhasználási lehetőségével.

A másik siroki csoport, a Paff Színház *András kovács királysága* címmel mutatott be egy komédiát. Csajági János *Az arabiai kecskecápa* című műve alapján azt a vígjátéki helyzetet vizsgálták, amikor valakit (egy mihaszna, részeges, verekedős kovácsot) egy kis időre királlyá tesznek, hogy csapatát állítsanak neki, majd visszahelyezik eredeti életébe. Az előadást az András kovácsot játszó fiú viszi a hátán, hősiesen, de a színházi beszédben, mozgásban valamint a térszervezésben még van mit tanulnia a csapatnak.

A Gubanc Színházi Csoport szintén „marcziista” (emléksük meg harmadikként a Dominót is, akik most sajnos nem tudtak fellépni). Sallai Ferenc és Milák Melinda vezetésével *Én és ti többiek* címmel készítették előadást. Szabó Lőrinc versen elindulva egy változatos, szép „szék-játékot” láthattunk, melyben a kamaszok igyekeztek megfogalmazni viszonyukat a környezetükhöz, a felnőttek és társaik világához. Téma a magány, az ismerkedés, az egyén és a többiek világa. Székfogalóval indul a játék, és a szék mint szimbólum használatával eltávolítják és elmondhatóvá teszik a voltaképpen elmondhatatlant – önmagunk és a világ különbözőségének megtapasztalását, és az ebből kivezető, talán egyetlen utat: a társ és a szeretetet megtalálását.

Ugyanerről a témáról, mégis teljesen más színházi nyelven és más korosztály megfogalmazásában láthattuk a Csillagjárók *Szerelme se* című előadását. A Fodros Általános Iskolában működő csoport igazi erős csapat. A jól összeállított zenei anyaggal, a válogatott versekkel, a szép színházi képekkel (és az ezt kiegészítő expresszív vetítéssel) együtt léteznek a színházi Barány Márta lelkes színháziak. Talán egy kicsit olyan dolgokról „mesélnek”, melyeket még nem teljesen értenek – néha az volt az érzésem, hogy a kiskamasz szerelem ilyen megfogalmazása még nem a gyerekek sajátja, inkább a rendező szándéka szerint történik.

A regionális találkozó utolsó előadása a Pogácsa az Arenában Színkör bemutatkozása volt, akik a Holdvilág Kamaraszínház Kulturális Egyesület keretein belül működnek. Koltai Judit rendezésében Varró Dániel *Till a Maszat-hegyen* című művből adtak elő részleteket. Elsősorban verseket és dalokat, melyek az eredeti verses regénynek is inkább kiegészítői, de azért közben volt egy kis kalózos csetepaté is. Leles és felkészült csapatot ismerhettünk meg, akik remekül énekelnek, figyelnek egymásra, jók a dalok is, az élőzene és a ritmusjátékok azt mutatják, hogy ebben a műhelyben komoly alapozás előzi meg a színházi munkát.

Összefoglalva: ezen a délelőttön láttunk remek és jó előadásokat, megismerkedhettünk színházi műhelyekkel, láthattuk, hogy irodalmi alkotásokat (legyen az klasszikus mű, népmese, esetleg modern irodalom) hányféleképpen lehet feldolgozni. Hiányérzetet talán csak a csoportok száma okozhatott: bárcsak láthattunk volna többet!

Körömi Gábor

Észak-dunántúli Regionális Találkozó

Vasvár, 2014. május 8.

Nem lehet arról hosszan írni, hogy milyen nagyszerű házigazda volt az amatőrszínházas dunántúli fellelő Vasvár, hogy milyen szép a művelődési ház, milyen intim, jól bejátszható a színpada. Nem tudok arról sem hosszan értekezni, hogy milyen örömteli látni egy több mint ígéretes bábos, tárgyanimációs kísérletet a Mákvirágok színházi csoporttól (*Uzonka legendája*, Sárszentmihály, Bozai Éva) és a Csepregi Színházától, (*Gyerek-szem*, Csepreg, Horváth Jánosné, Németh Andrea), milyen magától értetődő kifejezőeszköznek mutatkoztak a gyermekszínházok számára az animálódó tárgyak és figurák. Nem megy, hogy hosszan kifejtsem, miszerint Komáromi Sándor és Horváthné Árvai Mária ismét remek előadást hozott. Lehetne hosszan elemezni a Picit Nem Art csoport bátor és felszabadult alsósainak (*A kakas és a Pipe*), és a Weöres Egyes felsőseinek elgondolkodtató, világunk természetét faggató színhátját (*Kötelek*). Egyáltalán, lehetne a pápai műhely nagyszerűségére szavakat keresni, és mégsem lehet. Igaz mondatok lennének ezek, csak 2014. június 21. után már nem fontosak. Mert Tegyi Tibor meghalt. A vasvári volt az utolsó regionális, ahol láthattuk utánozhatatlan előadásainak egyikét, a *Véregző Alfréd*ot.

Tegyi Tiborra kell emlékezzünk!

Irigykedve és bosszankodva néztem előadásait. Irigyletem a szülőket, akiknek gyermekei hozzá kerültek. „Az enyéim miért nem?” Bosszankodtam, hogy nem csinál „színházot” hozzánk (családomhoz) közelebb. „Miért Pápán, és nem Budapesten?” Mert aligha történhet jobb dolog egy tizenéves játsszóval, minthogy vele dolgozzat. Ő volt számomra az ideális drámatanár-rendező. Rá (vagy róla?) találták ki ezt a – kötőjellel összetapasztott –, fogalompart: drámatanár-rendező. Tegyi Tiborban drámapedagógus és a színházi alkotó imponáló egyensúlyban munkálkodott együtt. Dinamikus egyensúlyban. Nem volt előadása, amelyben ne akadt volna legalább egy, szétszalazhatatlan, leírhatatlan, mert más nyelvre (szavakra) le nem fordítható, nagy teátrális pillanat. Színházi hatással festett, színházi hatások sorát komponálta felejthetetlen dallammá. Ilyen előadás volt a 2014-es *Véregző Alfréd*. A legjobb gyermekszínházi előadás, amit idén láttam! Jó rendező volt, nagyon jó, az egyik legjobb közülünk. (Típródom, hogy kihúzzam-e a gyáva és általános, a kijelentést érdektelenné simító, ámde kötelező és udvarias „egyik” szócskát. Ki-ki olvassa kedve szerint: „egyikkel” vagy anélkül!) És nagyszerű pedagógus is volt, tréningjei, gyakorlatai, drámaórái nem a színrevitelért, előadás-csinálás előtt, mellett, helyett voltak. Nem ismerem senkit(!), aki ilyen könnyedséggel, eleganciával szőné össze a személyiség-fejlesztést, csoportépítést, drámás kérdéskört és megértést, tanulást és a színházcsinálást. Tegyi Tibor példája megkerülhetetlen. Eszünkbe se jut, hogy máshogy is lehetne, vagy érdemes volna ezt az egészet művelni, csak is így: ahogy Ő tette. Ezzel a drámapedagógiai elkötelezettséggel, tudatossággal és magasrendű színházi tehetséggel.

Régóta tervezem, hogy alkalomadtán közel oszlok, és ellesem a „dinamikus egyensúly” titkát. Halála múlt

időbe fordította az állítmányt. TERVEZTEM – így helyes. Dehogy helyes; elfogadhatatlan, de így van. Le-csúsztam róla. Remélem – nem igaz(!) –, BIZTOS VAGYOK benne, hogy sokan, mások már időben közel merészkedtek Tegyi Tiborhoz, az alkotóhoz és tanárhoz, és ellesték titkát.

A haszid legenda szerint minden időben hatvan áldott ember tevékeny jósága kell ahhoz, hogy a világ ne hulljon darabokra. A (nem) mindenható teremtő szorgos munkatársai ők Tegyi Tibor nem volt a barátom, nem ismertem közelről, de úgy sejtem, neve szerepelhet a hatvanas listán. Az enyémen biztosan ott van, és tudom, hogy számos tanítványa tőle kapta az esélyt arra, hogy valamikor, egyszer majd bekerüljön (bekerülhessen) a hatvan közé.

Perényi Balázs

Délkelet-magyarországi Regionális Találkozó

Szeged, Szent-Györgyi Albert Agóra, 2014. május 9.

Nekem új az intézmény.

Rögtön látszik: otthon van benne a gyermekszínházas. Erre igazi garanciát persze nem az épület, hanem a személyek jelentenek – azok, akik már a régi kis házban is befogadták, lehetővé tették, szervezték, művelték. Most egy csodapalotában dolgozhatnak, hatalmas területen, kiterjedt működési körrel, rendkívül sokrétű tevékenységgel. Csak egy példa a méretek, terek és lehetőségek érzékeltetésére: a regionális bemutató mellett kényelmesen elfért egy több száz fős vállalati rendezvény is, amihez termék sorára volt szükség. Nos, nem zavarta egymást a két program.

De akármennyire is jó helyen van itt a gyermekszínházok regionális bemutatója, azért az derült ki, hogy ha színpadtechnikai igények is vannak, akkor a műszaki-technikusi szerepkörben lévő kollégáknak nem teljesen belakott még az intézmény: vagy nem működik az, aminek éppen kéne, vagy nem úgy, és biztosan nem akkor működik. Ez a nap mindenkit megerősített abban, hogy ha csoportvezetőként, rendezőként gyermekszínházi előadás létrehozására adja a fejét, akkor ne vacakoljon a színpadtechnikával, építsen inkább a játsszók személyére és csoportjára, az általuk létrehozott térformákra, azokra a hanghatásokra, amelyeket ők maguk tudnak megteremtteni. És ne valami külsőre, külsődlegesre. Mert az sokkal nagyobb bizonytalansági tényező. A díszlet terén ebbe az irányba már biztos és jelentős lépéseket tettünk: a keleti országrész regionális bemutatói mellett az országos fesztivált láttam idén elejétől végéig, és ennek alapján nyugodtan mondhatom, hogy díszlet mint olyan jelenleg nincs a gyermekszínházban. Itt egy állítás (persze, kissé túlzó, mert nem reprezentatív a minta), de hogy ez a tény közlésén kívül milyen jelentést hordoz, az már nem annyira egyszerű. Féltő, hogy ennek nem immanens színházi okai vannak, hanem sokkal inkább a pénzügyi lehetőségek. Belekapaszkodva az utolsó szóba: inkább lehetlenségek, hiszen nincs pénz a kitalálásra, a kidolgozásra, és aztán a szállításra ugyan mitől lenne. Vagy a csoport megy a fesztiválra, vagy a díszlet. Amíg ez szabad választás, addig egyértelmű a válasz. (De a központosítás, amikor máshol születnek a döntések, még véletlenül sem ott,

ahol a tevékenység megvalósul, hozhat meglepetéseket...) Szóval könnyen lehet, hogy nem a színházi szemlélet változása áll a dolgok mögött: nem arról van szó, hogy a festett horizontok felesleges kiaggatásától startolva tettünk egy lépést. Nem a Jerzy Grotowskihoz köthető szegény színházi szemlélet vált ismertebbé és elfogadottabbá, hanem sokkal inkább az iskola és a színház pénzügyi szegénységéről szól – áttételesen – mindez. Nos, akkor következhet a zenei bejátszások elhagyása és a fényváltásoké is. Pontfényt ne is reméljete, kedves kollégák, fényfolyosókról pedig már nem is álmodunk: a fény-sötét lesz az egyetlen váltás, ami megy majd. Időnként. (Egyszer mindenkinek összejön...)

Némi bizonytalansággal és kíváncsisággal hallgattuk a ház igazgatójának tárgykörbe tartozó mondatait: az országos fesztiválra majd jobb lesz a helyzet (jobb lett, de az országosan így is volt olyan előadás, amelynek szereplőit és alkotóit a színpadtechnika bizonytalansága sodorta lehetetlen helyzetekbe).

A regionális bemutaton négy megyéből tizenhárom előadást láthattunk: Csongrádból jött a többség, majd nem az előadások fele, Bács-Kiskunból három előadás, Békésből kettő és Jász-Nagykun-Szolnok megyéből egy.

A kedves olvasó nem kap részletes elemzést az egyes előadásokról, a rendezvényre magára szeretnék reagálni: ezzel együtt fontos megemlíteni, hogy innen, a szegedi regionálisról (tegyük hozzá: visszalépések után) öt előadás kapott meghívást az országos fesztiválra. Vagyis rendkívül erős területi bemutató nézői voltunk. A regionális bemutatók után döntést hozó kollégák mindegyike több rendezvényen vett részt, bőven volt összehasonlítási alapjuk, vagyis nem arról van szó, hogy ezen a napon a kétfős zsűri (Dolmány Máriaival dolgoztam együtt) „túlszaladt” volna. És ezek az előadások helyt álltak az országosan is...

Befejezésül hadd írjak egy olyan előadásról, amelyik nem volt ott a felmenő rendszerű találkozóorozat legvégén: a hódmezővásárhelyi Kozmutza Flóra Oktatási Intézmény Ó-SZÍN-TE színjátszó csoportja visszatérő vendége a Csongrád megyei találkozónak, és most teljes joggal szerepelt a regionális bemutaton is. Jó volt látni őket a színpadon és a nézőtérben is: azt, ahogy a mindenféle teherrel és fogyatékkal élő fiatalok megvívják magukkal, az anyaggal, a pillanatnyi helyzettel (jön a zene vagy nem, hát nem), és – nem csak önmaguk számára – örömet jelentő produktumot hoznak létre. Utána pedig kíváncsisággal, odaadással, szeretettel végignézik a többi előadást: azokat is, melyek feldolgozása számukra esetleg nem megoldható, vagy nem könnyű feladat.

Kaposi László

Dél-dunántúli Regionális Találkozó

Szekszárd, Agóra, 2014. május 9.

A Babits KK – Kulturális Központ: a szekszárdi új Agóra – adott otthont a találkozónak május 9-én. Kicsit megszeppen a magamfajta a plázafeelinget előidéző márványfolyosóktól, izléses lépcső-labirintusoktól, üvegalaktól-üvegtetőktől, belső kávézóktól, egymásba nyíló terek élményétől... Semmi „művház” hangulat, az előtérben csipogó gyerekekkel...

Gyerekek persze vannak, vannak már a függöny mögött, vannak a nézőtérben, vannak, akik még a szobájukban, s vannak, akik csak később érkeznek.

Végül is kilenc csapat lépett fel pénteken, az utolsó napokban a résztvevők köre dinamikusan bővült-szűkült... Két csapatért menet közben izgultunk, mi történhetett velük, hisz' legutolsó jelzésük alapján vártunk rájuk...

Kiegyenlített volt a mezőny, ahogy egy regionális találkozón, már válogatva a jobbak között, várhattuk is.

A reggel a kisebbeké, a dél előtti szakasz a nagyobbaké lett, a programszerkesztés kegyeiből. Így az első körben inkább meséket láttunk, a gyermekvilág színpadi képeit, a második kör a már kamaszodóké – és velük az életjátékoké volt.

Műfajilag széles skálát kaptunk: volt meseadaptáció, szerkesztett játék, tematikus ötletek etüdfüzére. Szép volt, de kicsit steril a Garay Napsugár *Süüdefalva* című játéka, naiv, de tehetséges a dombóváriak *A kiskakas gyémánt félkrajcárja* szösszenetnyi feldolgozása, helyes volt a szekszárdi Csipet csapat drámajáték és színpadi játék határára mozgó *A kicsi kezek és társai* előadása. A délelőtti két legkiérleltebb produkciója a Garay Rigók Szekszárdról (Lázár Ervin nyomán: *Tavaszi zsongás*), és a Nánay Garabonciások Alsónánáról. Ez utóbbi kortárs költő dramatikus művével érkezett, Buda Ferenc *A cinkotai kántor* című verses Mátvás-meséjét hozta.

E jóízű komédiázást nézve fogalmaztam meg magamban – immár sokadszor –, hogy valahogyan el kellene érnünk, hogy kortárs költőink, drámaíróink gyakrabban írjanak olyan rövid játékokat, melyeket gyermekek el is tudnak játszani...

A második körben, egy szünet után jöttek a nagyobbak. Nem szívesen rangsorolnék, ha már az eseményen nem kellett ilyet tennünk, de ebből a négy előadásból kettőt kiemelkedőnek láttam. A mohácsi Forrás Művészeti Stúdió – egy magániskola – gyermekei a kiskamasz fiú-lány bandázást, az ébredező szexus ömironikus jeleneteit vitték színre, kicsit strukturálatlanul ugyan, de nagyon hitelesen (*Szívőreje*). Színpadi értelemben a legjobban megformált előadás Magyarpolányból érkezett, ahol a gyerekek szintén saját életanyag alapján a gyermekszülő kapcsolatáról meséltek, időnként rémületes képekben (*Más-kép(p)*)... A pécsi KöBő nevű csapat fontos dilemmára építette játékát – jók vagyunk-e vagy rosszszak? –, erénye a produkciónak az élő zene is, de valahogy erőtlenek voltak, kicsit elvesztek a Babits KK hatalmas terében. Az enyingiek, a Tinó-Diák csoport Weöres Sándor *Bóbita* ciklusából mazsolázott a színpadi játékhoz, de a szövegek személyessé válásához még meg kell tenniük néhány fontos lépést.

Összességében az a benyomásom, hogy a rendező tanárok többnyire jól bánnak a gyerekekkel, hiányosságok inkább a rendezői szakmai fogások terét érezhetők: térszervezés, dramaturgia, az energiák tudatos használata az előadás terében és idejében.

A szervezés gördülékeny lebonyolítást eredményezett – egyszer állt meg az élet, amikor az egyik csapat előadása után takarítani kellett a színpadot, s nem lévén takarító, Csizmazia Mónika ragadott partvist, hogy eltakarítsa a pattogatott kukoricát a játéktérről...

Solténsky Tibor

Északkelet-magyarországi Regionális Találkozó

Kisvárdá, 2014. május 10.

A kisvárdainál szélesebb színpaddal nem találkozunk széles e honban a gyermekszínházok. (Állítólag bizonyos régi felvételi technikával készülő tévéfilmek készítésének lehetősége az építés során fontos szerepet játszott... Színházi szempont egy kisvárosban soha nem magyarázhatná meg, hogy miért kell 20 méternél is nagyobb színpadnyílás.) Csoportvezetőink is küzdöttek vele rendszeresen, jobbára csak vergődtek. Pedig akik itt voltak, azok a legjobbak közül valók, és a színházi tudásukat feltehetőleg nem fejtették otthon, amikor a játsszó gyerekekkel együtt útnak indultak az észak-magyarországi regionális bemutatóra. De nem is könnyű feladat ez, valljuk be!

És vergődtek vele a gyerekek is, persze. Amikor biztos támpontok kellenének a sok bizonytalanság közepette: mi a szerepem, mit kell csinálnom, mit kell mondanom, miért fontos ez nekem, mi közöm nekem az egészhez, amikor ez éppen elég lenne, akkor még a keretek is elmosódnak, még a falak is eltűnnek. Jó helyen vagyok-e, és a másik is ott lesz, ahol szokott, ahol állnia kellene?

Az sem úszta meg, aki rögvest azzal kezdte, hogy behúzta a függőnyt. A gyerekek nem biztos, hogy ott játszottak, ahol láthatta őket a néző, vagy ha éppen ott, akkor oda fény is érkezett, no, az sem biztos.

A nézőknek sem könnyű: szabad hely bőven akad, kereshetnek maguknak másikat, de jó hely kevés van, ugyanis csak a színpad egy részét látják majd. A nézők mindig belsők: ha nincs legalább két-három helyi csoport, akkor csak a „nézzük saját magunkat” működik a gyermekszínházban. De az sem semmi: hiszen szakmai közönségről van szó. És Kisvárdán kitartóan és fegyelmezetten, látható jó szándékkal nézték egymást a gyerekek. Nem az a domináns hangélményem a találkozóról, hogy nézőtéri ajtócsapkodás nyomja el a játsszó szövegét, és nem is az, hogy buzgó nézőtéri ügyelők fegyelmeznének. Lehet, hogy ilyenek nem is voltak. De jól szervezett, kézben és karban tartott csoportoknál talán nem is kellene az efféle külső segítség: a csoportvezető ugyanis első tanításai között tisztázza az övéivel, hogy miként kell *nézni* a színházat. Aztán *csinálhatnak* is... Végére ez is egy konvenció, és akkor tanulható, sőt, kell is tanulni: senki nem úgy születik, hogy a kulturális konvenciókat tudná... Legfeljebb az lehet kérdés, hogy ezeket megtanulja-e, és ha igen, mikor – van, aki már apró gyermekkorában, más pedig felnőttként sem...

Egy olyan eset volt a találkozón, amikor zavaró zajok érkeztek: a nyitott hátsó színpadajtó beengedte az összes olyan szöveget, amit az éppen előadásra várakozó csoport magának megengedett. Izgalmukban sok mindent mondtak, és bőven hallottunk abból, amiből a kevés is sok lett volna... A nap végén voltunk, talán mindenki fáradt volt már, ügyelő nem volt éppen, a csoport vezetője talán nem ismerte a helyet –, mindegy is, mert az ilyen hiba sajnos szétverheti a futó előadást...

Jó házigazdáiak voltak a kisvárdaiak: csak példaként említjük a zökkenőmentesen lebonyolított rendezvény kapcsán, hogy az összes résztvevő kapott ebédet (és ráadásul jót). Igen, ezt ma már el kell mondani, hiszen a szervező fontosnak tartotta, és el is tudta émi: ez bizony

eredmény! Tudjuk, hogy a pénz évek óta általában nem a kultúrára, és nem is a gyerekek étkeztetésére megy – olyan idöket élünk, amikor e kettőre együtt aztán végképp nem jut... (Tudjuk, nagy felelősség a pályaválasztási tanácsadás, de ha ma megkérdezi egy fiatalember, hogy mi legyen, kulturális menedzser vagy sportmenedzser, hát... akkor hosszan el lehet töprengeni a válasszon. És közben a megszólított felnőtt mérlegre teheti, értékelheti és akár át is értékelheti a világról alkotott saját, alapvető nézeteit. Világnézeti, és egyben kemény erkölcsi probléma.)

Az előadások is vizsgáltak olyan problémákat, amelyek a fenti, zárójellezett mondathoz csatolhatók. Már amelyik. Az első, amiről az jutott eszembe, hogy amit látok, az szól valamiről, és nem csak a történet, hanem a színpadi megvalósítás szintjén is, az a záhonyiak *Kőműves Kelemen*-je volt (rendező Almásiné Forgács Éva). Sok-sok fiú volt a színpadon (jaj, de jó!), akik szerepeiken keresztül ütközhettek az egyén és a közösség érdekével és az érdekütközés problémájával: azzal is, hogy a vezetővel van valami gond. Aktuális tartalmak jelenhettek meg a klasszikus anyag felhasználásával készült színdarabban – és sok minden csak legfeljebb jelzés értékkel, mert a kibontására a színpadi keretek (és feltehetőleg maguk a játsszó sem) nem voltak alkalmasak. A színpad méretei mellett a várakozás a fényváltásokra is lassította a játékot, aminek a tempója kb. a felétől amúgy is leült. És ez nem tett jót neki.

Ha a történet szól valamiről a játsszóknak, és ha kommunikációs igényük is van az eljátszani kívánt történet kapcsán, akkor még mindig kérdés lehet az, hogy találnak-e hozzá adekvát színházi formát, hogy sikerül-e a közlési szándékot artikulálni. Éppen ezt nem éreztem a miskolci *Fülemüle*, az Andersen-mese feldolgozása kapcsán: iskolás visszakerdezések sora, mindent többen és többször mondanak, gyakori a kifelé beszélés, miközben a közlendőnek nincs belső fedezete. Az eredeti mese üzenete lassan nem kérdés: az élő vagy gépi művészet kapcsán. Annyira elfogadott, a kultúránk része, hogy mindenféle adathordozón érkezik hozzánk alkotások tömege, és éppenséggel a művészi alkotások is jöhetnek így, miért ne. Ha ez a kérdés nem érvényes, akkor kereshettek volna helyette valamit, ami jelentéssel és fontossággal bír, de ezt vagy nem tették, vagy a keresésnek nem volt eredménye.

Az Alföld Gyermekszínpadnál soha nem volt kérdés, hogy minőséget hoz-e a „Vörösre” (bocsánat!), az sokkal inkább, hogy az aktuális társaságnak mennyire lesz sajátja az előadás, mennyire lesz a saját megmutatkozási terepük a mindenkori (a hazai gyermekszínházban legendás) csoportvezető, Várhidi Attila rendezte előadás. Ezen a napon úgy tűnt, hogy a rendező és a csoport között kialakult kapcsolat egyaránt teret ad a gyerekek és színháznak: vagyis a rendezőnek sem kell jelentős színházi engedményeket tennie ahhoz, hogy a gyerekek személyével töltődjék fel a színházi játék. És a gyerekeknek sem kell belefeszülniük a megfelelés miatt. Szerencsés pillanat az ilyen. A *Csavar gókiülsejűek* szellemes játék, tempója az előző évek „alföldös” előadása-hoz viszonyítva visszafogott, ami itt és most azt jelenti, hogy nem pörög túl az előadás, a játsszón keresztül a nézőre, például annak befogadási tempójára is ügyel.

Lázár Ervin prózájából persze nem könnyű előadást létrehozni. Más írásaiból sem... Szükség és gyakran érezhető hiány, hogy nem tesz eleget a gyerekcsoportoknál azonos személyt jelentő dramaturg és a rendező az epika drámává alakítása terén. Itt sem volt ez másképp: elmeséltek egy rövid történetet, amiben még a címadó szereplők is csak apropót jelentenek. Mint ahogy minden más is ennyit: igazából a színpadi mesélés gesztusáról szól az előadás...

A szintén debreceni Bolyisokk is Lázár Ervinnel küzdöttek (rendező Deczki Klára). A *Szegény Dzsóni és Árnika* – hiába van belőle szerzői dramatisztált változat – egy idő után tisztán hozza a pikareszk szerkezet minden jellemzőjét: megy a hős, és időnként beleakad valakibe... Aztán lesz, ami lesz... Mesemondás megy itt is, erős rövidítésekkel – kényszerből, mert nem lehet annyi ideig játszani, amennyit a történet kívánna. Ez önmagában probléma lehet, de többször éreztük ennek az ellentétét is: jót tesz az éppen látható előadásnak, hogy nem kell mindent részleteznie, átpöröghet néhány kevésbé fontos történeti elem. Mondhattuk volna ezt sokkal egyszerűbben és rövidebben: bizony sok ponton tesz jót a darabnak a húzás.

A gyermekszínház napi felhozatalából a minőségi szórakoztatást jelentette ezen a napon, ha többet nem is, a miskolci Pegazus csoport *A Fekete kalóz szelleme* című előadása (rendező Valaskáné Nagy Andrea). Sok jelzett játékkal és lendületes csoportmunkával letudott szituációk építették a történetet, aminek horizontális kiterjedése volt inkább, mélysége nem. De ezt az előadás nézői láthatóan nem élték meg mardosó hiányként: közönségsiker volt az előadás.

Show lett a nyírbátoriak *A rátóti csikótojás* című előadásából is (rendező Márton Ildikó). Használtak népies elemeket, ruhától a rigmusokon át a tánclépésekig. Alaposan kidolgozott, színpadilag „megcsinált” jelenetek sorát láthattuk: és ennek során több olyan ötletet is, ami egészen jó érzésekkel elviselhetővé tette a (tú)ismert történetet. Érdekes, hogy milyen sok alkalommal kerül elő ez a mese. Nem hinném, hogy *A rátóti* választása független lenne a hatalomgyakorlás gyakran tapasztalt, sokunk által ismert, mindannyiunk által megélt, így-úgy, de valahogy túlélte napi megvalósulásától. A mű választása önmagában társadalomkritikát jelent. Sajnos a színpadi megvalósítások nem mindig találnak adekvát formákat a közlési szándékhoz. Nem így a nyírbátoriak esetében.

Kaposi László

Közép-magyarországi Regionális Találkozó Balassagyarmat, 2014. május 17.

Amikor ezt az összefoglalót készítem, már túl vagyunk az egyeztetésen, vagyis azon a hosszú megbeszélésen, amikor a szegedi gálára meghívandók névsorát összeállítottuk. (A balassagyarmati találkozót követő napon volt ez az esemény.) Így kicsit nehéz szívvel fogom dicsérni azokat az előadásokat, amelyeket sajnos, nem állt módunkban meghívni, noha véleményem szerint ott lenne a helyük. De hát, soha nem könnyű a döntést meghozni.

Balassagyarmaton ismét jól szervezett, remek hangulatú rendezvény részesei voltunk. Tapasztalataim szerint itt mindig figyelmes vendéglátásban van része a fellépőknek, s a Mikszáth Kálmán Művelődési Központ munkatársai – a WSO esetében Jakucs Julival az élen – mindent megtesznek, hogy az esemény gördülékeny és sikeres legyen.

Ezúttal tizenöt bemutatót szemléltünk meg, s el kell, hogy mondjam dicséretként, a nézőtér szinte mindvégig teljesen tele volt, vagyis a csoportok megnézték a produkciókat. Értő és figyelmes nézői voltak egymásnak, még akkor is, ha a szakmai megbeszélésen egy ízben elhangzott, hogy minden csoportvezetőnek fel kellene készítenie színjátszóit a helyes és szolidáris nézőtéri magatartásra; vagyis arra, hogy a játék közös öröme érződjék „lentől is”, ne pedig a rivalizálás agressziója. (Mi ilyesmit egyáltalán nem éreztünk, de az egyéni érzékenységek eltérőek – no, és a színházhoz szoktatás szintje is. Mert talán valóban nem minden csoport tud mit kezdeni a számára szokatlan effektekkel, megnyilvánulásokkal. Minden előadás más, és bizony tanulni kell az elfogadást is.)

Külön élmény volt az újbóli találkozás azokkal a pedagógusokkal, akik hosszú évek óta dolgoznak színjátszó rendezőként, és gyötrelmeken keresztül gazdagodva jutnak el az egyre érvényesebb megfogalmazású játékokig. Minden elismerés/em/ünk az övék; munkájuk építő és nélkülözhetetlen, annak dacára, hogy olykor a problémákkal is szembesíti őket a zsűri. Nem felejthető, hogy jelentős személyiségfejlesztő munkát végeznek, s hogy ezen keresztül színházra fogékony gyerekek százait nevelik fel.

A nap programja meglehetősen változatos volt, bár jószíven csak szerkesztett előadásokat láttunk; igaz, ezúttal a szerkesztés alapja csak néhányszor volt a már megszokott versválogatás. Némelyik ezekből is igazán jól sikerült, és a gyerekek számára fontos dolgokról beszélt. A szerkesztésbe beemelt anyagok és a megvalósítás választott módja tekintetében azonban érdekes volt a kínálat.

A veresegyházi Tűztestvérek például a valahai kamaszpanaszokat (svéd gyerekversek) ötvözte mai kortárs „gyerekversekkel”, s így alkotott érvényes tartalmú előadást (*Van közöm hozzád?*), amely vállaltan lírai, mégis korszerű, mai volt. A szereplők belső kérdésként-gondolatként fogalmazták, adták át a versekből szőtt, saját szövegekkel frissített anyagot. Választott eszközként remekül és szimbólumértékkel felruházva használták a hosszú „sálakat”, amelyek a kapcsolatok és elvárások zürzavaros hálóját is leképezték, s ugyanilyen jól az élőzenei fuvolafutamokat.

Hasonlóképpen életszerűnek és elevennek hatott a Délibáb Színház kicsik csoportjának (Komárom) szerkesztett játéka, *Szabadesés* címen, amelyben a gyerekek önmaguk életkérdésein túl olyan fontos problémát is megkísérelnek feldolgozni, mint a válás. Teszik mindezt játékörmével, telített pillanatokkal, vizuálisában is igényes megjelenítésben, egymásra figyelve.

Másként építkezett, de szerkesztésen alapult a tatabányai Szálka Stúdió *Hét lámpás* című előadása. Itt Vámos Miklós valaha igen népszerű Cédulák című műve

éppúgy alapként működött, mint a közelmúltban alaposan megszéllőztetett gyerekgyilkossági ügy. A modern meseértelmezésű, szép játék komoly problémát feszeget. A családon belüli erőszakot, a csellengő gyerekek helyzetét is érintve társadalmilag érzékeny területre lép, s a Hófehérke-mesét és a már említett anyagokat kombinálva hoz létre dramaturgiájában és mondanivalójában is izgalmas produkciót.

Hasonlóképpen fontos kérdést próbált feldolgozni az Inárcsi Színjátók ifjú csapata, kreatív, felszabadult és őszinte játékában (*Vadak*). Sajnálatos módon a remek kanavászt megtöltő improvizációk egy része nem jut el a nézőhöz (legalábbis hozzám nem, aki pedig „közel ültem a tűzhöz”), sem hangban, sem látványban. Sok történés zajlik a színpad előtti padló szintjén (rossz választás volt nem a színpadon játszani, vagy nem körben helyezni el a székeket...), és az indulat időnként úgy eltorzítja a szereplők beszédét, hogy alig érteni, s a többnyire rögtönzött szöveg minősége is torzul. A játék érzelmi telítettsége ugyanakkor erősen magával ragadja a nézőt, a tartalom pedig egyenesen mellbevágó. A kezdő színjátók nagy ígéretet hordoznak, szorítok értük.

A hagyományokat elevenítette fel az a Szvorák Zsuzsanna szerkesztette előadás, amelyet a balassagyarmati Pimasz Kamasz társulat adott elő, *Palócságok* címen. A népmesék és helyi rímusok alkotta alpból jól használható szövegek könyv készült, a játékok pedig sok eleven, élvezetes pillanattal megtöltve keltették életre azt, a térszervezési problémák ellenére. Különösen értékelhető volt az előadás olykor meglehetősen szabados, vaskos népi humora, amelyet minden csábítás ellenére jó ízléssel formáltak színpadi szituációvá.

Szép előadással érkezett a találkozóra a Körösisek csapata Tatabányáról, akik *Rezzenetek* című szerkesztett játékukban Kányádi Sándor verseiből mutattak be egy csokorral... Remek válogatás volt. Külön érdeme a csoportnak – a nagyszerű ritmusjátékok mellett –, hogy egészen jó beszédállapotot tükröztek a megszólalások, ami manapság meglehetősen ritka. Kiváló munkát végeztek a közös hang-használat terén is, legyen az kórus megszólalás, vagy hangkulissza. A hiányosságok főként ritmusbeli problémákból adódtak, s jót tett volna a játéknak némi plusz energia.

Ügyesen, képszerű megoldásokat alkalmazva dolgozott Tamkó Sírátó Károly ismert szövegével a Színvarázs csoport, Magyaránorból; takarékos eszközhasználat, ám meglehetősen hamar kiismerhető szerkezettel. Sok kedves mozzanattal enyhítették az előadás ritmusának állandóságát.

Láttunk az esztétizálás igényével létrejött, vizualitásával is ható előadást, például a herceghalmi Nevesincs csoport munkáját. Pilinszky János művét érzékenyen, a lírai szöveg megkövetelte finomsággal állították színpadra, ám annak epikusságát nem sikerült ellensúlyozniuk. Szép maszkok, dicséretes beszédállapot, telített kórus megszólalások, élőzene fokozták pozitív benyomásainkat.

Ugyancsak Pilinszky művet dolgozott fel a nyergesújfalui Stoki Színkör, amely előadás küzdött néhány gyermekszínjátó-betegséggel; nem szerencsés ugyanis a

gyerekek énekét gépzenevel váltogatni, a nagyon széttördezett jelenetek sem könnyen állnak össze. Néha úgy tűnt, több gond fordítódott a díszletek megjelenítésére, mint a játék hitelességének megteremtésére, ugyanakkor a mozgásos elemek használata dicséretes.

Törédékes Toldi-variációval jelentkezett a HatodikÁ, Fótról. A kiváló Kis Tibor most is érzékenyen nyúlt a választott darabhoz, de valószínűleg időhiányba került. Kevésbé törődött a klasszikus nyelven írt mű megszólaltatásával – gyenge beszédállapotot érzékeltem –, és a csoportmunka sem győzött meg arról, hogy örömjátékok láttunk, még ha nem is a maga teljességében. Kár.

A Futkározók – Bányaterenyéről – bizonyára tényleg futkározók. Pedagógiai csoda, hogy a kis izgágák képesek egymásra figyelve, igényes, Weöres Sándor alkotta verses szövegeket élvezettel megtanulni és előadni. Teljesítményük lenyűgöző.

Remek humorú görbe tükröt mutatott fel a gödöllői Meló-Dráma csoport, csak remélhetjük, hogy levontuk a tanulságot. A sok jó ötlet helyenként ugyan kioltotta egymást, de tagadhatatlan, hogy élvezetes játékok láttunk. Azt remélem, hogy tovább haladva a megkezdett úton, a színjátékok felismerik majd, hogy mélyebbre ásva is eljuthatnak élményszerű tanulságokig.

Jó ritmusban, nagyon jó indítással kezdett a Vadmacskák (Nagyok) csoportja, Bányaterenyéről. A sok egyforma gesztus, ritmus, járás, megjelenítés ellenére remek humorú előadást kaptunk, amely saját hiszékenységre is figyelmeztetett minket.

Meglepő és furcsa a játék volt, amelyet a tardosi Tavi-rózsa Színjátó Csoporttól kaptunk. Miközben érzékelhető a fontos tartalom közvetítésének igénye, nehéz dekodolni a játékok által (talán) ismert nyelvet. A diákok életérzéseit tükröző, problémáikra reflektáló előadás zavarba ejtett mint nézőt, nehezen feldolgozható kérdőjeleket hagyott maga után.

Összességében remek nap részesei lehettünk. Jól szervezett, színjátóbarát eseménynek, amely célját tekintve elérte, hogy a résztvevők színházhoz kötő élményt kapjanak, és segítsenek a mindennapokban is dönteni jó és rossz között. Megállapíthattuk – legalább is nagy általánosságban –, hogy az észlelhető fejlődések mellett még mindig akad javítani való, különösen a zenehasználat, a térszervezés, a megszólalások terén. Ugyanakkor élményszerű, hogy a csoportok többsége kortárs-szinten gondolkodik, és képes saját mondandó megfogalmazására.

Egy Szlovákiában élő színjátó-rendező barátunk – Kiss Péntek József – mostanság közzétesz különféle színházi idézeteket a neten. Egy ilyen közelíti az élményt, amit Balassagyarmaton megtapasztaltunk. „*A színház nem földi szintér! A színház menedék. Csodák világa. Lehetsz ott királynő, császár és solga, bohóc és kurtizán. Velel ott minden megtörténhet. Meghalhatsz. Újjászülethetsz. A színház: szerelem! Örökké tartó lác.*” (Polgár Ernő)

A színjátó gyerekek némelyikének életében bizonyosan így lesz. Ha mégsem, akkor is gazdagodtak, többek között itt, Balassagyarmaton is!

Tóth Zsuzsanna

Határon túli bemutatók

Bácsfeketehelyi képeslapok

Feketić, 2014. május 3.

Hajnalban indultunk a vajdasági színjátszók találkozására. Mesebeli, ködbeborult tájon megyek Bandóért (Sereglei András), valahol Pécel és Isaszeg között. Olyan, mintha Középföldé elevenedett volna meg, itt-ott kibújít egy-egy romos hobbit-hajlék a ködből...

Odafelé úgy viselkedtünk, mint Hacsek és Sajó, vagy mint a Muppet show két öregje, akik már régen nem találkoztak. Bandó zsörtölődött, én, azt hiszem, egy kicsit provokáltam, közben pedig digitális analfa és bétának éreztem magam mellette. Róttuk a kilométereket, és közben szoktuk egymást huszongy (néhány) év távolságából.

Hamar átjutottunk a határon, Feketicsig (Feketić) végig autópálya vezet, így aztán időben ott voltunk a művelődési háznál. Enlékszem, amikor még piros zászlóval integető útépitők mellett vitt az út, néhány évvel ezelőtt.

Elindult a program időben. Profi szervezőcsapat, nyomtatott műsorfüzet, közben két regionális televízió is megjelent, érződik, hogy fontos esemény a találkozó. Házigazdánk, Varga Tamás elmondta az alapszabályokat és a fontos információkat a résztvevőknek. Kis színházi nézővé nevelés ez is, megtanuljuk, hogyan kell viselkedni a nézőtéren.

A csoportok sorban léptek fel a színpadra, nincs csúszás, sőt, a gördülékeny átzerelési idővel negyedórát, félórát is lecsiptek a programtervhez képest.

Ezen a napon Sereglei Andrással a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a Vajdasági Magyar Drámapedagógiai Társaság által szervezett VII. Gyermekszínjátszó Műhelytalálkozón jártunk, a vajdasági Feketićen, magyarul Bácsfeketehelyen. Drámapedagógiai központ és műhely, képzéshely, színhely, évek óta fent van a drámapedagógia térképén.

Műhelytalálkozónak hívták a napot, nem fesztiválnak, pláne nem versenynek, s valóban, a szervezők nem csak arra fordították figyelmet, hogy mindenki kapjon ebédet, hanem arra is, hogy minden csoport részt tudjon venni a délutáni játékos foglalkozásokon. A résztvevők színes szalagokat kaptak, így válnak szét kiscsoportokra, és ismerkedtek egymással a színjátszók. A szakmai beszélgetés közben zengett az udvar a „Hosi-hótól”.

A csoportok közül sokat a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete vagy helyi kulturális egyesület működtet, de természetesen voltak általános iskolák, művelődési házak által fenntartott csoportok is a Vajdaság megannyi különös nevű településéről.

Következzék egy rövid seregszemle az előadásokról! Tizen-negy produkciót láthattunk változatos műfajokban és színvonalon, de mindet nagy lelkesedéssel és jó szándékkal bemutatták. Volt irodalmi mű- és népmese-feldolgozás, ballada, mesejáték, internetről letöltött kabarétréfa, életjáték. Mint egy színes csokor, úgy került elélnk a 14 színjátszó csoport éves munkájának eredménye.

A szakmai beszélgetésen szó esett a darabválasztásról, a szereposztásról, a térszervezésről, a színjátszói totyorgásról, a zenék használatáról, a színpadi beszédéről, a rendező-pedagógusok feladatairól, a színjátszás és a közösségteremtés fontosságáról, és természetesen arról, hogy minden szakmai észrevétel ellenére nagyon fontos, hogy folytassák a csoportok és a pedagógusok a munkájukat, és jövőre is jöjjenek el Bácsfeketehelyre.

Elsőként a Tini-Actors lépett fel Kúlaról. Az előadás kettős keretjátékkal indult, majd hangos szóval megismerkedtünk egy süket király történetével, akinek hallását megmenti a ze-

nesző. A lelkes csapat örömmel játszott, az előadás a zenei betétek és a csönd használatában ügyeskedhetne még. A Réce-Ruca színikör Noszáról érkezett, *A kiskondás* meséjét adták elő, gyerekjátékkal indítva a történetet, szép képekben, jó dalokkal és remek hangulatban. A horgosi Pöttömszínpad az *Egyszer egy királyfi...* történetével készült, kissé összekeverve a színpadon a népies és a modern stílust. A Prométheusz színikör Zentagunarasról egy jól ismert vigjátéki jelenetet mutatott be, egy eladó lány és egy eladó autó félreértésen alapuló történetét. A Tizenhat színikör Adáról és Horgosról *A csókaleányok* című népmesét dolgozta fel, egységes szép értelmezést láthattunk, mely a mesét közelebb hozta a mai gyerekek világához. A magyarittabei kiscsoport meséje az egerkirály-választásról szólt, ahol megtudhattuk, hogy a macska ellen szövetkező eger vezetője hogyan lesz saját pozíciójának áldozata. Adáról érkezett a Barapait csoport, akik házi olvasmányokat dolgoztak fel – másképpen. Egy képzeletbeli osztálytalálkozón elevenítették fel a gyerekek a régen olvasott „kötelezőket”, Molnár Ferentől Gion Nándorig. „Kár, hogy a valóságban nem minden történet végződik jól” – állapították meg az előadás végén, kicsit keserűen. A Hébe-hóba színjátszó csoport Muzslyáról érkezett, Mosonyi Aliz *Csipkerózsika*-ját adták elő, lelkesen tanulgatva a színjátszás alapjait. A helyi, bácsfeketehelyi Nevenincs színikör Békés Pál *A Félőrlény* című meseregényének feldolgozásával fontos és értékes játékot mutatott be felelmeikről. A Nemesmiliticsről érkezett csoport egy osztályjátékkal készült, melyben a tanárnő kárváriáját ismerhettük meg a hóbagollyal, a tanfelügyelővel és a lelkes, mindennek kész osztályával. A Táltos Színjátszó Csoport Gunarasról *Családi képeslapok* című előadásában sajátos látéképet tárt elélnk a felhóttak világáról. A muzslyai Csipet-Csapat Móra Ferenc *Kuckó király* című meséjét adta elő. Kasza Palkó története gyerekhadssereg-toborzással indult, és ezúttal a főhős nem lett áldozat a Tisza jegén. Fay András *A varjú és a pávák* című darabját dolgozta fel egy szép és elgondolkodtató előadással a magyarittabei nagycsoport. A varjúfiút, aki pávává szeretett volna válni, végül mindkét állatfaj kivette magából. Végezetül egy muzslyai-nagybecskereki csoport, a Tiszta szívvel-lélekkel mutatta be *A halhatatlanságra vágó Bálint király* történetét. Ámyjátékkal, tánccal, szívvel, lélekkel keresték a választ a kérdésre, hogy végül is „mi a dolgunk a világban?” A szakmai értékelésen szinte valamennyi rendező részt vett. Látszott, hogy szükség van a találkozóra, segítséget kérni és kapni jöttek el a csoportok...

A fenti kérdésre, persze, folyamatosan keressük a választ... Ahogy jöttünk haza esőben, szélben, alig működő reflektorral, azt hiszem, én már tudtam a napi feleletet.

Körömi Gábor

Beregszászi gyermekszínjátszó találkozó

Beregszász, Illyés Gyula Nemzeti Színház, 2014. május 10.

Az idén Kárpátalján nagyon odafigyeltek a gyermekszínjátszókra. A körülmények olyanok voltak, hogy mi, anyaországak csak ingykedhetünk. Az Illyés Gyula Nemzeti Színház volt a színhely, a megnyitón ott volt Kárpátalja egyetlen magyar tanmelyvű főiskolájának, a beregszászi II. Rákóczi Ferenc Pedagógiai Főiskolának a főigazgatója, a beregszászi magyar konzul, a Kárpátaljai Magyar Pedagógus Szövetség vezetője és alkalmazottai...

A csoportok nem szaporodtak, inkább fogytak az elmúlt évhez képest. Érdemes izlelgetni a települések neveit, ahonnan érkeztek: Vári, (Mezővári) Beregújfalú, Gát, Nagymuzsaj, Battyú.

Összesen hat csoport – Bátyúból két csapat is érkezett. A darabválasztásról láthattunk egy történelmi játékot Munkács várának ostromáról, két Romhányi-nyelvezetet idéző mesejátékot – ezek bronz minősítést kaptak.

Úgy vélem, a gáti Zsoldos Anita nevét előbb utóbb meg fogjuk jegyezni. Tavaly jelentkezett először gyermekszínjátszó produkcióval, az idei játéka mérhetően erősebb, átgondoltabb, kidolgozottabb volt.

Bagu Géza az idén is két csoportot hozott a fesztiválra. Egy nagyon bájos Lúdas Matyi a „kicsik”, azaz a Gubancok előadásában, és a Thészeusz a Guriga Színpad megformálásában. Mindkét előadás tele ötlettel, étellel, vidámsággal. Kétségtelen, hogy Bagu Géza kiemelkedik a mezőnyből, de nem csak rendezéseivel. Persze az is fontos, hogy ilyenkor megmutatja, hogyan is kell ezt a műfajt csinálni, de talán fontosabb, hogy szervezőmunkájának köszönhetően már negyedik alkalommal lesz drámás képzés a nyári Kölcsey Pedagógus Akadémián, újra útjára indulhatott a gyermekszínjátszók fesztiválja Kárpátalján.

Az eredményhirdetés után a Pedagógusszövetség elnöke közölte a gyerekekkel, hogy minden résztvevő jutalmul egyhetes nyári tábort kap...

Egyszóval minden szép, minden jó... De mégis volt valami feszült, valami hideg végig a levegőben. És kilátástalanságot tükröző felnőtt tekintetek. Tudnunk kell, hogy az ukrán pénz nagyjából a felét éri, mint néhány hónappal ezelőtt. A pedagógusok bére természetesen ugyanannyi maradt. Hogy lesz-e még jövőre is magyar pedagógus, aki magyar gyereket tanít Kárpátalján, netán még játszani is tanítja, ma teljességgel bizonytalan.

Kis Tibor

Dunamenti Tavasz Fesztivál, dunaszerdahelyi járási bemutató Somorja (SK), 2014. május 7.

Négy báb- és öt gyermekszínjátszó csoport mutatkozott be a Városi Művelődési Központ színpadán. Kicsit rideg volt a fogadtatás: a terem és a színpad nem igazán ideális méretű a gyerekek számára, hiányzott a műsorközlő, aki tájékoztatott volna bennünket az előadások címéről, a csoportokról. Valahogy nem éreztük a házigazdák jelenlétét, amiben nyilván szerepe volt annak is, hogy somorjai csapat nem nevezett a találkozóra. Pedig e nélkül aligha számíthattak a szervezők helyi közönségre. A rendezvény időpontja (szerda délelőtt) sem volt a legalkalmasabb arra, hogy a csoportokon kívül nézők is üljenek a nézőtéren. Így aztán a gyerekek egymásnak játszottak, ha egyáltalán megérkeztek már a helyszínre (elkülönült egymástól a bábosok blokkja és a színjátszók blokkja, ez utóbbiak eleve később érkeztek).

Szerencsére a gyerekek túltették magukat mindezen, és nagy játékedvvel, és a legtöbb esetben magas színvonalon vettek részt a találkozón. Bár az előadások jelentős része továbbjutott a dunaszerdahelyi döntőre, azért azt fontos megjegyezni, hogy szinte mindegyiken van még mit dolgozni. Visszatérő dramaturgiai/rendezői probléma volt, hogy kicsit körülményesen, mesterkeltén vágtak bele az elmesélendő történetbe. Ez abban jelentkezett, hogy amolyan ráhangoló bemelegítőként a „Mit játszunk? Játsszunk valamit! Játsszunk el egy mesét!” előjátékkal indítottak (Ugri-bugri, Icir-piciri), ami ügyetlen és szerencsétlen expozíció.

A bábosoknál sok szép rész megoldással talákoztam: az Ugri-Bugri Bábcsoporthoz a színes leplek használata (*Az öreg halász és a nagyanyó*, rendező Ágh Erzsébet) – esetükben azonban a szövegtudás terén jócskán van még mit pótolni. Az Icir-Piciri csoportnál a lopótök-fejű bábok, a napraforgók tetszetek nagyon (*Kemény kenyér*, rendező Farkas Márta) – de ők meg nehezen tudtak megbirkózni a meseadaptációknál mindig ott kísértő monotonitással (ismétlődések, vándorlások, a köz-

helyes zenehasználat). A Gézengúzok Bábcsoporthoz kiválóak voltak a holló-bábok és moztatóik (*Kacor király*, rendező Csörgei Tünde), a boszorkány, csak valahogy az nem derült ki, hogy miért választották ezt a mesét, benne a kissé hosszúra nyúlt vacsora-jelenettel, az aluszékonyágában is félelmet nem keltő címszereplővel. Talán a legtöbb erénye a Virgoncok *A kiskondás* című játékanak volt (rendező Csiffári Renata). Ez amolyan „bujócska” darab a játékos kedvű királykisasszony-nal (aki elől nem könnyű elbújni!), segítőkész állatokkal (halacska, róka, madárkak, virág). A csoport igen ügyesen használta a szép pálcabábokat, igényesek voltak és jól működtek a maguk gyártotta díszletek, bátrak voltak a megszólalások.

Rövid szünet és a bábos rendező/pedagógusokkal folytatott értekelő megbeszélés után, a színjátszók folytatták a programot. A dunaszerdahelyi Fókusz Gyermekszínpad kezdett a *Mese, mese, meskete* című szerkesztett játékkal (rendező Jarabik Gabriella). Egy érdekes, több rétegű előadást láttam, ahol a képek, a mozgás legalább olyan fontosak voltak, mint a szövegek. Álom-dramaturgiát alkalmaztak, melyben az életre kelt játék-bábok társaságában kel útra az álmodó. A csoporton érződik, hogy sok háttér-tanulmányt folytatnak (tánc, akrobatika, ének, beszédtechnika stb.), amitől maga az előadás egy kicsit amolyan vizsgabemutatóvá vált, különösen a cirkusz jelenet nyúlt hosszabbra a kelletnél. A szakmai beszélgetésen aztán kiderült, hogy mennyire nehéz ellenállni a gyerekek (amúgy érthető) kívánságának, hogy mindent meg szeretnének mutatni, amit tanultak.

Ugyancsak kicsit esztrád jellege volt az Alistából érkezett Csip-Csip csoport *Nemzetközi Zenész Találkozó* című játékanak (rendező Takács Tímea). Az ötlet valóságos tábori élményen alapul. Jó lett volna, ha egy kicsit több idő és figyelem jutott volna a kidolgozására, annak eldöntésére, hogy ki milyen módon építi fel és viszi végig a figuráját. Vannak nagyon jól eltalált karakterek, például a francia hegedűs, a szlovák zongorista tüttükében, a furulyával párbajozók stb. De sajnálom, hogy sokszor félúton megállnak, vagy nem dolgozzák ki rendszeren a humoros helyzeteket. Sok minden félbemarad, vagy elbátortalanodik.

Nyárasdról jött a Tekergők csoport, akik *Bolond falu* címmel mutattak egy feje tetejére állított világot Magyar Gaál Livia és Nagy Irén rendezésében. Egy hordó áll a játék középpontjában, ami egy önmagából kivetkőzött faluközösség kultikus tárgya lesz, szentté avatják, parancsainak vakon engedelmeskednek, körbetáncolják, gyűjtést rendeznek, hogy templomot építsenek köré stb. Az elhülyülés stációit egy idő után csak illusztratív módon látjuk tőlük, nem értett volna egy kicsit megritkítani az ötletrohamot, és az sem biztos, hogy egyes jeleneteknél mindenkinek külön kell megszólalnia vagy bejönnie, mert ettől szétaprózódik, szétnyúlik az előadás.

A nap váratlan meglepetése volt számomra a vásáruji Virgoncok *Rege a csodaszarvasról* előadása Mózes Hajnalka rendezésében. Meglepetés, hiszen a ma már nehézkesnek és mesterkeltnek ható oratórikus irodalmi színpadi stílusban vezették elő Hunor és Magor legendáját. Bár náluk is előfordult, hogy a mesélők által – egyébként igen jó dinamikával és dikcióval – előadott történetet a színpadi játék csak illusztrálta, de végül is a színjátszók meg tudtak győzni az igazukról, arról, hogy tudják miért, és miért így adják elő ezt a magyarság mítosz-körébe tartozó történetet. Összjátékuk ereje különösen jól érvényesült a sámán-jelenetekben, a varázslásnál, a ráolvasásoknál. Kévsébé tetszett Mózes Hajnalka másik munkája, a *Didergő király* a Kabóca nevű kiscsoporttal. Itt még túlteng az illusztráció, igaz ők egy kezdő csapat, és – ahogy a szakmai beszélgetésen megtudtam – a darabra sem jutott még elég idő. Itt is nagyon fontos lenne, hogy a narráció és a színpadi történet közötti viszony túllépjen az egyszerű illusztráció szintjén, hogy keressék a reflektív, komplementer és kontraszt lehetőségeket. Mindez bármilyen bonyolult is hangzik, a gyermeki fantázia számára magától értetődő lehet, ha utat nyitunk számára.

A találkozót követően igen hasznos szakmai beszélgetések zajlottak a pedagógusokkal, akik azt a nagyszerű missziót vállalják, hogy a kisebbségi létben nevelkedő gyermekek számára

teret nyitnak az anyanyelvi drámajátzás, egyáltalán a közös játék számára.

Regős János

Az országos fesztiválról

A megyei és regionális bemutatók alapján a felmenő rendszerű országos találkozó záró eseményére, a szegedi országos fesztiválra a következő csoportok kaptak meghívást (a fellépések sorrendjében):

PEGAZUS (Miskolc)

NYÍRBÁTORI DIÁKSZÍNPAD

NEM ART (Pápa)

MAGYARITTABELI NAGYCSOPORT (Újvidék, Szerbia)

KERÉK ERDŐ (Lendva, Szlovénia)

PICIT NEM ART (Pápa)

CSEPREGI SZÍNJÁTÁSZÓK

KAKTUSZ GYERMEKSZÍNJÁTÁSZÓ CSOPORT (Budapest)

GUBANC SZÍNJÁTÁSZÓ CSOPORT (Budapest)

VÁNYAI MŰVÉSZETI CSOPORT

LAJTORJA CSOPORT (Szabadszállás)

JÉGTÖRŐK (Szeghalom)

SZÁLKA STÚDIÓ (Tatabánya)

BOLYAISOKK (Debrecen)

CSICSÓKA CSOPORT (Jánosi, Szlovákia)

TÚZTESTVÉREK (Veresegyház)

ALFÖLD GYERMEKSZÍNPAD (Debrecen)

DÉLIBÁB-SZÍNHÁZ – KICSIK (Komárom)

KÖBŐ – CSOPORT ECK (Pécs)

HUNCUTKÁK (Nagyvárad, Románia)

POGÁCSA AZ ARENÁBAN SZÍNKÖR (Budapest)

GRIMASZK (Szeged)

KÍSÉRLETI SZÍNPAD (Felsőszentiván)

GURIGA SZÍNPAD (Bátyú, Ukrajna)

Mesék hősekkel és hősek nélkül

XXIII. Weöres Sándor Országos Gyermekszínházi Fesztivál, Szeged

Máris magyarázkodással kezdem. Itt már nincs tétje a dolognak, csúszik ki a számon valami hasonló mondat az első fesztiválnapot záró, a csoportvezetőknek szóló szakmai beszélgetés elején, holott persze, hogy van, csak nem úgy, ahogy az ember elsőre gondolná. A szegedi fesztiválra érkezett előadások ugyanis már túl vannak a megyei és a regionális megmérettetéseken.

Aki a kétnapos szegedi eseménynek nem pusztán helyszínt, hanem többfunkciójú otthont adó Szent-Györgyi Albert Agóra Színháztermében és Informatóriumában végignézte a Magyarország mellett Szerbiából, Szlovéniából, Szlovákiából, Romániából és Ukrainából érkezett huszonnégy csoport előadását, az a sok ezer főt számláló magyar nyelvű gyermekszínházi szcena elmúlt évadának fontos, érdekes, minőségi produkcióit látta. Itt már nem minősíti az előadásokat szakemberekből álló zsűri: a „tét nélkülség” egyik üdvös mellékhatása volt, hogy a produkciók a versengésből következő stressztől mentesen, felszabadult örömmel tudtak megszólalni, kizárva ezzel a hasonlítgatás-méricskélés kényszerét, ugyanakkor némelyik előadás meghívása legalábbis kérdőjeleket hagyott bennem. Mindkét nap végén Láposi Terkával, a debreceni Vojtina Bábszínház művészeti vezetőjével közösen értékeltük és elemeztük a látottakat, adtunk hangot meghatódottságunknak vagy éppenséggel kételyeinknek.

Nem vagyok egészen biztos abban, hogy érdemes általános irányokat megállapítani, illetve lehet a gyermekszínházi mai trendjeiről kijelentéseket tenni egy ilyen alkalom után, azonban itt is, mint minden fesztiválon, a produkciók idővel elkezdtek egymással „beszélgetni”, viszonyok, sőt kemény viták alakultak ki közöttük. Például a választott alapanyagról, a vele ápolat viszonyról, a tér-, kellék- vagy zenahasználatról, de leginkább arról, hogy milyen témákat milyen színházi nyelven érdemes vagy szabad megközelíteni ebben az érzékeny életkorban. Mielőtt az egyes előadásokra, illetve a belőlük kialakított, szigorúan szubjektív csoportokra kitérnék, fontos megjegyezni, hogy egyrészt úgy tűnik, a gyermekszínházi szcena számára (szerencsére) nincs tabutéma, másrészt, hogy a 6-15 év közötti korosztály és a velük foglalkozó elkötelezett pedagógusok képesek okos, komoly kérdéseket feltenni ahelyett, hogy előre borítékolható válaszokkal operálnának.

Az előadások több mint fele megírt, többnyire közismert alapanyagra támaszkodott, de egy-két kivételtől eltekintve a játszóknak-alkotóknak például keretjáték beiktatásával vagy az eredeti dramaturgia felbolygatásával sikerült olyan messzire távolodniuk a forrástól, hogy a játék végül megejtő közelségbe került önmagukhoz, azaz saját korukhoz, saját problémáikhoz, saját nyelvükhöz. A Miskolcra érkezett Pegazus csoport például *A Fekete kalóz szelleme* című előadásában a szokványosnak nevezhető XVII. századi kalóztörténetet kortárs elemekkel fűszerezi: a lányok szellemidéző házibulija olyan jól sikerül, hogy a címszereplő Fekete kalóz is megjelenik előttük, akinek a segítségével a négyszáz évvel ezelőtti hajófogalásról a kincs elrejtésén át a legénység zendüléséig sok izgalmas esemény is lejátszódik a színen. Valaskáné

Nagy Andrea rendezése ötletes és egyszerű térhasználattal, reális viszonyokkal, jó dramaturgiai érzékkel meséli el a történetet. XIX. századi állatmesét, Fáy András írását mondja újra a szerbiai Magyarittabai Nagycsoport *A varjú és a pávák* című, Petes Erzsébet által írt és rendezett előadásában. Mindig más után vágyakozunk, mint ami adatott nekünk – talán így lehetne megfogalmazni a sok nyelvi szellemességet tartalmazó produkció esszenciáját, hiszen Oszkár, a magányos, depressziós varjú a cifra pávák öltözékét látva kezd el egy másik, egy kevésbé szürke életről álmodozni. A más tollaival való ékeskedés azonban nem hoz happy endet: a nem nagyon hősies varjú sorsa a megszégyenülés és a kiközösítés. Anna Gavalda *35 kiló remény* című művét a szegedi Grimaszok csoportot vezető Horváth-Kulik Szilvia dolgozta át és vitte színre *Nagyapám és én* címmel. A családi tüzfészekben nevelkedő, legszívesebben biciskájával farigcsaló magányos fiú egyedül nagyapjával találja meg a közös hangot. Az otthoni rossz hangulat a fiúnak az iskolai közösségben elfoglalt helyére is rányomja bélyegét, s a legdrámaibb pillanat – amikor egy újabb iskolai megaláztatás után váratlanul előrántja kését – sajnálatosan súlytalan marad az előadásban. A fiú kap még egy esélyt: barkács-szenvedélyéből idővel talán hivatás lesz, a semmiből előbukkanó, tikfákon ritmust verő néma kórus és a szöveg nélküli dallamot éneklő lány az elképzelt szép jövő képviselői.

Csalódást okoz viszont a Tamási Áron *Szép Domokos Anna* című művét *Szegény Annák* címmel átdolgozó és színre vivő Kalmár János előadása, melyet a felsőszentiváni Kísérleti Színpad mutatott be. A balladisztikus történetben a címszereplő Anna lassacskán beleőrül abba, hogy hiába várja haza a háborúból férjét. Az egyenes vonalú, megrendítő történet valójában himnusz a békéért, ám az előadás fullasztóan patetikus hangvétele, az Annát játszó lány őszintétlen beszéde és gesztusai nehéz próba elé állítja a nézőket. Az előadás egyetlen erénye a hátszín vázlatosságában is teljes bemutatása, vagyis a háborúval konfrontálódó falu archaikus közösségének felrajzolása. A fesztivált záró előadás, a Bátyúról érkezett Guriga Színpad felszabadult produkciója jobb kedvre hangolta a nézőket: Bagu Géza *Thészeusz*-előadása szellemes és szemtelen mitoszparódia, amiben az olümposziak olyasvalakire bízzák a legnehezebb feladat elvégzését, aki erre első, de még második ránézésre is biztosan képtelen. Vagy mégsem? A kis termethez ugyanis nagyon nagy ego járul: a pöttöm Thészeusz igazán talpraesett fickó. Az (ön)ironikus kiszólások, az improvizáció iránti hajlandóság, a tegnapelőtti és a mai világ mulatságos együttlátása emlékezetes előadássá avatják az Ukrajnából érkezett darabot.

Négy előadás is Lázár Ervin-meséhez nyúlt. Tegyi Tibor átdolgozásában a pápai Nem Art csoporttól a *Vérengző Alfréd*ot láthattuk. A brutális mese míves mozgásszekvenciákkal és a szereplők alkotta hangkulisszával megteremtett világa fokozatosan komorul el: a királyi gyermeknek, a mindig elégedetlen címszereplőnek csupán a vér szaga okoz örömet. Szolgálatkész hóhérra az egész udvartartást, de még szüleit is kivégzi, s amikor az istenadta nép csak fűvé, fává, virággá változva éli túl az ok nélküli vérengzést, Alfréd és a hóhér egymás életét oltja ki. A szlovéniai Lendváról érkezett Kerek Erdő csoport Koter Gizella átírataiban a *Költői verseny* című előadással indult, ami nem kevésbé komoly kérdéseket érintett játékos formában, mint hogy mit nevezhetünk versnek, vagy hogy milyen nyelven érintkezünk egymással. A kis-sé harsányra hangolt verseny abszolút győztese természetesen a művét keresetlen egyszerűséggel prezentáló Dömdödöm lett. Debrecenből jött a hosszú című *Csavargókülsőjeük (na meg: Ki a legény a csárdában?)*, amiben Várhidi Attila látszólag az erdei rendőrőrs eseménytelen életét felbolygató történésekről tudósít. Az erdőbe toppanó csavargókülsőjeük itt azonban csupán mellékszál, az őrsön belüli főnöksébeosztott viszony ábrázolása időben és kidolgozottságban is dominánsabb. Az egész fesztivál talán legnagyobb ívű vállalása a szintén debreceni Bolyaisoktól a *Szegény Dzsóni és Árnika*, melyben Deczki Klára csoportja az ismerős történetet a maga teljességében meséli újra. Ebből következnek az előadás erényei és hibái is: sokat időzünk dramaturgiailag kevésbé lényeges epizódoknál, miközben a mából indított, két testvér közötti civódásra alapozó érdekes kerettörténet elfelejtődik.

Újabb blokkot alkottak a találkozóon a népies ihletettségű játékok. A Nyírbátori Diákszínpad Márton Ildikó rendezésében mutatott új színeket *A rátóti csikótojás* meséjében. A falusi férfiak korlátolt gyülekezetét plasztikusan jelenítik meg a játszó, miközben a mindentudó narrátori szerepben is fellépő lányok egyértelműen győzedelmeskednek. Pápáról jött a Picit Nem Art csapata: *A kakas és a pipe* meséjét az első osztályosok végtelen bájjal prezentálták Horváthné Árvai Mária irányítása mellett. Amellett, hogy jutott tér a saját pozíciójukat, vagyis az óvodából az iskolába való átlépést tematizáló kiszólásoknak, pontosan, izlés-sel, remekbe szabott dramaturgiával beszélték el a pipéjéért aggódó kiskakas sztoriját is. A szlovákiai Jánosiból érkezett Tóth Mónika és Milen Gabriella csapata, a Csicsóka Csoport, akik *A köleves* meséjében egyrészt saját helyzetükre reflektáltak, másrészt a zsupori falusiak eszén túljáró hetyke legényből valóságos hőst avattak. Nagyváradról jöttek a Rusz Csilla vezette Huncutkák, akik a fesztivál egyik legtüneményesebb előadását prezentálták. *A Taskó feleséget keres* című produkcióban a férfi és a női társadalom éles szembenállását a káromkodások kontra szép beszéd tengely mentén mutatják be. Aggodalomra semmi ok: a tiszta beszéd ugyanis odafigyeléssel és gyakorlással elsajátítható a még oly közönséges férfiem-

berek számára is, akik itt – egy dupla csavarral – ráadásul úgy beszélnek csúnyán, hogy nem is beszélnek csúnyán: ízes, színes káromkodásaik újra a magyar nyelv végtelen gazdagságát bizonyítják.

Üdvös tendencia, hogy több előadás próbálkozott kortárs, többnyire magyar költők verseiből készült összeállítással. Miközben a cél vitán felül dicséretes, hiszen így a játszókorán kezdene a vers logikájával, eszközkészletével ismerkedni, az elkészült előadások komoly kérdéseket vetnek fel: egy vers elmondása önmagában még nem váltja ki az értelmezést. Vegyes minőségűek a *Van hozzám közöm?* című, Ácsné Csáki Ildikó rendezte és a veresegyházi Tűztestvérek által előadott versek, miközben a hosszú, színes textilszövegekkel kialakított térformák gyakran erőteljesebben működnek az elhangzó szövegeknél. A komáromi Délibáb Színház – Kicsik nevű csoport a *Szabadesésben* szivárványszínű ernyőkkel – és szükségtelen (meg nem is működő) technikai háttérrel – prezentálja a Mikolasek Zsófia összeállította verseket családról, szorongásokról, magányról és legvégül a szürkévé válásról. A Budapesten működő Pogácsa az Arenában Színkör Koltai Judit rendezésében a *Túl a Maszat-hegyen... – kalózos játék Varró Dániel műve nyomán... nyomokban...* című előadással lépett fel, ami leginkább a népszerű költő verseiből különösebb cél és irány nélkül összeválogatott zenés esztrádnak tűnt.

Számomra a fesztivál leginkább figyelemre méltó előadásait azok jelentették, amelyek a játszókorosztályának égető problémáit, megnyugtató választ követelő kérdéseit fogalmazták meg. Még akkor is ezeket gondolom a találkozó sűrűsödési pontjainak, ha több esetben még tétován, dadogva, karcosan fogalmaznak az alkotók-játszók. Miért? Mert pusztán az a tény, hogy a legfiatalabbak foglalkoznak olyan témákkal, mint például a hajléktalanság, az öngyilkosság vagy a drogozás, azt mutatja, hogy nyitott szemmel és füllel járnak nem nagyon szép világunkban és van véleményük az ott látottakról, még ha mi, felnőttek hajlamosak is vagyunk arra, hogy elfelejtsük őket ezekről megkérdezni. A budapesti Kaktusz Gyermekszínház Csoport tagjai a Juszcák Zsuzsa és Sereglei András rendezte *Tutorial – Mihez értesz?* című szellemes etűdsorozatban a tudni érdemes és fölösleges dolgokról mutatnak be élő „videóklipet”, majd levonják a királylány keze után vágyakozó királyfit is játékba hozó mese tanulságát: mesterséget kell tanulni ahhoz, hogy teljes értékű életet éljünk. A Csepregi Színház Csoport nem kevésbé komoly témához nyúltak: *„Gyerek-szem”* című, erős vizualitással dolgozó szerkesztett műsorukban Horváth Jánosné és Németh Andrea irányításával a gyermekszületés csodájáról, a családról és az azon belüli viszonyokról, meg persze arról beszélnek, hogyan látszik mindez a gyerekek szemüvegén keresztül. A pécsi Köbő-csoport Eck Szalai Ádám rendezésében *A jó, a rossz és a gyerek* című előadással szerepelt. A produkció a jó és a rossz fogalmának viszonylagosságáról beszél vicces, általában jól megírt epizódokon keresztül, némi didakszissal és bizonytalan lezárással kissé rontva az élményen.

A fesztivál első napját záró öt előadás kökemény, kegyetlen képet festett világunkról, szókimondón fessegetve a „mit rontottunk el?” kellemetlen kérdését. A budapesti Gubanc Színház Csoport *En és ti többiek* címmel, Milák Melinda és Sallai Ferenc rendezésében a társas magányról, a saját helyünk megkereséséről, a tornyosuló gyermeki kötelességekről gondolkodott érzékletes, jól artikulált képekben. A komoly tanulságokat hordozó előadás éles látóképet a hétköznapi pokláról: az apához beköltöző új „anyáról”, a fásult gyermekpszichológusról vagy az otthonról egy nálánál jóval idősebb fiúhoz menekülő lányról. A Ványai Művészeti Csoport Dévaványáról érkezett: *Útvesztő* című előadásukat Boldis Julianna rendezte. „Oknyomozó” előadás ez: a háttérben mindvégig mozdulatlanul ülő, rendíthetetlen lány meséli el, miféle beavatási rítusok vezettek el a végzetes balesetig, ami után tolószékbe kényszerült. Tükör ez az előadás a felnőtteknek, és a benne kirajzolódó kép egyáltalán nem megnyugtató. A szabadszállási Lajtorja Csoport *„Goodbye!” – kis, zenés reflexiók egy rövidhírről* címmel, Török László értő vezetése mellett fogalmazta meg az öngyilkossággal kapcsolatos gondolatait, kérdéseit. Sosem gondoltam volna, hogy harminc fehér vödör ennyi átváltozáson képes átesni: áthatolhatatlan fal, hangszer, de még a tudás építőköve is válhat belőle. Szép, megrendítő, vitára ingerlő előadás. A szeghalmi Jégtörők a *Jéghegy* című előadást mutatták be Pándiné Csajági Mária rendezésében. Nyolc szereplő egy-egy ügyesen vagy kevésbé jól megjeleníthető tulajdonságot visel matricaként a testén (pl. a gyáva, az egoista, a bohóc megmutatható, de mit jelent a színpadon, ha valaki jelentéktelen vagy hideg?), ezek konfliktusa, kölcsönhatásba lépése hol érdekes, hol felejthető pillanatokat hoz a kortárs moralitásjátékban, miközben egy erős kisugárzású lány irányítja-befolyásolja a kissé hosszán elnyúló történeteket. Szívszorító történetet mond el a tatabányai Szálka Stúdió *Hét lámpás* című, Tara Andrea rendezte előadása: a *Hófehérke*-mesét ügyesen forgatja át, majd tünteti el végleg egy otthonuk helyett a bizonytalanságot és kiszolgáltatottságot választó fiatalokról szóló drámai eseménysorba. A reménytelen szülői háttér mellett élesen kirajzolódnak a csellengők közötti viszonyok, a felnőtt- és gyereklét mezsgyéjén történő kényszerű egyensúlyozás. Tanulság? Talán az lehetne, hogy nagyon vigyázzunk a hercegkisasszonyokra és a királyfikra, mert náluk van a jövő kulcsa.

Jászay Tamás